

١

زنجیره داستانن بیفهمه ران

مندی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

ژیانی نادم

﴿ علیه السلام ﴾

نووسینی

هیمن بهاء الدین قهره داغی

دانا عثمان حسن

- جایی دهم -

بۆدابهزاندنى جۆرهها كتيب: سهردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدراي دانلود كتايهاى مختلف مراجعه: (منتدى اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردى ، عربى ، فارسى)

زنجیره داستانی پیغمبران

ژیانی ئادم

﴿ علیه السلام ﴾

نووسینی

هیمن بهاء الدین قهره داغی

دانا عثمان حسن

۱۹۹۸ز

چاپی یه کهم

۱۴۱۹ک

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره، ونعوذ بالله من شرور أنفسنا ومن سيئات أعمالنا، من يهده الله فلا مضل له، ومن يضلل فلا هادي له، أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أنه محمدا عبده ورسوله.

﴿يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن إلا وأنتم مسلمون﴾.

﴿يا أيها الناس اتقوا ربكم الذي خلقكم من نفس واحدة، وخلق منها زوجها وبث منهما رجالا كثيرا ونساء واتقوا الله الذي تسالون به والأرحام إن الله كان عليكم رقيبا﴾.

﴿يا أيها الذين آمنوا اتقوا الله وقولوا قولا سديدا يصلح لكم أعمالكم ويغفر لكم ذنوبكم ومن يطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظيما﴾.

أما بعد:

فإن أصدق الحديث كتاب الله وخير الهدي هدي محمد (صلى الله عليه وسلم) وشر الأمور محدثاتها،

وكل محدثه بدعة، وكل بدعة ضلالة، وكل ضلالة في النار.

﴿ لقد كان في قصصهم عبرة ﴾

﴿ لأولى الألباب ﴾ (يوسف : ١١١)

ناوى سورته و ژمارهى نهو نايه تانهى كه ناوى نادهى تيندا هاتووه :

<u>ژماره نايهت</u>	<u>ناوى سورته</u>
٣١ ، ٣٢ ، ٣٤ ، ٣٥ ، ٣٧	البقرة
٣٣ ، ٥٩	آل عمران
٣٧	المائدة
١١ ، ١٩ ، ٢٦ ، ٢٧ ، ٣١ ، ٣٥ ، ١٧٢	الأعراف
٦ ، ٧٠	الإسراء
٥٠	الكهف
٥٨	مريم
١١٥ ، ١١٦ ، ١١٧ ، ١٢٠ ، ١٢١	طه
٦٠	يس

ناوهرۆك

بابەت

لاپەرە

- (۱) پېشەكى .....
- (۲) چەند تىبىنيەك دەربارەى نەم كىتېبە .....
- (۳) سەرمەتايەك دەربارەى دروست بوونى زەوى و ئاسمانەكان .....
- (۴) بەندى يەكەم : ويستی خواى گەورە دەربارەى .....
- (۵) دروستکردنى ئادەم و كارى جىنشىنى .....
- (۶) قۇناغەكانى دروست بوونى ئادەم (عليه السلام) .....
- (۷) ويستی پەروەردگار دەربارەى جىنشىنى ئادەم لەسەر زەوى دا .....
- (۸) پەرمانى پەروەردگار بەگرنوش بردن بۇ ئادەم .....
- (۹) و سەرپىچى كردنى (ابليس) .....
- (۱۰) ھۆكارى كرنوش نەبردنى ابليس بۇ ئادەم و سەرپىچى كردنى .....
- (۱۱) سزای خواى گەورە بۇ (ابليس) .....
- (۱۲) داواكارى (ابليس) لەخواى گەورە .....
- (۱۳) ھەلامى خواى گەورە بەرامبەر بەداواكارىيەكەى (ابليس) .....
- (۱۴) ھەرەشەى شىتان بۇ ئادەم ونەوەكانى .....
- (۱۵) چەند نامۆزگارپەكى زۆر گرنگ لەروداومەكانى بەندى يەكەم .....
- (۱۶) چەند روونكرنەوەو سەرنجىك لەباسەكانى بەندى يەكەم .....
- (۱۷) بەندى دووہم : جىگىر بوونى ئادەم لەبەھەشت و دروست بوونى ھەوا .....

- (۱۶) نامۆزگاری خوی گهوره بۇ نادمو حموا بهجیگیربونیان لهبههشت ..... (۵۰)
- (۱۷) رۆلی شهیتان لهدمرکردنی نادم و حموا لهبههشتدا ..... (۵۱)
- (۱۸) دمرکردنی نادم و حموا لهبههشت بههوی شهیتانهوه ..... (۵۲)
- (۱۹) فمرمانی خوی گهوره بهدابهنینی نادم و حموا شهیتان بۇ سمر زهوی ... (۵۴)
- (۲۰) چهن نامۆزگاریهك لهرووداومکانی بهندی دووهم ..... (۵۶)
- (۲۱) چهند روون کردنهوه سهرنجیک له بهسهرهات و باسهکانی بهندی دووهم (۶۷)
- (۲۲) بهندی سههم: چیرۆکی قابیل و هابیل ..... (۷۲)
- (۲۳) چهند نامۆزگاریهکی گرنگ لهم باس و بهسهر هاتهدا ..... (۷۴)
- (۲۴) بهندی چوارهم : حیکمهت لهدروست کردنی شهیتان ..... (۷۹)
- (۲۵) بهندی پینجهم : ریگاکانی شهیتان بۇ گومراکردنی بهندهکان ..... (۸۱)
- (۲۶) بهندی شهشم : تاییهت مهنديهکانی شهیتان ..... (۹۲)
- (۲۷) بهندی ههوتهم: نامۆزگاری خوی گهوره بۇ بهندهکان لهبارهی شهیتانهوه ... (۹۸)
- (۲۸) بهندی ههشتهم : دوا ووتهو دوا نامۆزگاری ..... (۱۰۱)
- (۲۹) دوا نامۆزگاری ..... (۱۰۲)

(تهواو بوو)

(ب)

پیشه کی

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسول الله خاتم الانبياء والمرسلين وعلى آله الطيبين الطاهرين الى يوم الدين، وبعد:

خوینهری به ریزو خۆشه ویست (السلام علیکم) به ریزان به پیوستمان زانی که و له م کاته دا بۆ مه بهستی دهوله مند کردنی کتیبخانه ی کوردی بچینه خزمهت زنجیره چیرۆکه کانی قورئان و له ناو پاخچه ی نه و چیرۆکه بۆن خۆش و پڕ نامۆزگاریانه دا گوئیکی گهش لی بکهینه وه و پیشکش به نیه وه ی به ریزی بکهین ، بۆ مه بهستی بۆن کردن و سود لی وه رگرتنی تا هه رده م و اههست بکهن که وانیکای خوابی نه بچراوه و به رده وام له نامۆزگاری کردنماندایه و ههروه ها بۆ مه بهستی وه رگرتنی سودو نامۆزگاری و خوره وشتی به رزیان و خۆ جوان کردن پێیان .

بئی گومان چیرۆک و به سه رهاتی ئاده م یه کیکه له و چیرۆکه گرنگانه ی که له چه ند شوینیکی جیاوازا دا خوی گه وه باسی لیه و کیه بۆ مه بهستی نه وه ی که نیه ی باوه ردار وشوین که و ته ی نه و زنجیره پیغمبران (علیهم الصلاة والسلام) کاروانی ژبانی خۆمان له سه ر په وتی نه و که له پیاوانه به ری بکهین و با زمان به قسه ی شیرین و کرده وه ی جوان و خوره وشتی به ریزو بانگه وازی به رده وام و بارامگری بئی سنوور و دوستای تی یان له گه ل باوه رداران و دژایه تیان له گه ل شه یطان و وشه یطان په رستان به رزیانه وه .

له کۆتایی نه م قسانه دا پیمان باشه نه و رتبه بلێین که :

به راستی گه وه ره ترین غه در له چیرۆکی پیغمبران نه وه یه که ته نه ها وه ک چیرۆکیکی ساده و ساکار وه ریان بگرین وشه وانی ساردی زستان له به رده م زۆپای مزگه وت یان مالاندا بۆ خه لکی باس بکهین !! ئازیزان مه بهستی سه ره کی له گێرانه وه ی چیرۆکه کانی قورئان

تەنھا خۆى لە چوار چىۋەى باسىكى چىرۆكى دا نابىنئىتەۋە بەلكو مەبەست زۆر لەۋە
گەۋرە ترە كە خۋاى گەۋرە بۆمان ديارى دەكات و دەفەرموى:

﴿ لقد كان في قصصهم عبرة لأولى الألباب ﴾ (يوسف : ۱۱۱)

واتە: گىرانهۋە باسکردنى چىرۆك و بەسەرھاتى پىغەمبەران برىتتە لە پەند وەرگرتن
بۆ كەسانىك كە خاۋەنى ژيرين.

لەبەر ئەۋە پىۋىستە لەسەرمان كاتى گەشت بەناو باخچەى پىغەمبەراندا دەكەين
روداۋە كانيان بە شىۋەىەكى سادە و ساكار وەرنەگرين بەلكو رووداۋ و بەسەرھاتەكانى
بە شىۋەىەكى راستى و واقعى وەرىگرين و بانگەۋازى ئەمرۆى خۆمانى لەسەر بەرى بکەين
چونكە پىغەمبەران (عليهم الصلاة والسلام) پىشەنگ و مامۇستاۋ قەدەى سەرچەم
مەرفاىەتەن لەمەموو كارىكى خىردا.

بەئى ھەر لەبەر ئەۋەىە كەئىمە ۋەك دلسۆزىك بەرامبەر بە چىرۆكى پىغەمبەران
ھەستمان خۆقشاۋ دەستمان داىە نووسىن لە دەربارەى زنجىرە چىرۆكى ئەۋ پىغەمبەرانەى
كە لەقورئاندا باسيان لىۋەكراۋە و پاشان فەرموودەى راستى پىغەمبەر ھاتوۋە لە
بارەيانەۋە .

بە راستى ئەمرۆ كىتەبخانەى كوردى زۆر ھەزارە لەبۋارى چىرۆكى پىغەمبەران و سەرچەم
چىرۆكە قورئانەىەكان بەگشتى ، ئىمە كاتى ۋادەئەين مەبەستمان ئەۋەنىە كە بلىين چىرۆكى
پىغەمبەران بەكوردى نىە بەلكو مەبەستمان ئەۋەنىە كە بەوشىۋە دورو درىژو پەرماناىە نىە
كە خەلكى سوودى لى ۋەرىگرن و بىكەنە فاكەتەرىكى عمەلى لەژيانى رۆزانە و بانگەۋازى
خۆياندا .

ھەر بۆىە بىرمان لەۋە كەردمەۋە كە ئەم زنجىرە چىرۆكە بنووسىن بەم شىۋەىە:

(۱) سەرچەم ئەۋ ئايەت ۋەفەرموودانە باس بەين دەربارەى ئەۋ روداۋە .

(۲) بۆ مەبەستى رافەكردن (تفسىر) ى ئايەتەكان چەندىن جۆر تەفسىرى بەھىزمان ھىتاۋە

كە لەسەر چاۋەكاندا نامازەى بۆ كراۋە .

۳) هر روه‌ها بؤمه بهستی حه‌دیشه‌کانیش تهنه‌ا ئه و حه‌دیشانه به به‌لگه هیتراوه ته‌وه که (بوخاری یان مسلم) ریوایه‌تیان کردوه به‌تاییه‌تی ، هر روه‌ها به‌نیسه‌ت حه‌دیشی غه‌یری بوخاری و مسلم نه و حه‌دیسانه شمان هیتاوه که ئه‌وان ریوایه‌تیان نه‌کردوه به‌لام له‌لایه‌ن زانایانی فرموده‌وه شاهیدی راستیتی له‌سه‌ر دراوه و پاشان پله‌ی حه‌دیه‌سه‌که شمان دیاری کردوه به‌شیره‌یه‌کی گشتی.

۴) بن گومان چیرۆکی پیغمبرهبران (علیهم الصلاة والسلام) له‌لایه‌ن خه‌لکیکی عوام و نه‌زان یان له‌لایه‌ن دوژمنانی نیسلامه‌وه بابته‌تی زۆری خه‌یالی و نه‌فسانه‌ی تیکه‌ل کراوه و کراوه ته به‌شیکی سه‌ره‌کی له‌ژیانی نه‌و پیغمبره‌رانه‌دا ، نیعه له‌م حاله‌ته‌شدا هه‌لساوین به‌فری‌دان و پشت گوئی خستنی هه‌موو نه‌و پوداوه نه‌فسانه‌و خه‌یالی و بن به‌لگانه‌ی که‌باس کراوه و تهنه‌ا به‌لگه‌مان به (قرآن و حه‌دیشی صحیحی) پیغمبره‌هیتاوه ته‌وه له‌باسه‌کانداو هیچی تر.

۵) بؤ هه‌موو به‌ندیك ، رووداویك ، یان چه‌ند پوداویکی تاییه‌تیمان باس کردوه به‌به‌لگه‌ی (قرآن و حه‌دیشی صحیح) پاشان که نه‌و به‌ندو به‌سه‌ره‌هات و پوداوه کۆتایی پێ‌هاتوه نه‌چوینه‌ته سه‌ر به‌ندو به‌سه‌ر هاتیکی تر به‌لکو بؤ سه‌لماندنی نه‌و مه‌به‌سته قورئانیه‌ی که‌ده‌فرمویت: ﴿ لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ ﴾ هه‌لساوین به‌نوسین و ده‌رهیتانی سه‌رجه‌م په‌ندو ئامۆژگاری له‌و به‌نده‌داو تا پله‌یه‌کی زۆریش هه‌ولمان داوه که نه‌و پوداوو به‌سه‌ر هاته‌ بیه‌ستینه‌وه به‌ژیانی نه‌مرۆی خۆمانه‌وه که ئایا نیعه نه‌مرۆ وه‌ک مسوڵماننیک ی خاوه‌ن په‌یامی ناسمانی وشوین که‌وته‌ی نه‌و زنجیره‌ پیغمبره‌ چ سوودنیک له‌و پوداوو به‌سه‌ره‌هاته وه‌رده‌گرین.

۶) پاشان له‌گه‌ل باس کردنی به‌سه‌ره‌هاته‌کاندا چه‌ند باسیکی ترمان نویسه‌وه بؤ نه‌و مه‌به‌سته‌ی که خۆینه‌ری به‌ریز ته‌واو ناگادارو شاره‌زای ژبانی نه‌و پیغمبره‌ه‌بیت و تهنه‌ا پرسپاریکی له‌میشکا نه‌بیت ده‌ریاره‌ی نه‌و باس و به‌سه‌ره‌هاته.

۷) ھەر قسە یە کمان کردبێ یان ھەریاسنیکمان کردبێ پشتمان بەستووە بە بەلگە یەکی بە ھێز جا نەو بەلگە یە یان (قرآن) ە یان ھەدیسی صحیحی پێغەمبەرە (ﷺ) یان ووتە ی زانایەکی زۆر ئی ھاتووی ئیسلامە یان بەلگە ی واقعە کە کەس لاری ئی نەبیت .

۸) سەرچەم باسەکان یە ک بەدوای یە کدا ھاتوون و پاش و پێشیان تیدا نیو وە ک پرۆژە یەکی بەرنامە یی وە ھان کە سەرچەم باسەکانی بەدوای یە کتردا بیت و پاشان ھەمووشیان پە یووست بن بەوی تریانە وە .

چەند تی بینێک دەربارە ی ئەم کتیبە

- ۱) سەرەتای ئەم کتیبە دەست پی دەکات بە باس کردن و توێژینە وە یەکی زانستی دەربارە ی دروست بوونی سەرەتای زەوی و ناسمانەکان بە بەلگە ی قورئان و پاشان زانستی پێش کە وتووی ئەمرۆ .
- ۲) بەندی یە کەمی ئەم چیرۆکە دەدوێ دەربارە ی وویستی خوای گەرە دەربارە ی دروست کردنی ئادەم و کاری جێ نشینی لە سەر زەویدا و پاشان دەیان باسی جۆراو جۆری تری لە خۆی گرتووە .
- ۳) بەندی دووھەمی ئەم باسە ناماژە بۆ جێگیر بوونی ئادەم و ھەوا دەکات لە ناو بە ھەشدا و پاشان ناگادار کردنە وە یان لە شەیطان و فیلەکانی و چەند باسیکی تر .
- ۴) پێداوھەکانی بەندی سێ ھەمی ئەم چیرۆکە باس لە ھەردوو کوپی ئادەم و ھەوا دەکات کە بە (ھابیل و قابیل) ناسراون و پاشان دەدوێ دەربارە ی پشتنی یە کەم دۆژپە خۆینی ناھەق لە سەر زەویدا و داھێنانی پیاو کوژی بۆ کەسانی دوای خۆی .
- ۵) پێداوھەکانی بەندی چوارەم باس لە ھیکمەتی دروست بوونی شەیطان دەکات ؟!

۶) به‌ندی پیتجه‌می نه‌م به‌سه‌ره‌اته باسی نه‌ورینگایانه ده‌کات که شه‌یطان ده‌یان گرتیه‌بریۆ مه‌به‌ستی گومراکردن و سه‌ رلیشیتواندنی به‌نده‌کان بق نه‌وه‌ی له‌دنیا‌دا سه‌رلیشیتواو بزین و له‌دوا رۆژیشدا به‌دۆزه‌خ شادبن.

۷) به‌ندی شه‌شم باسی نه‌و تاییه‌تمه‌ندیانه‌ی شه‌یطان ده‌کات که ته‌نها په‌یوه‌ستن به‌خودی شه‌یطان خۆیه‌وه‌ ویه‌وه‌یه‌وه‌ ده‌ناسرتیه‌وه‌.

۸) به‌ندی چه‌وتهم ده‌دوێ ده‌ریاره‌ی نامۆزگاری خوای گه‌وره‌ بق به‌نده‌کان له‌به‌رامبه‌ر شه‌یطان و هاوشیوه‌کانیدا بق نه‌وه‌ی نه‌که‌ونه‌ نه‌و چالانه‌ی که شه‌یطان هه‌لی که‌ندوه‌ بق به‌نده‌کانی خوای گه‌وره‌ و سه‌رده‌م چاله‌که‌شی به‌فهرش و پاخه‌ری پازاوه‌ داپۆشیوه‌.

۹) کۆتابه‌ندی نه‌م چیرۆکه‌ ده‌دوێ ده‌ریاره‌ی چه‌ند ووته‌ و نامۆزگاریه‌کی گرنه‌گ بق خۆینه‌ری به‌پێز که له‌سه‌ر جه‌م پوداوه‌کانی نه‌م کتیبه‌ وه‌رگه‌راوه‌.

له‌کۆتا‌یدا داواکاری نه‌په‌روه‌دگاری کار به‌جی و به‌سۆز به‌رامبه‌ر به‌نده‌کانی یارمه‌تی‌مان بدات و به‌ره‌که‌ت به‌رژێ به‌سه‌ر خامه‌که‌ی ده‌ستمان و کاتی ژانمان بق خزمه‌ت کردنی به‌نامه‌که‌ی و ته‌واو کردنی ژبانی پیغمبره‌هان و به‌چاپ گه‌یشتنی (ان شاء الله) له‌به‌رگه‌یکه‌ی پزاوه‌ی جوانی سه‌رنج پاک‌شهردا و به‌وه‌به‌سته‌ی نه‌م نوسه‌راوه‌مان ببیته‌ که‌فاره‌تی تاوانه‌کانمان و تویشوی پۆژی قیامه‌تمان و زیاتر په‌یوه‌ست بوون و به‌رده‌وام بو‌نمان له‌سه‌ر دینی پاک و بی‌گه‌ردی ئیسلام (امین)...

والسلام علیکم ورحمه‌ الله ویرکاته ...

(اللهم اجعل عملنا کله‌ صالحا واجعله کله‌ خالصا)

دانا عثمان حسن

هینم بهاء الدین قه‌ره‌داغی

۱۹۹۸ی زایینی

۱۴۱۸ی کۆچی

سلیمانی

سه‌ره‌تایه‌ك ده‌ریاره‌ی دروست بوونی زهوی و ئاسمانه‌كان

به‌پێویستمان زانی پێش نه‌وه‌ی بچینه خزمه‌ت باس كردن و پاره‌ كردنی نه‌ و نایه‌ت و فرمودانه‌ی باس له‌ دروست بوونی ئادهم ده‌كهن سه‌ره‌تایه‌ك ده‌ریاره‌ی دروست بوونی زهوی و ئاسمانه‌كان بنویسین و پاشان ده‌ریاره‌ی ئادهم و بابه‌ته‌كانی تر بدوین.

چونكه گومانی تێدانیه‌ كه زهوی و ئاسمانه‌كان له‌ پێش دروست بوونی ئادهمه‌وه‌یه‌ به‌هه‌لگه‌ی نه‌ و نایه‌ته‌ی كه‌ خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووت: ﴿وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا﴾ (البقرة: ۳۱) **واته**: پاش نه‌وه‌ی ئادهممان دروست كرد و گیانمان كرد به‌هه‌ریدا ناوی سه‌رجه‌م نه‌ و شتانه‌مان فێركرد كه له‌ زهوی و ئاسمانه‌كاندا هه‌بوو.

به‌ئێ‌گه‌ر سه‌ه‌رێك بده‌ین له‌ سه‌ره‌تای دروست بوونی بوونه‌وه‌ر له‌ روانگه‌ی قورئانه‌وه‌ ده‌گه‌ینه‌ نه‌ و نه‌جمه‌ی كه‌ زهوی و ئاسمانه‌كان له‌ سه‌ره‌تای دروست بوونیدا چی بوون. له‌ سه‌ره‌تادا زانایان بیرو بۆ چوونیان وابوو كه زهوی و ئاسمانه‌كان بریتی بووه‌ له‌ (ته‌مێکی چروپ) به‌لام زانایانی دواي نه‌مان نه‌م بێردۆز و بۆ چوونه‌یان به‌هه‌له‌ دانوو قسه‌یه‌کی تریان ده‌ریاره‌ی سه‌ره‌تای دروست بوونی زهوی و ئاسمانه‌كان راگه‌یاند.

به‌ئێ‌ زانای به‌ناوبانگی یابانی (یوشیودی كوزان) كه‌ به‌رێوه‌به‌ری مه‌رصه‌دی (طوکیویه) ده‌ئێ: (هه‌ندێ له‌ زانایان باوه‌ریان وابوو كه زهوی و ئاسمانه‌كان له‌ سه‌ره‌تادا (ته‌م بووه) به‌لام نه‌م بۆچوونه‌یان هه‌له‌ ده‌رچوو چونكه (ته‌م) له‌ ساردوو سه‌رماوه‌ په‌یدا ده‌بێت و قابیلی ته‌قینه‌وه‌ نیه‌!! كه‌واته‌ پاسترین و په‌سه‌ندترین بێردۆز نه‌وه‌یه‌ كه‌ بلیتین: زهوی و ئاسمانه‌كان له‌ سه‌ره‌تادا بریتی بوون له‌ پارچه‌یه‌ك دوکه‌ل (بخان) چوونكه‌ دوکه‌ل له‌ گه‌رماوه‌ په‌یدا ده‌بێت^(۱) و گومانی تێدانیه‌ كه زهوی و ئاسمانه‌كان له‌ نه‌جمای ته‌قینه‌وه‌یه‌کی گه‌وره‌ له‌یه‌كتری جیابوونه‌وه‌ هه‌روه‌ك خوای گه‌وره‌ نه‌م پاستیه‌مان بۆ باس ده‌كات و ده‌فه‌رمووت:

(۱) أنه الحق / د. عبد المجید زندانی (ص: ۳۹).

﴿ أولم ير الذين كفروا أن السموات والأرض كانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء كل شيء حي ﴾ (سورة الأنبياء : ۲۰). واته : نه‌که‌سانه‌ی بی باورن به‌رامبر به‌خوای گوره بق سه‌یرتکی زه‌وی و ناسمانه‌کان ناکن که‌یه‌کپارچه بوون له‌پاشاندا له‌یه‌کترمان جیاکرده‌وه پاشان له (ناو) هه‌موو شتیکی زیندرومان دروست کردو به‌دی هینا .

به‌ئی خوای گوره باس ده‌ریاره‌ی یه‌که‌م گه‌وه‌ری زه‌وی ده‌کات پاش نه‌و ته‌قینه‌وه له‌یه‌کتر جیاکرده‌وه‌یه که‌ ناوه ، هه‌روه‌ک ده‌فرمویت : ﴿ أخرج منها ماءها ومرعاها... ﴾ واته : پاش سارد بوونه‌وه‌ی زه‌وی و جیابوونه‌وه‌ی له‌ناسمانه‌کان یه‌که‌مین شتی که‌له‌سه‌ر زه‌ویدا پیدا بوو بریتی بوو له (ناو) هه‌ریویه له‌نایه‌ته‌که‌ی سه‌روه‌دا ده‌فرمویت ﴿ وجعلنا من الماء كل شيء حي ﴾

(ابن عباس و مجاهد) وه‌ندیکی تر له‌وزانا پایه به‌رزانه له‌رافه‌ی نه‌و نایه‌ته‌ی که ده‌فرمویت ﴿ كانتا رتقا ففتقناهما ﴾ ده‌لین : (كانتا ملتزقتين أو ملتصقتين ففصلتا) ^(۱) واته : یه‌ک پارچه و یه‌ک ماده بوون و له‌یه‌کتر یمان جیاکرده‌وه .

به‌ئی قورئان پیش چوارده سه‌ده باس له‌دروست بوونی زه‌وی و ناسمانه‌کان ده‌کات که ده‌فرمویت ﴿ ثم استوی الى السماء وهي دخان ﴾ (فصلت: ۱۱).. واته : کاتی ویستمان ناسمانه‌کان دروست بکه‌ین که‌ پارچه‌یه‌ک دووکه‌ل بوو .

سه‌رنج بده به‌پاستی نایه‌ته‌کانی قورئان سه‌رجه‌م نه‌و راستیه زانسیتانه‌ی باس کردوه که زانستی نه‌مرق وورده وورده باسیان لیوه‌ده‌کات و (به‌حقیقه‌تی علمیان) ده‌داته‌ته‌له‌م . یه‌کیک له‌هه‌ره تاییه‌ته‌نیه به‌رزه‌کانی ئیسلام نه‌وه‌یه که‌ دینیکی گشتی‌یه واته (شمولیه) وته‌نها شتی‌ک نه‌ماوه له‌زه‌وی و ناسمانه‌کان و ژیانی مروفه‌کان و پاشه‌رؤژیان که‌ باسی لیوه نه‌کردبی و بوون کردنه‌وه‌ی ده‌ریاره‌ی نه‌خستییته‌ پوو هه‌روه‌ک خوای گوره ده‌فرمویت : ﴿ ولقد صرفنا في هذا القرآن للناس من كل مثل ﴾ (الكهف: ۵۴).. واته : هه‌موو شتی‌کمان له‌م قورئانه‌دا بق‌خه‌لکی باس کردوهه .

زهوی و ناسمانه کان له ماوهی (٦) رۆژ دروست کراون و هموو پیدایستییه کانی مرۆف و سه‌رجه م گیان دارانی تری تیدا دابین کراوه و پیکخرا هه‌روه ک قورئان ده‌فرمویت:

﴿ ولقد خلقنا السموات والأرض وما بينهما في ستة أيام... ﴾ (ق: ٢٨) .واته : زهوی و ناسمانه کانمان له ماوهی شه‌ش رۆژ دا دروست کرد.

به‌ندی یه‌که‌م : ویستی خوای گه‌وره ده‌رباره‌ی

دروستکردنی نادم و کاری جی‌نشینی له‌سه‌ر زهوی دا

...بئی گومان پیش دروست بوونی نادم دوو جو‌ر دروست کراوی تره‌ه‌بوون که بریتی بوون له فریشته و په‌ری (الملائكة والجن) که له‌سه‌ره‌نای ئەم باسه‌دا پتویست به‌ناساندن و پیتاسه‌کردنی هه‌ریه‌که‌یان ده‌کات.

یه‌که‌م : (فریشته) الملائكة

فریشته بریتین له و کۆمه‌له‌ دروست کراوه‌ی خوای گه‌وره که له پیش نادمه‌وه خوای گه‌وره دروستی کردوون به‌به‌لکه‌ی ئەم نایه‌ته‌ی خوای گه‌وره ده‌فرمویت ﴿ واذقوا ربك للملائكة اني جاعل في الارض خليفة ﴾ (البقرة: ٣٠) .واته : کاتی خوای تو‌ئە‌ی (محمد) فرموی به‌فریشته‌کان که‌وا من -واته‌ خوا- جی‌نشینی له‌سه‌ر زه‌ویدا داده‌نیم . بئی گومان ئەمه‌ گه‌وره‌ترین به‌لکه‌یه له‌سه‌ر ئەوه‌ی که‌پیش دروست بوونی نادم فریشته هه‌بوون و گفتوگۆیان له‌گه‌ل په‌روه‌ردگار کردوه . هه‌روه‌ها ئەم فریشتانه کۆمه‌لیکی پاکن و دوون له‌هه‌موو گوناوه‌سه‌ر پیتجه‌که‌وه و چند سیفه‌ت و تاییه‌ت مه‌ندیته‌کیان هه‌یه که بریتین له :

١- له نوور دروست کراون هه‌ر وه‌ک پیتجه‌مه‌ر (ﷺ) ده‌فرمیت: ((خلقت الملائكة من نور))

(رواه مسلم) . واته : فریشته له‌روناکی دروست کراون .

٢- هه‌موو کات له‌گۆی پایه‌لی خوای گه‌وره‌دان و سه‌ر پیتجه‌ی ناگه‌ن هه‌روه‌ک قورئان ده‌فرمیت: ﴿ لا يعصون الله ما امرهم ويفعلون ما يؤمرون ﴾ (التحریم: ٦) . واته : کاتی

خوای گوره فرمانیان پی دهکات به کردنی کاریک دهست به جی فرمانه که ی جی به جی دهکن و سه پیچی لی ناکن .

(۲) نه ده خون و نه ده خون به لگو به رده وام له پرستشی خوای گوره دان .

(۴) نه نین و نه می و نه زاوی دهکن .

(۵) نه نفسیان نیه و له گیانیکی پاک و دور له هموو خراپه و تاوانیک دروست بوون .

تیبینی : خوینیری به پیژ ناگادار ده که این که بق زیاتر شاره زا بونیان ده رباره ی فریشته کان با سر بدن له کتیبی (عالم الملائكة الابرار) ی دکور (عمر سلیمان الاشقر) .

دووه م : پهری (الجین)

هروه ما پیریش بریتین له جوریکی تر له دروست کراوه کانی خوای گوره و نه مانیش هروه ک فریشته کان له پیش نادم و ناده میزاده وه دروست بوون به به لگی شه و نایه ته ی که ده فرمیت : ﴿والجان خلقناه من قبل من نار﴾ (الحجر: ۲۷) واته : وه پیریمان له پیش مرؤفه وه دروست کرد له ناگر . مانای (خلقناه من قبل) .. واته : ای من قبل الانسان (۱)

بی گومان پیریش چند سیفه تیکی تاییه تی و سه ریه خوی خویان هه به که بریتین له :

(۱) له ناگر دروست کراون هروه ک خوای گور ده فرمیت : ﴿والجان خلقناه من قبل

من نار﴾ . واته : پیریمان له پیش ناده میزاد دروست کرد له ناگر . (ابن عباس) (په زای خوای لی بیت) ده فرمیت (من احسن النار)^(۱) واته : له پالفته ی ناگر .

هروه ما (عمری کوری دینار) یش ده فرمیت : (من نار الشمس)^(۲) واته : پهری

له ناگری خور دروست کراون .

هروه ما پیغمبرهه ریش (ﷺ) ده فرمیت : ((وخلقتم الجان من نار))^(۳) واته

: جنوکه له پالفته ناگریکی تیکه لاکراو دروست کراوه .

(۱) تفسیر ابن کثیر / ج (۲) ص (۵۰۴) (۲) هه مان سه رچاوه (۳) رواه مسلم

(راغبی اصفهانی) له ته فسیری ووشه ی (مارج دا) ده فه رمیت : (المرج یعنی الخلط والمرج الاختلاط) ^(۱) واته : مارج واته تیکه لاوکراو.

(۱) تواناو ده سه لاتیان له مروفه کان زۆر تره . ^(۲)

(۲) نه وان نئمه ده بینن و نئمه نه وان نابینن وه ک قورئان ده فه رمیت : ﴿انه یراکم هو و قبله من حیث لاتروهم﴾ واته : جنۆکه نئوه ده بینن و نئوه نه وان نابینن .

تیبینی: هه ر به یرێزک خوا زیاری زیاتر شاره زابونی هیه ده یرباره ی جنۆکه و شه ی تانه کان با سه ر بدات له کتیبی (عالم الجن والشیاطین) ی دکتۆر (عمر سلیمان الاشقر).

قوناغه کانی دروست بوونی ئادهم (عليه السلام)

گه ر سه رنجیکی وردی نایه ته کانی قورئان بده ی ن ده یراره ی دروست بوونی ئادهم نه وه نه و پاستیه مان بۆ ده رده که ویت که خوای گه وره ده ست به جی ئاده می دروست نه کردو گیانی نه کرد به به ریدا . به لکو پله پله ئاده می دروست کردو و پاشان گیانی کرد به به ریدا ، که هه ر یه که له نایه ته کان باس له یه کێ له و قوناغانه ده کات که نه مانه ن .

قوناغی یه که م : دروست کردنی ئادهم له گلێکی ووشک . یه که م قوناغی دروست بوونی ئادهم بریتی بوو له کۆکردنه وه ی نمونه ی سه رجه م خۆله کانی سه رزه وی و دروست کردنی ئادهم لێ، هه ر وه که پێغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : ((ان الله خلق آدم من قبضة قبضها من جميع الارض)) ^(۳) واته : خوای گه وره ئاده می دروست کرد له هیتان و تیکه ل کردنی هه موو جوړه گلێکی سه ر زه وی .

به و مانایه ی که له سه ر زه ویدا و له چه ند شوینیکی جیاوازا دا گل هیتراوه و و تیکه ل کراوه و ئاده می لێ دروست کرا خوای گه وره ش ده فه رمویت :

(۱) مفردات الفاظ القرآن (راغب اصفهانی) (ص: ۷۶۴).

(۲) سوره تی (النمل) نایه تی (۲۹)

(۳) رواه ابو داود و ترمذی و قال ترمذی حسن صحیح . هه روه ها (قصص الانبیاء) ی ابن کثیر (ص/ ۲۷)

﴿ واذ قال ربك للملائكة اني خالق بشرا من صلصال من حمأ مسنون ﴾ (الحجر: ۲۸)
 واته: نهی (محمد) (ﷺ) باس بگو و یادی خه‌لکی بهینه‌روه کاتّی خوی گه‌وره فرموی
 به‌فرشته‌کان که‌وا من (مرؤف له‌گلنکی ووشک و پاشان له‌قورنکی سورده‌ونه‌نبوی ره‌ش
 دروست ده‌کام . وه‌ نؤربه‌ی (مفسرین) له‌تفسیری دروست کردنی ناده‌م دا ده‌فرموی
 (خلق الله تعالی آدم علیه السلام من طین فصوره وترکه فی الشمس اربعین سنة ، فصار
 صلصالا کالخرف ولا یدری احد ما یراد به . ولم یروا شینا من الصور یشبه الی ان نفخ فیہ
 الروح)^(۱) واته: خوی گه‌وره ناده‌می دروست کرد له‌قور و وینه‌ی کیشا پاشان له‌به‌ر خوردا
 داینا وازی لی‌هینا بق‌ماوه‌ی (۴۰) سال به‌هوی تیشکی خوره‌وه ره‌ق بویه‌وه و که‌س
 نه‌یده‌زانی که‌ چیه‌و چی لی‌پیک دیت ، هه‌روه‌ها هیچ شتیک نه‌بینرابوکه له‌و شیوه‌یه بکات
 تا نه‌وکاته‌ی که‌ روح کرا به‌به‌ریدا.

(فخرالدین ی‌رازی) ده‌ریاره‌ی نه‌م نایه‌ته ده‌فرمیت : (وحقیقة الکلام انه تعالی خلق
 آدم من طین علی صورة الانسان فجف فکانت الريح اذا مرت به سمع له صلصة فلذلك سماه
 الله تعالی صلصالا)^(۲)

هه‌روه‌ها ابن عباس و قتاده و مجاهد . ده‌ریاره‌ی ووشه‌ی (صلصال) ده‌فرموی:
 (المراد بالصلصال هاهنا التراب اليابس)^(۳) واته: مه‌به‌ست له‌ صلصال بریتیه له‌ گلنکی
 ووشک.

قوناغی دووه‌م : پاش نه‌وه‌ی خوی گه‌وره ناده‌می له‌سه‌رجه‌م خوله‌کانی سه‌رپوی
 زه‌وی دروست کرد . قوناغیکی تر له‌دروست بوونی ناده‌م ده‌ستی پی کرد که‌ برستی
 بوله (وینه‌کیشان و پیکسازی کردن تیدا) (التصویر والتسویة) .

خوی گه‌وره له‌باسی نه‌م قوناغه‌دا ده‌فرمیت : ﴿ ولقد خلقناکم ثم صورناکم ﴾
 (الاعراف: ۱۱) واته : پاش نه‌وه‌ی ناده‌م مان دروست کرد وینه‌یمان کیشا .

(۱) التفسیر الکبیر (فخرالدین الرازی) (مفاتیح الغیب) ج ۱۹-۲۰ / ص ۱۷۹

(۲) هه‌مان سه‌رچاوه‌ی پیتشو . (۳) تفسیر ابن کثیر / ج ۲ (ص ۵۰۴)

هروه‌ها دهرباره‌ی کاری پیکسازی له نادمدا ده‌فرمیت: ﴿فَاعْذَا سُوَيْتَه﴾ (حجر: ۲۹) واته: له پاش دروست کردنی نادم پیکسازیم تیدا نه‌نجام دا. به‌واتایه‌کی تر نادم راسته‌وخۆ به‌دهستی په‌روه‌ردگار دروست کرا.

قوناغی سیپه‌م: پاش نه‌وه‌ی که خوای گوره وینه‌ی نادمی کیشا و کاری پیکسازی و جوان کاری له نادمدا نه‌نجامدا. قوناغی سیپه‌م دهستی پی کرد که بریتی بوو له (روح کردن به‌بری نادمدا) خوای گوره له‌م باره‌وه ده‌فرمیت: ﴿فَاِذَا سُوَيْتَه وَنَفَخْتَ فِيْهِ مِنْ رُوْحِي﴾ (ص: ۷۲) واته: پاش نه‌وه‌ی پیکسازیمان له نادمدا نه‌نجامدا. پاشان پوچمان کرد به‌بریدا و نادم بوو به دروست کراویکی زیندو.

که‌واته تا نیره ده‌توانین قوناغه‌کانی دروست بوونی نادم بکین به‌سی به‌شه‌وه (أ) دروست کردنی نادم له‌گل‌یکو ووشک و تیکه‌ل کردنی له‌گل‌ئاودا تا بوو به‌قورپیکو په‌قی په‌ش.

(ب) وینه‌کیشان و چاک سازی و پیک سازی له نادمدا.

(ج) پاش نه‌م دوو قوناغه کوتا قوناغی دروست بوونی نادم دهستی پی کرد که بریتی بوو له روح کردن به‌بری نادمدا.

ویستی په‌روه‌ردگار دهرباره‌ی جی نشینی نادم له‌سه‌ر زه‌ویدا

سه‌ره‌تای نه‌م روداوه به‌گفتوگو ده‌ست پی ده‌کات له‌نیوان خوای گوره و فریشته‌کاندا نه‌ویش به‌وه‌ی که: خوای گوره فرمووی به فریشته‌کانی که من ده‌مه‌ویت جی نشینی له‌سه‌ر زه‌ویدا جیگیر بکه‌م و دابنیم، له‌م کاته‌دا فریشته‌کانی خوای گوره دهرباره‌ی نه‌م هه‌واله نه‌م چهند قسه بیان فرموو به‌په‌روه‌ردگاریان.

(أ) نه‌ی په‌روه‌ردگارمان به‌کی ده‌کته جی نشینی خۆت له‌سه‌ر زه‌ویدا که به‌دکاری و

کاری ناشرین و ناپه‌سند نه‌نجام بدات!؟

(ب) نهی په‌روه‌ردگارمان شهره‌فی جی نشینی ده‌به‌خشی به‌که‌سی که خوین به‌ناه‌ق برپژئی و دست بداته ره‌شه‌کوژی !؟

(ت) نهی په‌روه‌ردگارمان نیمه‌برده‌وام‌له‌پرستش و ده‌ریزنی پاک و بی‌گردین بؤ به‌ریزی‌بی‌هاوه‌لی تو ؟! خوی په‌روه‌ردگاریش به‌م‌جوړه‌وه‌لامی دانه‌وه : راسته‌نیوه‌برده‌وام‌له‌پرستش و شوکرانه‌بژیری مندان به‌لام‌نه‌وه‌ی من ده‌ی زانم‌نیوه‌نایزانن ؟! به‌واتایه‌ی که‌نیوه‌تنها‌سه‌یری پوک‌ش‌ی‌ثم‌کاره‌ده‌کن و به‌زانیاری‌که‌م و سنور داری خوتان‌ثم‌ه‌وال و پوداوه‌ه‌لده‌سه‌نگینن به‌لام‌من‌له‌ناوه‌پوک و داهاتوی‌ثم‌کاره‌باش‌ده‌کل‌مه‌وه و زانیاری بی‌سنورم‌ه‌یه‌ده‌ریاره‌ی‌ه‌قورن‌ان‌له‌م‌باره‌وه‌ده‌فرمویت : ﴿ وَاذْ قَالِ رَبِّكَ لِلْمَلَائِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً قَالُوْا اَجْعَلْ فِیْهَا مِنْ يُّفْسَدِ فِیْهَا وِیْسَفِكَ الدِّمَآءِ وَلِحْنِ نَّسِیْحٍ بِحَمْدِكَ وَنَقْدَسِ لَكَ قَالِ اِنِّیْ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴾ (البقرة : ۳۰)

به‌لی پاشان‌خوی‌گوره‌بق‌سه‌لماندنی‌زانیاری‌بی‌سنوری‌خوی و سه‌لماندنی‌زانیاری‌سنور‌داری‌فریشته‌کانی‌ناده‌می‌ه‌یتا‌و‌فی‌ری‌سه‌رجه‌م‌ناوه‌کانی‌سه‌رزه‌وی‌کرد‌به‌شپوه‌یه‌کی‌گشتی - واته : ناده‌مان‌فی‌ری‌ناوی‌سه‌رجه‌م‌دروست‌کراوه‌کانی‌خومان‌کرد‌له‌سه‌رزه‌ویدا ... پاشان‌خوی‌گوره‌بق‌سه‌لماندنی‌زانیاری‌بی‌سنوری‌خوی و به‌پژئی‌ناده‌م‌به‌فریشته‌کانی‌فرمور : (نه‌گه‌راست‌ده‌کن و ده‌لین‌نیمه‌باشترین‌بؤ‌کاری‌جی‌نشینی‌له‌سه‌رزه‌ویدا و نه‌واناوی‌نه‌و‌شتانه‌ی‌سه‌رزه‌وی‌تایه‌ت‌مه‌ندیه‌کانیم‌پی‌بلین‌!؟) پاشان‌فریشته‌کان‌دست‌به‌جی‌بی‌توانایی و بی‌زانیایی‌خویان‌ده‌ریزی‌وتیان‌به‌خوی‌گوره : پاک و بی‌گه‌ردی‌بق‌تو‌نه‌ی‌په‌روه‌ردگارمان‌زانیاری‌دار‌نین‌نیمه‌تنها‌نه‌ونده‌نه‌ییت‌که‌فی‌رت‌کردوین . به‌راستی‌هر‌زاتی‌تو‌زانیاری‌بی‌سنوری‌ه‌یه‌ده‌ریاره‌ی‌ه‌مور‌شتی ، نه‌ی‌په‌روه‌ردگارمان‌به‌راستی‌تو‌کاره‌کان‌نور‌به‌لی‌زانه‌نه‌نجام‌ده‌ده‌یت‌و‌بریار‌له‌سه‌رکاری‌ناته‌وا‌ناده‌یت‌خوی‌گوره‌ده‌ریاره‌ی‌ثم‌پوداوه‌ده‌فرمویت : ﴿ وَاَعْلَمُ اَدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلِّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلٰى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُوْنِیْ بِاَسْمَاءِ هٰؤُلَاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِیْنَ ، قَالُوْا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِیْمُ الْحَكِیْمُ ﴾

بهائی گفتوگو که برده و امه و جاری کوتایی نه هاتوره و پله پله خوی گه وره زانیاری بی سنوری خوی دهرده خات و پیزی ئادهم له بهرده م فریشته کاندای زیاد ده کات نه ویش به و هی : (پاشان خوی گه وره ئادهمی بانگ کردوو پیی فرموو : ئهی ئادهم ناوی ئه و شتانهی که فیترمان کردوین بلئی به فریشته کان له م کاته دا ئادهم (علیه السلام) ده ست به جی و زقد به وریای ناوی هموو ئه و شتانهی ووت که له وه و پیش خوی گه وره فیتری کردبوو . له م کاته دا فریشته کان بویان پون بووه وه و سه لما بویان که نه و زانیاری بهی هه یانه زانیاری به کی سنورداره ، بهائی له م کاته دا خوی گه وره یادی فریشته کانی خسته وه ، به زانیاری بی سنوری خوی و فرمووی : (ئهی فریشته کان پیتم نه و تن که وا من راته خوا هموو دیار نه بوویه که له کار و کردار له زه وی و ئاسمانه کاندای ده زانم و زاناشم به و شتانهی که دهری ده بین و به و شتانهش که له ناخی خوتاندا دهی شارنه وه . خوی گه وره دهریاره ی ئه م گفتوگویه ده فرمیت ﴿ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبِئَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إني أعلم غيب السموات والارض وأعلم ما تبدون وما كنتم تكتمون ﴾ (البقرة : ۳۲).

فرمانی پهروه دگار به کرنوش بردن بو ئادهم

و سه ریچی کردنی (ابلیس)

پاش ئه و گفتوگو فراوان و بهرچاوهی که کۆمه لیک راستیی زقزی تیداده رکوت بو فریشته کان خوی گه وره پیی فرموون: ئهی فریشته کان ئیستا ده زانن که وا ئادهم له ئیوه شیوا تره بو کاری جی نشینی له سه ر زه ویدا و له ئیوه زانتره دهریاره ی ناوی دروست کراوه کانم له سه ر زه ویدا که واته ئیستا فرمانتان پیده که م که کرنوشی پیز بهن بو ئادهم ، له م کاته دا سه رجه م فریشته کان کرنوشیان بردو فرمانه که ی پهروه دگاریان جی به جی کرد تنها (ابلیس) نه بیته که خوی به گه وره داناو بهر په رچی فرمانه که ی خوی دایه وه .

هروه خوی گوره ده‌فرموتیت : ﴿ وَاذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴾ (البقرة: ۳۴)

هروه‌ها له سوره‌تی (الاعراف) دا ده‌فرموتیت : ﴿ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴾ (الاعراف: ۱۱)، هروه‌ها له (كهف) دا ده‌فرموتیت : ﴿ وَاذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ ﴾ (كهف: ۵۰). هروه‌ها له سوره‌تی (الحجر) دا ده‌فرموتیت : ﴿ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴾ (۳۰) إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴾ (الحجر: ۳۰-۳۱) هروه‌ها له سوره‌تی (ص) دا ده‌فرموتیت : ﴿ فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ، إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴾ (ص: ۷۲-۷۴). هروه‌ها له سوره‌تی (الاسراء) دا ده‌فرموتیت : ﴿ وَاذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ ۝۰۰۰ ﴾ (الاسراء: ۶۱) .

هوکاری کړنوش نه‌بردنی ابلیس بؤ نادم و سه‌رپینچی کړدنی فه‌رمانی په‌رومردگاری

پاش نه‌وه‌ی خوی گوره (فه‌رمانی کړد به‌کړنوش بردنی ریز بؤ نادم سه‌رجه‌م فریشته‌کان فه‌رمانه‌ک‌ی خوی گوره‌یان جی به‌جی کړد به‌لام تنها (ابلیس) به‌رپه‌رچی فه‌رمانه‌ک‌ی خوی گوره‌ی دایه‌وه و له‌فه‌رمانی په‌روه‌ردگاری ده‌رچوو، له‌م کاته‌دا خوی گوره به (ابلیس) ی فرموو: ﴿ قَالَ مَآ مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ﴾ ؟ واته : نه‌ی (ابلیس) چی وای لی کړدی و کاری تی کړدی که کړنوش نه‌به‌یت بؤ نادم و به‌رپه‌رچی فه‌رمانه‌ک‌ی من بده‌یت‌وه ؟! له‌م کاته‌دا (ابلیس) ی سه‌رک‌ش و لاسار له‌سه‌ر فه‌رمانی خوی گوره بؤ مه‌به‌ستی پاساو هیتانه‌وه بؤ ه‌له و تاوان و پاشه‌لی پیسی خوی نه‌م پی‌توره فاسد و بی‌ناوه‌رک‌ی به‌کار هیتاو ووتی: ﴿ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقَتَنِي مِّنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴾ ؟! (الاعراف: ۲۱). واته : (ابلیس) ووتی له‌به‌ر نه‌وه کړنوشم بؤ نادم

نه برد چونکه من له و زور به پیز ترم ! نهی خوايه منت له ناگر دوست کردوه و ناده ميش له قور ؟ ! که واته هرگيز من که له ناگر دوست کراوم کړنوش نابه م بؤ ناده م که له قور دوست کراوه . هروها له سوره تي (الحجر) دا ده فرمیت : ﴿ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ؟ ، قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدْ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِإٍ مَسْنُونٍ ﴾ (الحجر: ۳۲-۳۳) . واته : نهی (إبلیس) چی وای لی کردیت که له گه ل کړنوش به ران نه بیت له گه ل فریشته کان ؟ ! (إبلیس) له وه لامدا ووتی : من هرگيز کړنوش بؤ مروئیک نابه م که له قوریکي وشکه وه بوی په ش هه لکه پراو دوستت کردیت !! هروها له سوره تي (الاسراء) دا ده فرمیت : ﴿ قَالَ ءَأَسْجِدُ لِمَنْ خَلَقْتَنِي طِينًا ﴾ (الاسراء- ۶۱)

واته : (إبلیس) ووتی نایا کړنوش به رم بؤ به کی که له قور دوستت کردیت . هروها له سوره تي (ص) دا ده فرمیت : ﴿ قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتَ بِيَدِي أُسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ، قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴾ (ص: ۷۵-۷۶) . واته : نهی (إبلیس) چی وای لی کردی که کړنوش نه بیت بؤ نه و جور دوست کراوه ی من که به ده سته لاتی خوم دوستم کردوه ؟ نایا خوت زور به گه وده ده زانیت که له گه ل نه وده دا که شیاوی گه وده یی نیت و له ناخی خوتدا خوت به به کی له به رز فره کانداهه بینیت ؟

سزای خوی گه وده بؤ (إبلیس)

کاتی (إبلیس) به رپه رچی فرمانه که ی خوی گه وده ی دایه وه و خوی به باشتر و چاکتر زانی له ناده م و ناماده نه بو که کړنوش بؤ ناده م بیات له م کاته دا ده بیت سزای توندی خوی گه وده بؤ نه م سرکه شه له فرمان ده رچووه ده بیت چی بیت ؟ ! ناخو ده بیت خوی گه وده ته ویه و په شیمانی (إبلیس) وه ریگری له پاش سه پچی به که ی ؟ ! ناخو ده بیت خوی گه وده له سزای نه و سرکه شه دا به به زه یی بیت یان توله سینره وه بیت ؟ ! ناخو ده بیت سزای (إبلیس) هر له و کاته دا به نه نجام بگات یان دوا

بخزیت بق پوژدی دوايي؟! به‌ئی خوای گوره ده‌ست به‌جی و هر له‌وی دا سزایه‌کی کاتی بق (إبلیس) دیاری کردو و له ره‌حم و سوژی خوی کردیه ده‌روه . هر وهك (سید قطب) ده‌فرمیت : (لقد طرد من الجنة ، وطرد من رحمة الله ، وحقت عليه اللعنة ، وكتب عليه الصغار) .^(۱) واته : له وگاته‌دا (إبلیس) له‌به‌هشت ده‌رکرا ، له‌به‌زه‌یی خوای گوره ده‌رکرا هر وه‌ها بی به‌ش بوو له‌به‌زه‌یی خواوو به‌خه‌لاتیک و به‌دیاری کرایه گوردنی و پاشان له‌پیزی بچکوله و بی ریزه‌کاندا تو‌مار کرا .

هر وهك قورنان له‌م باره‌یه‌وه ده‌فرمیت : ﴿ قال فاخرج منها فانك رجيم ، وإن عليك اللعنة إلى يوم الدين ﴾ (المجر: ۲۴-۳۵) (دکتور مصطفی خرم دل) له‌ته‌فسیری ثم نایه‌ته‌دا ده‌فرمیت : ﴿ قال الله تعالى إذا كنت متمردا خارجا على طاعتي ، فاخرج من الجنة فانك مطرود من رحمتي ومن مكان الكرامة ﴾^(۲)

واته : خوای گوره ده‌فرمیت : نه‌ی (إبلیس) مادام تو سه‌رک‌ش بوویت و ده‌رچوویت له‌فرمانی من که‌واته ده‌ریجو له‌به‌هشت ، چونکه تو له‌به‌زه‌یی من ده‌رکراویت و هر وه‌ها بی به‌شی له‌شوینی ریزداران . هر وه‌ها نوسرا له‌سهرت که‌بی به‌ش بیت له‌سوژی من تا پوژدی دواي . له‌سوره‌تی (ص) دا ده‌فرمیت : ﴿ قال فاخرج منها فانك رجيم ، وإن عليك لعنتي إلى يوم الدين ﴾ (ص: ۷۷-۷۸) . واته : له‌به‌زه‌یی من بچو ده‌روه چونکه تو له‌وانه‌ی که‌بی به‌شیت له‌سوژی من ، هر وه‌ها نه‌فرینی خوایت له‌سهر نوسرا تا پوژدی دوايي ، خاوه‌نی ته‌فسیری (کشاف) ده‌ریاره‌ی راه‌ی ثم نایه‌ته ده‌فرمیت : (اللعنة باقية عليه في الدنيا ، فإذا جاء يوم القيامة جعل مع اللعنة أنواع من العذاب تصير اللعنة مع حضورها منسية)^(۳) واته : ثم جوره نه‌فرینه‌ی خوای گوره له‌سهر (إبلیس) به‌رده‌وامه له‌دنیا‌دا ، کاتیک که‌پوژدی دوايش هات له‌گه‌ل‌ته و نه‌فرینه‌دا چه‌ندین جور سزای سه‌خت سه‌خت ده‌دریت که‌ته‌ونده تونده نه‌فرینه‌کی له‌بیرده‌چیت‌وه که‌له‌دنیا‌دا لی‌کراوه .

(۱) في خلال القرآن/ج-۳-ص(۴۷۷)

(۲) تفسير الكبير ج/۲.

(۳) تفسير مقتطف/مصطفى خرم دل(ص۴۵۹).

داواکاری (ابلیس) له خوای گهوره

پاش نهوهی (ابلیس) بی باوهپی و سه ریچی خوی نواند له بهردهم خوای گهوره دا و دلتیا بو لهوهی که بهر نه فرینی په روه ردگاری که وتووه و له به خشندهیی و سوژی خوای گهوره کراوه ته دهره وه ، له م کاته دا (ابلیس) ده بیت خوازیاری چی بیت له خوای گهوره !؟ ناخو ده بیت داوا بکات و بلتی نهی په روه ردگارم بم مرتنه و له ناوم بیه له خه جالتی و پسوایی خوم !؟ به لام نه (ابلیس) نه م پسوای و بی پیزیی که به سه ریدا برپایه وه و له به هشت و نه و ناز و نیعمه تانه دهرکرا ، هروا به ناسانی ناماده نییه دهستی لی له لبرگی . هر بویه له م کاته دا ، داواکاری یه کی ه بو له خوای گهوره که روتی: ﴿ انظرني الى يوم يعثون ﴾ واته : نهی خواجه بم هیلره وه تا پوژی دواپی ، هروه ها له سوره تی (الحجر) دا ده فرمویت: ﴿ قال رب فاظرفني الى يوم يعثون ﴾ (الحجر-۲۶).

وه لامي خوای گهوره بهرام بهر به داواکارییه کهی (ابلیس)

کاتیک (ابلیس) داواکاری یه کهی دهریپی له بهردهم خوای گهوره دا به وهی که بواری بدات و نهی مرینی تا پوژی دواپی بو مه بهستی سه ندنه وهی توله له نادم و نه وه کانی و بهره و دوزه خ بردنیان ، له م کاته دا خوای گهوره ده ست به چی وه لامي (ابلیس) ده داته وه و پتی ده فرمویت : نهی (ابلیس) داواکارییه که تمان قبول کرد و تا پوژی دواپی نات مرینین . هروه ک قورشان باسی نه م حاله تمان بو ده کات و ده فرمویت: ﴿ قال انك من المنظرين ﴾ (الاعراف: ۱۵).

هه‌ره‌شهی شه‌یتان بو ئادهم و نه‌وه‌گانی

(إبلیس)ی ده‌رکراو و نه‌فرین لی کراو و چاره‌ره‌ش و دۆزه‌خی له‌پاش ده‌رکردنی له‌به‌هه‌شت ده‌ست ده‌کات به‌هه‌ره‌شه و چاوسورکردنه‌وه له‌ ئادهم و نه‌وه‌گانی ، پاسته (إبلیس) به‌هۆی خراپه و خۆبەزل زانی ی خۆیه‌وه له‌به‌هه‌شت ده‌رکرا و به‌ر نه‌فرینی خوای گه‌وره که‌وت ، به‌لام هۆکاره‌که‌ی بریتی بوو له‌دروست کردنی ئادهم و فه‌رمان کردن به‌ کړنوش بو بردنی له‌م کاته (إبلیس) (علیه اللعنة) چەند هه‌ره‌شه‌یه‌کی توندو تیزئی نواند و سویندی به‌گه‌وره‌ی و عه‌زه‌تی خوای گه‌وره خوارد که ده‌بیته‌ بنده‌کانت گومرا و سه‌رلی شیواو بکه‌م و له‌لای پاست و چه‌پ و پاش و پیشه‌وه بو‌یان بیتم و له‌دینی تو ده‌ریان بکه‌م و له‌دوا رۆژیشدا چاره‌نوسیان بریتی بیته له‌ دۆزه‌خ ، به‌ئێ (إبلیس) به‌رده‌وامه له‌هه‌ره‌شه و چاوسورکردنه‌وه له‌ئادهم و نه‌وه‌گانی . به‌لام خوای گه‌وره . مژده‌ ده‌دات به‌ (إبلیس) که دلتیا بیته له‌دوا رۆژ داخوشی و سه‌رجه‌م شوین که‌وتوانیشی به‌ره‌و دۆزه‌خ په‌وانه ده‌کرتین و دۆزه‌خیان لی پر ده‌کرتیت ، قورئان ده‌فه‌رمویت : ﴿ قَالَ لِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ، ثُمَّ لَأَتَيْنَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ، قَالَ أَخْرَجَ مِنْهَا مَذْمُومًا ^(۱) مُدْحُورًا ^(۲) لِمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴾ (الاعراف: ۱۶-۱۸) . واته : ئەئى خوایه ماده‌م له‌به‌زه‌یی خۆت ده‌رت کردم و سه‌رت لیتشیتوانم په‌یمان بیته که‌له‌سه‌ر رینگه پاسته‌که‌ی خۆت بو‌یان دانیشم پاشان له‌ یوکاری پیشه‌وه و دواوه و لای پاست و چه‌په‌وه بو‌یان بیتم و گومانیان بو دروست بکه‌م ، تاوای لی دئی زۆریه‌ی زۆریان سوپاس گوژار نه‌بن ، خوای گه‌وره‌ش له‌وه‌لامدا فه‌رمووی : ئەئى (إبلیس) ده‌رچۆ لێره - واته له‌به‌هه‌شت - زۆر بئى نرخی و بئى ریزی ، دلتیاش به‌ که‌دۆزه‌خ پر ده‌که‌م له‌وه‌که‌سانه‌ی که‌شوین ریزیازی تو ده‌که‌ون . هه‌روه‌ها له‌ سوره‌تی (الحجر) دا ده‌فه‌رمیت : ﴿ قَالَ رَبِّ بِنَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزِينَ لَّهُمْ فِي الْأَرْضِ وَأَلْغِينَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴾ (المجر: ۳۹) . واته : ئەئى په‌روه‌ردگارم ماده‌م سه‌رت لی شیتوانم به‌لێن بیته که‌هه‌رچی شته

(۲) مدحورا: ده‌رکراو

(۱) مذموما : بئى ریز

پیس و ناشرینه کانی سه رزه و بیه بویان بپازنتمه وه پاشان سر لهه مویان بشیوتیم ، هر وهك چون تو نهی خواجه سهرت له من شیواند له سورده تی (ص: ۸۲) واته : نهی خواجه سویند بیت به پوره دگاریتی و عزده تی تو همویان سرلی شیواو و چه واشه بکه م ، سه رنج بده (ابلیس) هه ره شه كه زور تونده و له قسه کانیدا واده رده كه ویت كه كس له بنده كان ناهیلایته وه له سه رینگی راستی خوی پوره دگار و سه رجه م به كو همویان گومرا ده كات ، به راستی هه والیکسی سه بر و ناخوشه كه واته ده بیت به هه شت کی ی تی بجی؟! توبلیتی نیمه ش به کی نه بین له و كه سانهی كه شه بیتان سه رمان لی بشیوتینی!؟

پاشان سه بر ده كه ین خوی گوره ش په یمان ده دات و ده فرمیت په یمان بیت ده بیت دوزه ختان لی پر بکه م !!

به راستی نیمه ی نینسان زور چاره رهش و بی ده ستالات و لاوازین و ته مه نی ژانمان له نیوان ناگر و ناسندا به سه رده به ین چونكه له دنیا دا شه بیتان سه رمان لی ده بشیوتینی و گومرا هان ده كات هه روهك خوی په یمانی داوه ، هه روه ها له رژی قیامه تیشدا به هه مان شیوه له دوی شه بیتانی نه فرین لی كراوه وه به ره و دوزه خ په وانه ده كرتن!؟

كه واته نیستا چی بکه ین و سه رله کی بده ین و هاوار بقو کوئی به رز بکه ینه وه و چه هوكاریك بدوزینه وه و به كار به ینین بقو ده رپازبونمان له شه بیتان ی دنیا و دوزه خی دواپورژمان!؟ ناله م كاته دا كه س ناتوانیت وه لامسی نه م پرسیاره مان بداته وه تنها نه و زاته به رز و جوان كاری كه دروستی كردوین كه نه ویش (الله) به به لی نه و پوره دگاره به رز و خاوه ن به زه بیه بی سنوره به رامبه ر به دروست كراوه كانی خوی مزده ده دا به مروفه كان و پاشان وهك تیریکی زور ژه هراوی و کاری گه ر دای به سه ر دللی شه بیتانداو فرموی باش بزانه كه تو بریار و په یمانن داوه كه سه رجه م بنده كانم گومرا بکه یت و وهك خوت چاره ره شیان بکه یت ، به لام دلنیا به كه تو ناتوانیت نه و به ندانه م گومرا و چه واشه بکه یت كه به پاکی بؤمنكارده كن و تنها مه به ستیان پازی كردنی منه و هیچی تر .

له‌م کاته شه‌یتانیش دانی ناب‌م راستیه‌دا: بئ‌میل که‌چی نهم هه‌واله بوو و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌یتوانی به‌ریه‌رچی نهم راستیه‌ بداته‌وه هه‌ر بویه حقیقه‌تی نهم هه‌واله کاری کرده (ابلیس) و ووتی: نه‌ی په‌روه‌ردگارم سویند بیتت به‌عززه‌ت و گه‌وره‌یی تو که‌ده‌بیتت سه‌رجه‌م به‌نده‌کانت گومرا و سه‌رلی شیواو بکه‌م ته‌نھا نه‌و به‌ندانه‌ت نه‌بیتت که‌به‌دل سوژی تو ده‌په‌رستن و کار له‌پیتناوی دینی تو‌دا ده‌که‌ن، هه‌ر وه‌ک ده‌فه‌رمیتت: ﴿ قَالَ لِعِزَّتِكَ لَاغْوِينَهُمْ أَجْمَعِينَ ، إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلِصِينَ ﴾ (ص: ۸۲-۸۳) یان ﴿ لَاغْوِينَهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلِصِينَ ﴾ (حجر: ۲۹-۴۰). به‌ئ‌ی (إخلاص) و بئ‌و خوا گونجان تو‌دی به‌ره‌م هه‌یه که‌ه‌ ان شاء الله له‌ده‌رس و ناموزگاریه‌کاندا ده‌چینه خزمه‌تیان ، وه‌گه‌وره‌ترین به‌ره‌میشی بریتی به‌ له‌وه‌ی که‌شه‌یتان به‌و هه‌موو فیل‌بازی و ساخته‌کاریه‌ی خو‌یه‌وه ناتوانیتت هه‌رگیز کار له‌یه‌کتی بکات و گومرای بکات که‌بئ‌و خوا کار ده‌کات و (إخلاص)ی تیدایه‌.

چه‌ند ناموزگاریه‌کی زور گرنگ له‌روداوه‌کانی به‌ندی یه‌که‌م

● یه‌که‌مین په‌ند و ناموزکاری له‌توناغه‌کانی دروست بوونی ئاده‌م نه‌و راستیه‌مان بئ‌و ده‌سه‌لمیتنی که‌ ئیمه‌ش له‌کار و فرمانه‌کانماندا چه‌ند ده‌سه‌لات دارو زانا‌بین نه‌وه ده‌بیتت به‌ پیتی یاسای پله‌ پله‌ کار بکه‌ین (تدرج) راستیه‌کی ئاشکرایه‌ له‌لای هه‌موو که‌سینکی خاوه‌ن باوه‌ر که‌ خوای گه‌وره چه‌ند ده‌سه‌لات دار و به‌هیزه‌ گه‌ر خواستی کاریکی هه‌بیتت بئ‌و مه‌به‌ستی به‌نه‌نجام گه‌یاندنی نه‌وه له‌(کن- فیکون) ی‌کدا نه‌نجامی ده‌دات و هیچ ده‌سه‌لاتیکیش له‌م بونه‌وره‌دا ناتوانیتت که‌ به‌رگری له‌و شته بکات که‌ خوای گه‌وره وریستی وایه که‌بیتت .

به‌ئ‌ی نهم له‌که‌ل نه‌وه‌شدا که‌ خوای گه‌وره زور ده‌سه‌لات دار و زانا‌یه که‌چی زوری‌ی زوری کاروگفتاره به‌رزه‌کانی به‌شیوه‌یه‌کی هیتواش و پله‌ پله‌ (تدرج) نه‌نجام ده‌دات ، که‌

دروست کردنی زهوی و ناسمانه کان له ماوهی (۶) یوژ و پاشان قه دهغه کردنی ناروق به (۲) جار و ، وپاشان دابه زینی قورنان به (۲۳) سال و دهیان و سه دان بوداوی تری له مانه به لگه ی پتو به هیزن له سر نه و راستیه ی سره وه که نامازه مان بق کرد . که واته نیمه ی موسلمانیش ده بیت له کار و فرمان و بانگه واز کردنی خه لگی و هه ولدان بق فیرونی زانسته نیسلامیه کان و تی که یاندنه وه ی خه لگی ده بیت پله پله کار بکین و له سره خوبین و نارام گرین و نه وه نده زانسته بدهین به خه لگی که بویان هزم ده کریت ، وه بق سرجه م شته کانی تریش به هه مان شیوه گه ر زقر زیره ک و زاناو تی که یشتوش بین و توانای ته و اویشمان هه بیت به سر نه و کاره دا . چونکه ده بیت دنیا بین له وه که نیمه ی معروف نه ده سه لاتمان به قه ده سه لاتی خواجه ، نه زانستیشمان هاوشیوه ی زانستی بیسنوری خوای گه وره یه ، که واته گه ر خوای گه وره به (زانسته و ده سه لاتی) بی سنوری خویه وه له کارو برپاره کانیدا یاسای پله پله و له سره خوی (تدرج) به کار بهینتی ده بی نیمه ی لاواز و نه زان و بی ده سه لات چۆن برپار بدهین و کاره کانمان به پتوه به رین !؟

● په ندی دووم له م باسه دا نه وه مان فیرده کات که نه گه ر نیمه چه نده زانیاری دار و ژیر بین و زقر به ی کاته کانمان له یاد و په رستشی خوای گه وره دا سره رف بکین نه وه ده بیت دنیا بین له وه که سانیکی تری غهیری نیمه ش هه ن که زانا ترن له نیمه و زیاتر شیایوی نه وه ن که فه زلیان بدریت به سر نیمه دا ، چونکه له یاسای برپار له سره دراوی خوای گه وره دا وایه که هه رکه سی زانا تروو له خوا ترس بیت نه وه لای خوای گه وره زیاتر شیایوی به ره و پیش بردن و متمانه بی کردنه له به پتوه بردنی کاره کاندا . به تی فریشته کان زانا بوون و خوای گه وره نه وه نده ی زانیاری پی دابوون که به هویه وه زیاتر بی په رستن ، به لام نادمه (علیه السلام) زیاتر له (فریشته کان) زانیاری پیدرا و له پیش تر بوو بق کاری جی نشینی کاتی فریشته کان نه م راستیه یان زانی ده سته جی و به یه ک ده نگه فرموویان : ﴿ سبحانک لاعلم لنا إلا ما علمتنا إنک أنت السميع العليم ﴾ واته : پاک و بی گه ردی بق تو نه ی په روه ردگارمان به راستی نیمه هیچ زانسته و زانیاریه کمان نیه ته نه ا نه وه نده نه بیت که تق

فیرت کردوین به‌راستی تو بیسر و زانای . به‌ئی نه‌وه سیفتی به‌رز و ناکاری جوانه کاتی
 به‌کیکمان بینی که له‌خۆمان زیاتر زانوا تئ گیشتوووه ده‌ست به‌جئ دروشمی پاک و بی
 گوردی بۆ په‌روه‌ردگارمان به‌رز بکه‌ینه‌وه و پاشان دان به‌زیره‌کی و لی‌هاتووی نه‌وه که‌سه
 دابنئین چونکه خوای گوره ده‌فهرمیت: ﴿ و فوق كل ذي علم علم عليم ﴾ .. واته : له‌سه‌رو
 هموو زانایه‌که‌وه زاناتریکی تره‌یه . یان ده‌فهرمیت: ﴿ یرفع الله الذین آمنوا والذین
 أوتوا العلم درجات ﴾ . واته : خوای گوره باوه‌پداران و خاوه‌ن زانسته‌کانی به‌چه‌ند
 پله‌یه‌ک به‌رز کردووته‌وه به‌سه‌ر خه‌لگانی تردا . گومانی تئیدا نیه که‌هر که‌سی زاناتر بیت
 نه‌وه ده‌بیت نه‌وه که‌سه بگریته فرمان په‌واو ناوه‌دان خوازی سه‌ر زه‌وی ، چونکه که‌سی
 زانا ده‌زانئ که‌ چون زه‌وی ناوه‌دان بکاته‌وه و کاره‌کان به‌پئوه‌به‌ریت نه‌که که‌سی نه‌زان و
 بی‌زانباری ، گوره‌ترین زاناش نه‌وه که‌سه‌یه که‌ په‌روه‌ردگاری به‌راستی بناسئ و به‌پئ‌ی
 یاسای نه‌وه کاریکات نه‌که به‌ه‌واو ئاره‌زوی خۆی ، به‌ئی هر بۆیه خوای گوره زانباری کرده
 پئوه‌رئیک و فه‌زئئ ئاده‌می دا به‌سه‌ر فریشته‌کاندا . به‌لام به‌داخه‌وه ئه‌م‌قوله‌دنیا‌دا کار و
 به‌پئ‌ی و به‌رایه‌تی دراوه به‌چه‌ند که‌سانئیک که‌خاوه‌نی زانباری نین و په‌روه‌ردگاریان نااناسن
 که‌ئه‌نجامی ئه‌م کاره ئه‌م ه‌لانه‌ی لی‌که‌وتوته‌وه .

(أ) نه‌مانی زانست و زۆربونی نه‌فامی که‌مه‌ش به‌هۆی فرمان دان به‌که‌سی نه‌فام و
 دورخستنه‌وه‌ی خاوه‌ن پیشه و زانایان له‌کاری فرمان په‌وای ، که‌ئه‌مه‌ش به‌کیکه
 له‌نیشانه‌کانی هاتنی پۆژی دوابی ه‌روه‌ک پیغمبر (ﷺ) ئاماژه‌ی بۆ کردوه که‌ده‌فهرمیت
 ((من أشرط الساعة أن یرفع العلم ویثبت الجهل))^(۱) واته : به‌کی له‌نیشانه‌کانی هاتنی پۆژی
 دوابی بریتیه له‌نه‌مان و به‌رزبونه‌وه‌ی علم و جئگیربونی نه‌فامی و (جهل) .

(ب) زۆربونی فساد و به‌دکاری : ئه‌میش له‌کاتئیکدا که‌خه‌لگی له‌دینی خوای گوره
 به‌دورین و که‌سانی دور له‌زانست و شیواو بۆ کاری فرمان په‌وایی بینه ئاغاو ده‌سه‌لات دار
 له‌و شوئینه‌دا ه‌ر وه‌ک خوای گوره ده‌فهرمیت: ﴿ الذین طغوا فی البلاد فاکثروا فیها
 الفساد ﴾ . به‌ئی به‌شئوه‌یه‌کی گشتی کاتی که‌سانی زانا و خواناس ده‌سه‌لات دار و لی

(۱) (رواه البخاری و مسلم)

پرسراو بوون نه وه (دادپه روهری و په وشت به زوی و خواناسی و ده ست پاکی و هر زانی و یارمه تی دانی یه کتری و... هتد) بلاو ده بیته وه ، به لام به پیچه وانه شه وه هر کاتی که سانی نه زان و نه شیاو بوون به جیگیر و لی پرسراوی سه زه وی نه وه (ستم و به دکاری و ده ست پیسی و درق و بی باوه پری و قات و قبری و گرانی و گوشت و گوشتار) بلاو ده بیته وه ، هر وه که سر زه ویی نه مرق به و حاله تدا تی په پده بی .

● په ندی سی په م خوی گوره به فریشته کانی فرموو: ﴿إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾

واته: من ده مه ویت که جی نشینی له سر زه ویدا جی گیر بکه م !! نالیره دا چنده پرسراویک دروست ده بیته : نایا به شتوه یه کی گشتی هموو مرقه کان جی نشینی خوی گوره نه له سر زه ویدا ؟! نایا مانای جی نشینی چی ده که به نیت ؟! نایا به کی ده وتریت جی نشین ؟! وه ده بیان پرسراوی تری له م جوړه ، نایا مرقه بی باوه پرو وخوانه ناس و دوپوه کان جی نشینی خوی گوره نه له سر زه ویدا ؟!

له وه لامدا ده لیسین نه خیر چونکه کاری جی نشینی زور له وه گوره تره که هندی خه لکی ساده و نه قام لی تی گه یشتون و حسابی بو ده که ن . که سی جی نشینی خوی گوره یه له سر زه ویدا که به پی ی یاسا کانی بجولیته وه و کاریکات و له خوی و خه لکانی ژیر ده سه لاتیدا دینی خوی گوره جی به جی بکات نه که پشت بکاته یاسا کانی په روه ردگار و دژایه تی بکات و خه لکی لی دور بخاته وه . به لی له دنیای خو شماندا هر وایه که یه کی به جی نشینی به ریویه ر و ده سه لات داریک داده نریت که به فرمانه کانی ه لسی و کاره کانی راپه ریختی نه که سی پشت له یاسای گوره که ی بکات و دژایه تی بکات . به پی ی نه م یاسایه ی سه روه وه ده توانین وه لامی سه رجه م نه و پرسراوانه بده ینه وه که له سه ره تادا کردمان که نه ویش بریتیه له : نه و که سانه شهرتی جی نشینی و ناوه دان کردنه وه ی زه وی یان پی سپیتردراوه که باوه پردار و له خوا ترسن و به دینی خوی گوره کارده که ن و یاسا و ناموزگاریه کانی په روه ردگاریان بلاو ده که نه وه بو مه به سستی جی به جی کردنی به ه مان شتوه ش نه و که سانه ی که پشتیان له یاسا و ناموزگاریه کانی خوی گوره کروه و دژایه تی

خوای گوره و پیغمبر و باوه‌پردازان ده‌کهن هرگیز بز کاری جی نشینی ناگودجین و پییان ناوترت به‌نده‌ی خوا به‌لگو نه‌وانه به‌نده‌ی (ایلیس) و سهریازی گوئی‌رایه‌لی ژیر ده‌ستی شه‌یتانن و خوای گوره ده‌ریاره‌یان ده‌فرمیت: ﴿أولئك كالانعام بل هم اضل﴾
 واته: به‌راستی نه‌وانه وه‌ك نازه‌ل وان و بگره سهرلی شتواو تریشن . كه‌واته:

كهنی جی نشینه كه‌به‌قسه‌ی گهورمگه‌ی بکات

نه‌ك نژی بوووستی و پشتی تی بکات

● به‌ندی چواره‌م پاش نه‌وه‌ی خوای گوره ناده‌می دروست کرد و له‌به‌ر خوردا داینا تا ووشك بویه‌وه و پاشان روحی کرد به‌بریدا هر وه‌ك ده‌فرمیت: ﴿ونفخت فیہ من روحی﴾ (ص: ۷) واته: له‌پاشاندا روحمان کرد به‌بریدا!

به‌لی روح نه‌و خه‌لاته پیروزه‌یه كه لاشه مردووه‌كان زیندو ده‌کاته‌وه و په‌روه‌ردگاریان پی‌ده‌ناسیتی، روح به‌کیکه له‌و نعمته گوره و پیروزانه‌ی كه له‌هر لاشه‌یه‌کدا بیته‌به‌پیزی ده‌کات و بونی خوش ده‌کات، روح به‌کیکه له‌هه‌ره نه‌و دیاربه به‌نرخانه‌ی كه مرقفه‌كان له‌دنیای ماددی بی‌بایه‌خه‌وه هه‌لده‌گری و به‌ره‌و جیهانی باوه‌ریبون به‌خوا و فریشته‌كان و رۆژی دواپی و سه‌رجه‌م لایه‌نه نادیار و غه‌یره ماددی‌ه‌كان ده‌بات و مرقفه‌كان به‌واتا پی‌ی ده‌بنه مرقف و له‌یاسا و قابله نازه‌لیه‌کیان ده‌رده‌چن و رزگاریان ده‌بیت .

گه‌ر سه‌رنجی قورئان بده‌ین ده‌ریاره‌ی هه‌موو نه‌و شتانه‌ی كه‌باسی کردووه له‌گه‌لیدا پون کردنه‌وه‌یه‌کی سه‌ر به‌خۆ و دور و دریز و چپ و پپی له‌باره‌وه کردووه بۆ نمونه (ژیانی دنیا، به‌هشت و نعمته‌کانی . دۆزه‌خ و سزاکانی . نیشانه‌کانی رۆژی دواپی . ناو و سیفته‌کانی خوای گوره . باسی تلاق و ژن هیئان . میراتی به‌ش کردن . به‌سه‌رهاتی پیغمبران (علیهم الصلاة والسلام) به‌سه‌رهاتی نه‌و گه‌ل و نه‌توانه‌ی كه‌له‌پیش ئیسلامدا هه‌بوون . باسی حوكم و فرمان په‌وایی . باسی مردن و نه‌جه‌لی ئینسان . باسی حه‌لال و حه‌رام . باسی عه‌قیده و به‌شه‌کانی . سیفته‌ی باوه‌پردازان و په‌له‌کانی . سیفته‌ی دوووه و بی‌

باوه په کان، باسی جیهادوو تیکرشان . باسی مال به خشین و سهدان و هه زاران . باسی جوداو جوری تری له م بابه ته له قورنان و فرموده ی پیغمبردا باسیان لی کراوه ، به لام تنها شتی که له قورنان و سوننه تدا به دور و دریتی و چرو پپی باسی لیتوه نه کرا بی (روح) ه به لی پرسیار کردن ده ریاره ی روح شتیکی تازه نی به و هرکاتی خوی پرسیار له پیغمبر کرا له باره یوه و خوی گوره ش وه لاسی دانه وه و فرمودی: ﴿ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴾ واته : نهی محمد پرسیاریان لی کردی ده ریاره ی (روح) توش بلی روح تنها شتیکه په یوه ندی به په روه ردگار مه وه هیه و له و باره یوه که میک زانیاریمان پی دراوه . به لی روح جیهانیکی سر به خویه و کس تانیستاو تا پوزی دوایش ناتوانیت زانیاری ته وای تیا به ده ست بهینی ، چونکه (روح) تنها شتیکه که تنها خوی په روه ردگار حقیقت و زانیاری بی سنوری ده ریاره ی هیه و ده زانی چیه و چونه . وه ه مو نه و که سانه ی که نه میو دروست بوون و بانگه شعی نه وه ده کن که ده توانن (روح) ی مردو ناماده بکن و قسه ی له که لدا بکن به ناوی (تحذیر ارواح) ه مووی ردویه و چاوبه ست کردن و چه واشه کردنی خه لکه و نه وه ی نه وان ده ی که ن په یوه ندی به جیهانی (جنوکه و شهیتانه کانه وه هیه) و هیچی تر (۱) .

● په ندی پینجهم به پاستی خوی گوره کاتی نادمی دروست کرد هه روا وه ک دروست کراویکی بی پیز دای نه ناو نیهمالی نه کرد به لکو خوی گوره گوره ترین پیزی خوی له نادم و نه وه کانی گرت به م شتیه یی خواره وه .

(۱) دروست کردنی نادم بقو مه به سستی کاری جی نشینی خوی گوره ترین پیزی په روه ردگار بوو بقو نادم و نه وه کانی تاروژی دواپی .

چونکه خوی گوره نادمی له ناو سه رجه م دروست کراوه کانی خویدا هه لیزاردو ونه م شهره هه گوره یی پی خه لات کرد به تاییه تی له ناو مه لانکه ته کاندای که ناشکرایه مه لانکه ت نه فسیان نیه و هرگیز بیر له تاوان ناکه نه وه و به رده وام له گوئی پایلی په روه ردگاریان دان ،

به‌لام خوی گوره ده‌یو ویت نه و ریژه وه که مه‌دالیایه‌کی زور به‌نرخ بکاته ملی نادم و نه‌وه‌کانی و زیاتر پی‌ی به‌ریزین.

(ب) دوهم ریژی خوی گوره بق نادم نه‌وه‌کانی بریتیه له‌فیرکردنی زانست و زانیاری که‌فرمویه‌تی: ﴿ و علم آدم الاسماء کلها ﴾ واته: زانیاری ته‌واومان به‌خشی به‌نادم له‌بارهی ناوی هم‌مووشته‌کانی سه‌رزه‌ویه‌وه ، یان ده‌فرمیت: ﴿ علم الانسان ما لم يعلم ﴾ واته : زانستانان دا مروفه‌کان له‌کاتیکدا زانستیان نه‌بوو.

به‌لی خوی گوره بق سه‌لماندنی زانیاری و کارزانی خوی به‌کامین به‌لگه به‌کاری هیتا بق سه‌لماندنی نه‌م راستیه بریتی بوو له پوو به‌پوو کردنه‌وی نادم و فریشته‌کان نه‌ویش به‌وه‌ی که‌به‌فریشته‌کانی فرموو: ﴿ انبئونی بأسماء هؤلاء ان کتم صادقین ﴾ واته : که‌راست ده‌که‌ن و ده‌لین نیمه‌شیاوترین له‌نادم بق کاری جی نشینی له‌سه‌رزه‌ویدا ناوی نه‌م شتانه‌م پی‌بلین؟! فریشته‌کانیش له‌وه‌لامدا روتیان : پاک و بیگه‌ردی بو‌توق نه‌ی په‌روه‌ردگارمان نیمه‌نه‌وه‌نده ده‌زانین که‌تو فیرت کردوین و له‌وه زیاتر زانیاریمان نیه .

(ج) سی‌هم ریژی په‌روه‌ردگار بق به‌نده‌کانی بریتیه له‌وه‌ی که‌له‌گه‌ل پی‌به‌خشیینی زانست و زانیاری دا‌نعمه‌تی پوون کردنه‌وه و تی‌گه‌یاندنی بوداوه‌کان و سه‌رجه‌م شته‌کانی تری سه‌رزه‌وی پی‌داوه .

به‌لی نه‌نها زانیاری به‌س نییه بق مروف به‌لگو له‌گه‌ل نه‌و زانیاریه‌شدا پی‌ویسته که‌توانای هه‌بیته بوداوه‌کان شی بکاته‌وه ده‌سته‌لاتی نه‌وه‌ی هه‌بیته که‌نه‌و زانیاریه له‌خه‌لکی تی‌بگه‌نی ، که‌ر نا‌وه‌وه نه‌و زانیاریه هیچ سو‌دیکی نیه و وه‌ک زانیاری نازه‌لانی لی‌دی ، بو‌نمونه: که‌ر ده‌رمانیکی ژه‌هراوی بق می‌شیک دابنیت بق مه‌به‌ستی له‌ناوبردنی پاش ماوه‌یه‌ک سه‌ریده‌یته‌وه ده‌بینیت که‌وا‌چهند می‌شیکی کوشتوووه ناشکرشه که‌نه‌م می‌شانه هه‌مووی به‌یه‌ک جار نه‌مردوون به‌لگو یه‌ک له‌دوای یه‌ک هاتوون به‌سه‌ر نه‌و ده‌رمانه ژه‌هراویه وه نشتونه‌ته‌وه و هر یه‌که‌یان لاشه‌ی نه‌وی تریانی دیوه که‌مردار بو‌ته‌وه ، که‌ر لی‌ره‌دا سه‌رنجیک بده‌ین نه‌و راستیه‌مان بق ده‌رده‌که‌ویت که‌می‌شی دوهم زانی که‌وا می‌شی یه‌که‌م

بەم دەرماتە ژەھراویە مردووہ بەلام ئەو نعمتەئە پێنە دراوہ کە بچیت پونی بکاتوہ بە سەرچەم مێشەکانی تر کە نزیکێ ئەو دەرماتە نەکە و نەوہ چونکە دەتان کوژی و وەک ئەم مێشەتان لێدەکات کە ئیستا مردووہ بەھۆی ئەو ژەھرەوہ ، ھەر بۆیە دانەدانە بەسەر ئەو دەرماتەوہ دەنیشنەوہ و بەجاریک ژمارەبەکی زۆریان لێ دەمری . قورئان لەم بارەوہ دەفەرمیت : ﴿ علمه البيان ﴾ واتە : مرقۆفەکانمان فێری پون کردنەوہی مەسەلەکان کردووہ .

(د) چوارەمین پێژنی خۆای گەرە بۆ مرقۆفەکان ئەوہیە کە ئەم بونەوہرە گەرە و جواز کارەئە لەخزمەتی ئینسان دا دروست کردووہ و سەرچەم دروست کراوہکانی خۆای گەرە بۆ ئینسان مل کەچەو لەخزمەتی ئینساندا بە ھەر وەک خۆای گەرە دەفەرمیت : ﴿ وسخر لکم مافی السموات ومالی الارض جمیعا منه ﴾

واتە : ئەوہی لەزەوی و ئاسمانەکان دا بە بۆ سەرچەم مرقۆفەکانم مل کەچ کردووہ بەو واتایەئە ھەر لە (مێرولەبەکەوہ تا دەگاتە خۆر و دروست کراوہکانی تریش) سەرچەم بەکۆ لەخزمەتی ئینسانەکاندان .

(و) پێنجەمین پێژی پەرەردگار بۆ مرقۆفەکان بریتی بوو لەوہی کە فەرمانی بە (پەری و لریشتەکان کرد کە کپنوش ببەن بۆ ئادەم) کە ئەمەش پێژکی زۆر گەرە بوو بۆ ئادەم و پاشان بۆ نەوہکانی دواي خۆشی ، بەلام کپنوش بردنی پێژ نەک کپنوش بردنی عبادەت !! ● پەندی شەشەم گەرەترین نەخۆشی کە توشی مرقۆفەکانی ئەم بۆ بووہ بریتیە لەخۆ بەزل زانی (تکبەر) کە بەھۆیەوہ ئینسانەکان لە پەحمی خۆای گەرە دەردەکرین و ئەمان لەشوینی خۆیانەوہ چەندە خۆبەزل زان بن بەلام لای خۆای گەرە ئەوہ نەندە سوک و بی پێژن و دەرکردن و بێبەشەن لە لێخۆش بون و بەزەیی خۆایی ، بەئێ گەرەترین خالیئە کە بووہ ھۆی دەرکردن و پسوای شەیتان تا پۆژی دواي ، نەخۆشی خۆبەزل زانین بوو ئەویش لەکاتی کەدا بوو کە خۆای گەرە فەرمانی کرد بە کپنوش بردنیان بۆ ئادەم بەلام (ئیلیس) بەتەنھا بەرپەرچی فەرمانی خۆای گەرەئە داہوہ ، خۆی بەزل زانی نەبەردەم ئەم فەرمان

بسی کردند و هر روز خدای گدازه ده فرمیت: ﴿ اَبی وَاَسْتَكْبِر ﴾ واته: ره‌فزی کرد و خوی به‌زل زانی. پیغمبری خوا (ﷺ) له‌فرموده‌یه‌کی شیرین دا وه‌سفی خۆبه‌زل زانینمان بۆ ده‌کات و ده‌فرمیت: ((الکبر بطن الحق و غمط الناس)) واته: خۆبه‌زل زانی بریتیه له به‌ریه‌چ دانه‌وه‌ی راستی و بی‌پژسه‌سیر کردنی خه‌لکی. شه‌یتان نهم دوو سیفه‌ته‌ی تیدابوو که له‌جاری به‌کام دا نه‌و فرمانه راستی لای په‌روه‌ردگار یه‌وه دابه‌زیوو شکانندی و پاشان زۆر به‌بی‌پژسی سه‌یری ناده‌می کردوو فه‌زلی خوی دابه‌سه‌ر ناده‌مدا به‌به‌لگی نه‌وه‌ی که نهم واته شه‌یتان - له‌ناگر دروست کراوه و ناده‌میش له‌قور. هه‌روه‌ک قورنان ده‌فرمیت: ﴿ قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْ خَلْقَتِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴾ (الاعراف: ۱۷). گه‌ر سه‌ردجیکی قورنان بده‌ین نه‌وه ده‌بیتن که تۆله‌ی هه‌ندی تاوان له‌دنیا دا نیه‌و خدای گدازه له‌دولۆژدا سزای نه‌و تاوان بارانه ده‌داته‌وه، به‌لام تۆله‌ی خۆبه‌زل زانی ده‌ست به‌جی له‌دنیا دایه و پاشان سزا سه‌خته‌که‌شی بۆ پۆژی دوابی هه‌لگیراوه، له‌دنیا دا بریتیه له‌سوک بوون و پسوایی و ده‌رجون و بی‌به‌ش بوون له‌په‌حمه‌تی خدای گدازه، هه‌روه‌ک شه‌یتان نهم خه‌لاتی له‌شوینی خۆیدا وه‌رگرت که قورنان ناماژه‌ی بۆ ده‌کات و ده‌فرمیت: ﴿ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴾ (الاعراف: ۱۲). واته هه‌لبسه لیته‌دا - واته له‌به‌ه‌شت - چونکه ریته‌دراوه به‌تۆ که له‌م شوینه‌دا خۆت به‌زل بزانی و تۆ یه‌کیکی له‌بچوک و بی‌پژسه‌کان. باس کردن و پافه‌کردنی نهم به‌سه‌ره‌اته ته‌نها هه‌لداته‌وه‌ی لاپه‌ریه‌کی میژووی نیه و به‌س، یان نهم سزایه ته‌نها تاییه‌ت نیه به‌(ابلیس) هوه به‌لکو سزایه‌کی گشتی یه بۆ هه‌موو نه‌و که سانه‌ی که ریته‌بازی شه‌یتان ده‌گرنه‌وه و له‌سه‌ر ریته‌بازی نه‌و ده‌پقن و خویان به‌گدازه ده‌زانن، نه‌خۆشی خۆبه‌زل زانی یه‌که‌مین هۆکارێک بووه بۆ به‌ریه‌ریچ دانه‌وه‌ی دینی خوا و نامۆژگاریه راست و دروسته‌کان له‌هه‌موو سه‌رده‌میتکا به‌دریژای میژوو، هه‌روه‌ک له‌قورناندا باس له‌م حاله‌ته زۆر کراوه، له‌باره‌ی گه‌له‌که‌ی (شعیب) (علیه السلام) ده‌فرمیت: ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِي اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبٌ ..... ﴾ (الاعراف: ۸۸) واته: نه‌و که سه‌ه خۆبه‌زل زان و ده‌سه‌لات دارانه‌ی

گهلهکەى (شعیب) ووتیان ئەى (شعیب) تۆو سەرجه م ئەو که سانهى که باوه پریان پى میناویت دهرت ده که مین له م وولاتهى خۆمان .....) یان له بارهى خۆ به زل زانه کانی گهلهکەى (صالح) هوه ده فهرمیت: ﴿ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضعفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنْ صَالِحًا مَرَّسَلٌ مِنْ رَبِّهِ ، قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ، قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴾ (الاعراف: ۷۵-۷۶) واته : ده سته لات دار و خۆ به زل زانه کانی گهلهکەى (صالح) ووتیان به که سه بى ده سته لات و هه ژاره کانی که باوه پریان مینابوو : نایا ئیوه ده زانن که (صالح) له لایه ن خاوه هاتوو و نیربراو ؟ ! باوه پرداره بى ده سته لاته کانی له وه لامدا ووتیان ئیعه باوه پریان میناوه به وهى که (صالح) وه ک پیغه مبه ریک بانگی خه لکی بۆ ده کات . دیسانه وه ده سته لات دار و خۆ به زل زانه کانی ووتیان ئیعه بى باوه پریان به وهى که ئیوه باوه پریان پى میناوه . گه ر سه رنجیکى ئەم دوو نایه ته و سه رجه م نایه ته کانی تری قورئان بده ن ئەو راستیه مان بۆ دهرده که ویت که تاکه هۆکاریک له بهرده م پشت کردنه فه رمانی په روهر دگار و بانگه وازی پیغه مبه ران بریتی بووه له نه خۆشى خۆ به زل زانی ، به ئى ئەم که سانه که باوه پریان نه مینا به پیغه مبه ران و دژیان وه سستان له به ر نه وه نه بووه که (ده وه له مند بوون یان قۆز بوون و خاوه نی جوانیه کی بى سنوور بوون یان خاوه نی عه قل و ژیریه کی که م ویتنه بوون یان مال و مندالیان زۆر بووه) به لکو ته نها هۆکاریک له م مه سه له یه دا بریتی بووه له خۆ به زل زانی . هه ریۆیه پیغه مبه ر (ﷺ) ده فهرمیت: ((لايدخل الجنة أحد في قلبه مثقال ذرة من كبر)) واته : هه رکه سى به قه ده ر که ریدیه یه کی زۆر بچوک گه ر خۆ به زل زانی له دلیدا بیته ناچیتته به هه شته وه .

● په ندی حوته م/گه وره ترین هه له و تاوان که إبلیس نه نجامی دا بریتی بوو له وهى که روتى ئەى خوايه ماده م گومرات کردم هه روه ک ده فهرمویت : ﴿ قَالَ بِمَا أُغْوِيْتَنِي ﴾ این عباس له ته فسیری ووشه ی (أغويتنى) دا ده فهرمویت: ﴿ كما اظللتنى ﴾ .. واته : ئەى خودایه تۆ گومرات کردم وری ئی پاستت لۆون کردم ؟ ! به راستی تاوانه و گه وره ترین بى شه رمی به گه ر

نیعه به ویستی خرمان هه لیسین به نه نجام دانی خرابه و تاوانیک و پاشان بلیین خوا پی ی کردین ؟! یان خوا رقی له منه و گومرای کردم کاتی نه و تاوانه م نه نجام دا ، چونکه خوای گه وره هرگیز فرمان به خرابه ناکات هه روهک ده فرمیت: ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ﴾ واته : هه رگیز خوای گه وره فرمان به خرابه کاری ناکات و هه رگیز خواستی نه وه ی نیه که به نده کانی گومراو سه ریچی خوازین .

● په نده هه شته م/ پاش ده رکردنی شه یتان له به هه شت و ناز و نعمت و په حمی خوای گه وره جهنگ له نیوان ئاده می و شه یتاندا دروست بوو ئه ویش به وه ی که شه یتان هه ره شه ی کرد و ووتی: ﴿ لِأَعْدَنَ لَهُمْ صَرَاطُكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ واته : به لئین بیت له سه ریچاراسته که ی تو بزبان دابنیشم ، ئه ویش بز مه به سستی گومرا کردن و چه واشه کردنیان و به ره و دوزه خ بردنیان و دوو خستنه وه یان له سوژ و به هه شتی تو ، هه روهک پیغمبر (ﷺ) له م باره وه ده فرمیت: ((إِنَّ الشَّيْطَانَ قَعْدَ لِأَبْنِ آدَمَ بِطَرِيقِهِ فَقَعْدَ لَهُ بِطَرِيقِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ أَتَسْلَمُ وَتَذَرُ دِينَكَ وَدِينَ لِيَاثِكَ ؟ قَالَ فَعَاصَهُ فَأَسْلَمَ ، قَالَ)) (وقعد له بطريق الهجرة فقال أتهاجر وتدع أرضك وسماكتك وإنما مثل الهاجر كالفرس في الطول فعصاه وهاجر ثم قعد له بطريق الجهاد وهو جهاد النفس والمال فقال تقاتل فتقتل فتتكح المرأة ويقسم المال قال فعصاه وجاهد)) وقال رسول الله (ﷺ) ((فمن فعل ذلك منهم فمات كان حقا على الله أن يدخله الجنة وإن قتل كان حقا على الله أن يدخله الجنة وإن غرق كان حقا على الله أن يدخله الجنة أو وقصته دابة كان حقا على الله أن يدخله الجنة)) (رواه الامام أحمد - تفسير ابن كثير ج ٢ ص ٢٠٤) واته : شه یتان له سه ریچاراستی نینسان داده نیشی و به کیم ریگایه که له سه ری دانیشتی ریگای موسولمان بوونه و پی ی ده لی : نایا موسولمان ده بی و واز له دینی باو پاپیرت ده هیتیت ، پاشان نه ویه شته یه ی که خواستی موسولمان بوونی هیه و ده یه ویت موسولمان بیت سه ریچی له گومان ، وه سه وه سه ی شه یتان ده کات و موسولمان ده بیت ، پاشان شه یتان له سه ریچاراستی کردن (هجرة) بز نه وه به نده یه داده نیشی و پی ی ده لی : نه وه کوچ

ده که بیت و خاک و ناسمانی و ولاتی خوت به جی ده هیتی؟! به لام بق جاری دووم نم که سه کوچ کهره له بهر خوی گه وره گوئی به وه سه وه سه ی شهیتان نادات و زقر گورج و کؤل و نازایانه کوچ ده کات ، پاشان شهیتان له سر رینگای جیهاد و تی کوشانی نفس و به خشینی مالدا بق مرفقه کان داده نیشی و به و که سه ده لی: تو ده جهنگی به لام پاشان ده تکوئن و له پاش مردنی تو ژنه کات ماره ده که نه وه خه لکانی تر سه روه و سامانت وه ک میراتی بهش بهش ده که ن سه ره نجام له میشیاندا نه و که سه به قسه ی شهیتان ناکات و ده جهنگی)

پاشان پیغه مبر (ﷺ) فرموی: ((هر که سی نه م کارانه ی نه نجام داو مرد نه وه خوی گه وره به فزل و په حمی خوی له سر خوی پیویست ده کات که بیخاته به هه شته وه ، هر که سی له م رینگایانه دا کورزا نه وه پیویست له سر خوی گه وره که بیخاته به هه شته وه ، هر که سی له م رینگه دا مرد نه وه پیویست له سر خوی گه وره که بیخاته به هه شته وه ، هر که سی له سواری نازه له که ی که وه خواره وه و مرد نه وه پیویست له سر خوی گه وره که بیخاته به هه شته وه . به لی سه ره کی ترین کاری شهیتان بریتیه له دروست کردنی وه سه وه و دله پاوکی بق نه و که سانه ی که ری ی راستیان گرتووه و ته نها (الله) به په روه ردگاری خویان ده زانن و نیسلام به رینگه ی راستی خویان ده زانن .

پاشان خالیکی زقر گه وره تر له مه نه وه یه که شهیتان به زمانی حالتی خوی دان ده نیت به رینگه ی راستی په روردگارد (صراط المستقیم) چونکه دلتیایه له وه ی که ته نها رینگه ی که راست که مرفقه کان له دنیا دا له ساری به یقن و له دوا پریشدا به ره و پازی بوونی خواو به هه شتی فرده وسیلن به ریت نه وه رینگه راسته که ی خوی گه وره یه که به (صراط المستقیم) ناو براوه . جانه گر یه کی پرسیار بکات و بلتی: باشه نیتمه کاتی خوی گه وره هیدایه تی داوین و له سر رینگه راسته که ی نه وین نیتر چ پیویست ده کات که رقی (۱۷) جار به لایه نی که مه وه بلتین (اهدنا الصراط المستقیم)!

له وه لامدا ده لیتین:

ا) ناسینی ریگه‌ی راست له لایه‌ن مرؤفه کانه وه تنها ریگه‌یه ک نیه بؤ دهریاز بوون له دۆزه خ و چونه ناو به هه‌شته وه چونکه گه روا بیت نه وه ده بیت شه‌یتان له پیش هه موو که سیکه وه بجیته به هه‌شته وه و له دۆزه خ ورپی خواسی زرگاری بیت ، چونکه ناشکرابه کاتی (شیطان) زانیاری به (صراط المستقیم) بوو ناده م و نه وه کانی بوونیان له هه‌یچ جیگایه کدا نه بوو که واته به پی‌ئی نه م یاسایی سه ره وه نی‌مه‌ی مسوولمان تنها به وه زرگارمان نابیت که شماره زایمئن هه بیت که (صراط المستقیم) ریگه‌ی راستی خواجه .

به لکو ده بیت له گه‌ل نه و زاینه شدا شوینی بکه وین و خه لکانی تری بؤ بانگ بکه‌ین و خه لکی له بانگه‌شی چه واشه کاری و بیردۆزو ریگه شه‌یطانیه دۆزه‌خیه کان دوربخه‌ینه وه .
ب) بهره‌وامی و کۆل نه‌دان له سه‌ر نه و ریگه راسته خالیکی تری گرنگی کاری نی‌مه‌یه بؤ نه پچرانمان له ره‌زامه‌ندی خوای گه‌وره و به‌ده‌ست هیتانی به هه‌شت .

به‌ئی له نوێژه کانه‌ماندا ده‌لیین: (إهدنا الصراط المستقیم) مانای نه وه ده‌گه‌یه نیت که نه‌ی په‌روه‌ردگارم وه کور ریژ راست و پاکت نیشان داوم بهره‌وامم بکه له سه‌ری تا ده‌مرم .
به راستی سیفته‌ی بهره‌وامی به‌کیکه له هه‌ره نه و ریگه نزیکانه‌ی که مرؤفه‌کان ده‌گه‌یه نیته مه‌نزل و مه‌به‌ست (کافر بیت یان مسوولمان).

هه‌ر نه م سیفته‌ی بهره‌وامیه بوو که وای له پتفه‌مبه‌ر کردوو پیری کرد هه‌روه ک خۆی ده‌فه‌رمویت: ((شبیبتنی هود وأخواتها)) واته : هودو خوشکه‌کانی پیریان کردم ، نه‌ویش نه‌م نایه‌ته‌ی خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿ فاستقم كما أمرت ﴾ واته : بهره‌وام به له سه‌ر نه‌وه‌ی که فرمانت پین کراوه .

به‌ئی به‌ره‌می بهره‌وامی بریتیه له‌رازی کردنی خوای گه‌وره ، گه‌یشتن به‌ناوات و مه‌به‌ستی خۆت له دنیاو دوارۆژدا ، به‌ده‌ست هیتانی به هه‌شت ، سه‌رکه‌وتن به سه‌ر شه‌یتان و شوین که وتوانیدا .

ج) هوتنی (صراط المستقیم) تنها له دنیاو ماناکه‌ی ته‌واو نابیت به لکو په‌یوه‌ندیه‌کی زۆر گه‌وره‌شی له گه‌ل ژبانی دوارۆژدا هه‌یه نه‌ویش به‌وه‌ی که خه‌لکی ده‌بینی که‌وا له‌تاو

سزای خوا وهك سه رخوشيان لی هاتوو وهه ندیکیان غرقی ئارهق بیرون وهه ندیکی تر به بهر چاری تووه له سه سه به ده م و چاو راده کیشرین و پاشان هه لده درینه دۆزه خه وه به لام خاوه نی ووتی (صراط المستقیم) له وخه لکه جیاده کرتنه وه زۆر به پریزه وه ده کرتنه ژیر سیبیری عرشه پیره و دگاریانه وه و پاشان له دوا پیتقه مبه ران و راست گۆو شه هیدو بیوا چا کانه وه ده رگاکانی به هه شتیان بۆ ده خریته سه پشت و پیتیان ده و تریت (سلام علیکم بما صبرتم) سه لامی پیره و دگارتان لی بۆ له سه نه وهی له دنیا دا ئارامتان گرت و به رده وام بیرون له سه ریگه ی راست و هه لژاردنی (صراط المستقیم).

● په ندی نۆیه م/ شه یطان له کاتی هه ره شه کانی دا چوار ریگه ی دیاری کرد که مرۆفه کانی لیوه گو مرا بکات هه ره وه قورئان ده فه رمویت : (لاتینهم من بین ایدیهم ومن خلفهم وعن ایمانهم وعن شمائلهم) (الأعراف: ۱۶) (ابن عباس) له ته فسیری شه م نایه ته دا ده فه رمویت:

۱- ﴿ ثم لآتینهم من بین أیدیهم ﴾ اشککم فی آخرتکم : واته کاتی شه یطان له پوکای پیتشه وه دیت بۆ مرۆفه کان وه سه سه ی شه وه ده خاته دلایانه وه که گومان له هاتنی دوا رۆژدا دورست بییت له بیرو باوه ره که یاندا .

به راستی شه یطان به لینی خۆی برده سه روو به درژیایی میژوو ده بیان و سه دان هه زار که سه ی و لیکرد که گومانیان بۆ دورست بییت به رامبه ر به زیندوو بیونه وه و هاتنی رۆژی دوا یی و بی باوه ر بیوی.

گه ر که شتیکی خیرا بکه ین به ناو نایه ته کانی قورئاندا نمونه ی زۆر له م پودا وه ده بینین که له سه رده می خۆیدا و له ناو عه ره به نه قامه کاندا بیرو باوه ره باو بوو که ده بیان ووت: ﴿ کیف یحیی العظام وهی رمیم ﴾؟! واته: چۆن شه و ئیسقانه زیندو ده کرتنه وه و ده بیته وه به مرۆف له کاتی که دا پارچه پارچه بووه و بووه به خۆل؟! خوا ی گه ورده شه له وه لامی شه م پرسیا رو وه سه سه شه یطانیه دا ده فه رمویت : ﴿ قل یحییها الذی أنشأها أول مرة ﴾ واته : شه ی محمد له وه لامی شه م پرسیا ره یاندا بلتی شه و زاته دورستی ده کاته وه و گیانی

دهکاتوه به‌پردا که یه‌که‌م جار دروستی کردوه ، که گومانی تیدا نیه کاتی له‌سره‌تادا
 نه‌م بوونه‌وره دروست کراهیج نه‌بوو به‌لام خوی گوره هموو شتیکی هیتایه بوون
 سیفته‌تی زیندویتی پی به‌خشین.

هروه‌ها خوی گوره له‌جنگایه‌کی تردا به‌شیتوه‌یه‌کی نذر سر سور هیتا‌ر باسی نه‌م
 مه‌سه‌له‌یه دهکات و ده‌فرمویت : ﴿ اَلْحَسْبُ الْاِنْسَانُ اَلَّذِي لَجِمَعَ عَظَامَهُ ، بَلِي قَادِرِينَ ۱۱ ﴾
 (القیامة: ۶-۷) واته : انسان وای حساب دهکات که ده‌سه‌لاتمان نیه به‌سر کز کردنه‌وه و
 دروست کردنه‌وه‌ی نیسکه رزیوه‌کانی؟! نه‌خیر ده‌سه‌لات دارین به‌سر زیندو کردنه‌وه‌ی.

به‌لئی شه‌یطان زۆریک له‌ مروفه‌کانی گومرا کردوه چ له‌کۆن و چ له‌نۆی به‌هۆی دروست
 کردنی شک وگومان له‌دلایاندا ده‌ریاره‌ی هاتنی رۆژی دوا‌یی و زیندوو بوونه‌وه و به‌هشت و
 دۆزه‌خ و سه‌رجه‌م نه‌و لایه‌نانه‌ی که په‌یوه‌ندی به‌رۆژی دوا‌ییه‌وه هیه .

شه‌یطان ته‌نها ده‌ستی نه‌داوه‌ته نه‌م کاره‌و دروست کردنی نه‌وو وه‌سوه‌سه‌یه له‌دلی
 خه‌لکدابه‌لکو کاسه‌لیس وهاوه‌ل و نزیکه‌کانی خوشی له‌توخمی مروفه‌کان هه‌مان کاری
 شه‌یطان ده‌که‌ن و خه‌لکی له‌پاوه‌ر به‌خواو رۆژی دوا‌یی دور ده‌خه‌نه‌وه نه‌ویش به‌ دروست
 بوونی ده‌یان و سه‌دان بیردۆزو ریچکه‌ی گومراکه‌ری وه‌ک (مارکسیه‌ت و داروینزم و ... که
 هه‌ریه‌ک له‌م ریچکه‌ بی دین و به‌دکارانه کاری سه‌ره‌کیان بریتی بوو له‌ دروست کردنی گومان
 له‌دلی خه‌لکیدا بق مه‌به‌ستی دورخستنه‌وه یان له‌پاوه‌ر هیتان به‌خوی گوره و رۆژی دوا‌یی .

خوی گوره‌ش ده‌فرمویت : ﴿ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّ اَنَّ السَّاعَةَ لَارِیْبَ فِیْهَا ﴾ واته :

په‌یمانی خوی گوره راسته‌و هاتنی رۆژی دوا‌یی گومانی تیدانیه .

(ب) ﴿ وَمَنْ خَلَقَهُمْ : اَرٰغِبْهُمْ فِیْ دِنْيَاهُمْ ﴾ واته : به‌لئین بیته له‌دواوه بق بنده‌کانت بیتم و

نه‌ویش به‌خوشه‌ویست کردنی دنیا له‌به‌رچاویاندا.

گومانی تیدا نیه کاتی مروفه‌کان گومنیان بق دروست بوو له‌زیندوو بوونه‌وه و هاتنی

رۆژی دوا‌یی ، نه‌وه ده‌سه‌ت ده‌ده‌نه دنیا په‌رستی و باوه‌ش کردن به‌دنیا دا به‌شیتوه‌یه‌ک

هه‌روه‌ک چون دایکێک باوه‌ش بکات به‌کۆریه‌له و جگه‌ رگۆشه‌که‌ی خۆیدا.

بهائی هر وهك چۆن شهيطان له دارشتنی پیلانی به كه مدا گه یشت به نه نجام و هه زاران هه زار خه لكی له باوه رهیتان به خواو پۆزی دواپی دورخسته وه ، ئاوا و به هه مان شیوهش بۆ ته واو گومرا کردنی به نده كان به رده وام له هه ولّ داندایه بۆ چه واشه کردنی مرقفه كان به یه کی له ریگه ساخته و بریقه داره كانی خوئی كه نه ویش بریتیه له خو شه ویست کردنی دنیا له بهر چاوی خه لكیدا.

به راستی گه وره ترین هۆكارێك كه شهيطان به کاری هیتا بۆ گومرا کردنی به نده كان بریتیه بوو له خو شه ویستی دنیا ، نه مرق تاكه به ریه ستێك له به رده م خه لكیدا كه نایه نه ناو ئیسلام وه و خو یان ته سلیمی خواپی گه وره ناكه ن بریتیه له دنیا به رستی و له بیر کردنی ژیاپی نه پراوه ی دوارۆژ .

هه ر بۆ ئه م مه به سته گه ر سه رنجی ئایه ته كانی قورئان و فه رموو ده به نرخه كانی پیغه مبه ر (ﷺ) بده یین نه و راستیه مان بۆ دهرده كه ویت كه مه به ستی سه ره کی له دروست بوونی مرقفه كان له دنیا دا بریتیه نیه له به رستی و باوه ش پیا کردنی به لكو مه به سته كه زۆر له وه گه وره تره كه نه ویش تا قی کردنه وه ی به نده كانه تینیدا ، هه ر وهك خواپی گه وره ده فه رمویت : ﴿إنا جعلنا ما على الأرض زينة لها لنبلوهم أيهم أحسن عملا﴾ (الكهف: ۷) واته : ئیمه (خواپی گه وره) زه ویمان پازاندۆته وه و جوانمان کردوه بۆ مه به سستی تا قی کردنه وه ئیوه یه تاكو كامتان باشترین و چا کترین کرداری تیندا نه نجام ده دن .

بهائی مه به ستی سه ره کی له سه ر شانۆی ژیا ن بریتیه له چاندنی تۆوی چا كه یان خراپه له سه ر زه ویدا و پاشان دروینه کردنی له رۆژی دوا پیدا هه ر وهك پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : ((الدنيا مزرعة الآخرة)) واته : دنیا کیلگه ی دوارۆژه ... یان ده فه رمویت : ((كن في الدنيا كأنك غريب أو عابر سبيل)) واته : له دنیا دا وایزی كه وا بزانی كه سیکی غه ریب و ریتیاری .

به لام شهيطان (عليه اللعنة) نه وه نده مرقفه كان پۆده چیتنی له خو شه ویستی دنیا دا تا نه و پله یه ی كه ببه رستن وله بری خواپی گه وره كپنوشی بۆ به رن .

ج ﴿ وَعَنْ أَيْمَانٍ ﴾ (اشبه علیهم امر دینهم) واته : کاتی له پوکار ووجه مسه‌ری لای راسته وه دیم بق بنده‌کان گومانی خرابیان له باره‌ی دین و بیروباوه‌ر یانه وه بق دروست ده‌کرم . به‌راستی گومان دروست کردن به‌هیزترین چه‌که بق دور خسته‌نوه‌ی خه‌لکی له‌خوا پرستی و بنداری ، گومان له‌بیروباوه‌ر و دیندا وه‌ک کرمیکی خوره و زیان به‌خش وایه بق دلریکی به‌هیز و به‌ردار . شه‌یتان کاتی له‌لای راسته‌وه دیت بق مرقفه‌کان شه‌ونده وه‌سوه‌سه و گومانی خراب له‌دله‌کاندا دروست ده‌کات تانه و پله‌یه‌ی گومانی وه‌ها به‌رن که‌ناخو کئی په‌روه‌ردگاری دروست کردوه (والعیاذ بالله) هه‌روه‌ک له‌فهرموده‌ی پیغمبردا نامازه‌ی بق کراوه و ده‌فهرمیت: ((یاتی الشیطان أحدکم فیقول من خلق کذا من خلق کذا؟! حتی یقول من خلق ریک؟! فأذا بلغه فلیستعذ بالله والینته)) (رواه البخاری ومسلم) واته : شه‌یتان دیت بولای که‌سیکتان و پیتان ده‌لی : نه‌و شته کئی دروستی کردوه؟! بق نمونه ده‌لی نه‌و کورسیه کئی دروستی کرووه؟! توش ده‌لئیت نه‌و دارتاشه - له‌پاشاندا شه‌ونده‌ت پرسیار لئده‌کات تا ده‌لی شه‌ی کئی په‌روه‌ردگارتی دروست کردوه؟! هه‌رکات شه‌م وه‌سوه‌سه‌ی بق دروست کردن شه‌ه په‌نابگرن به‌خوا‌ی گوره له‌شه‌یتانی دور له‌ره‌حمی خوا و بلئیت (أعوذ بالله من الشیطان الرجیم) و له‌وه زیاتر بیر مه‌که‌نه‌وه و بوه‌ستن به‌لی شه‌یتان نامانجی خوی پینکاوه و گومانی خراب ی بق زوریک له‌خه‌لکی دروست کردوه و له‌راستیه دینه‌کان دوری خسته‌نونه‌وه شه‌ویش به‌وه‌ی که‌ده‌چرپینی به‌گوچکه‌یاندان و وه‌سوه‌سه‌یان بق دروست ده‌کات و پیتان ده‌لی : کئی ده‌لی خوا هه‌یه؟! باشه گه‌ره‌یه بق من نای بینم؟! بق گوئیستی ده‌نگی نابم؟! تو بلئی ی نیسلام له‌دنای واقعدا جئی به‌جئی بکرت؟! بین تنها چه‌ند دروشمیکی خه‌یالییه؟! نیسلام تنها بق ماوه‌ی (۱۰ تا ۱۲) سال به‌باشی جئی به‌جئی کراو شه‌ویش له‌سه‌رده‌می پیغمبردا و پاشان به‌و جوره نه‌مایه وه؟! میژووی نیسلامی میژوویه‌کی خویناوی داگیر کردنه؟! به‌رگی حیجاب دیارده‌ی کژنه‌پرستیه؟! بی باوه‌ری دیارده‌ی زانست و به‌ره‌وپیش چونی ولاته؟! نیسلام کومه‌لگای نواخته‌وه و بوته به‌ره‌ستیک له‌به‌رده‌م به‌ره‌وپیش چونی ولاتدا؟! قورنان

له لایین خواوه نه هاتوو و دروست کراوی دهستی (محمد) هه له قشه و پاپاکانی سهرده می خوی وهی گرتوو؟! هه موو روداویتک له دنیا دا به پرتکوت بونده دات و په یوه ندی به قه دره وه نیه؟! مرۆفه کان له سه ره تادا مه یمون بوون و پاشان گه شه یان کردوو بون به م مرۆفه؟! دنیا له مادده دروست بووه و دروست کەر و به دی هینه ری نیه؟! وه ده یان و سه دان هه زار گومانی تری له م جوړه . به لئی ئ م قسانه چه ند شتانیکی خه یالی نین و به رده وام گویمان له م قسانه ده بییت و خه لکانی دور له خوا و به نده دلسۆزه کانی شه یان به وپه پی شانازی وه و له هه موو جیگا و شوینتیک ئه م قسه بی ناوه رۆک و شه یانیا نه ده که ن .

(د) ﴿ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ ﴾ : (أشهى لهم المعاصي) واته : کاتی له جه مسه ری لای

چه په وه دیم بق به نده کانت تاوانیان زۆر لاخۆشه ویست ده که م و تاوانیان زۆر پیده که م . به لئی گز به وردی سه بیرکی حالی خه لکی ئه مرۆ بکه یین زۆر به ناشکرا ده بینین که وا ته منی دریزی خویان به تاوان تۆمار کردوو و نه وه نده تاوانیان لاخۆش و شیرینه شانازی پیوه ده که ن و له کۆرپو کۆمه لگادا به وپه پی خۆشحالی وه باسی ده که ن و له گه ل ئه وه شدا له که ناله کانی راگه یاندن هه به ناو کۆمه لگادا بلۆده کریتته وه و له لایین هه زاران هه زار خه لکه وه سوپاس ده کرین . به راستی جی ی داخه ئیمه ی خاوه ن په یامی ناسمانی و به نده ی په روه ردگاریکی میهره بان و به خشنده و شوین که وته ی سه روه ری مرۆفایه تی (محمد) ﷺ که وا بوینه ته به نده ی شه یان و کردومانه ته پابه ر و پیشه وای خۆمان و له فه رمانه دۆزه خیه کانی ده رناچین؟! خوای گه وره باوه شی ره حمه ت و لی خۆش بوون و نعمه ت به ی سنوره کانی خوی بق کردوینه ته وه و به رده وام بانگمان ده کات بق چاکه خوازی و یارمه تی دانی په کتری له کاری خیردا وه که ده فه رمیت: ﴿ إِنْ أَمَرَ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ﴾ واته : په روه ردگارتان فه رمانتان پی ده کات به داد په روه ری و چاکه خوازی ، یان ده فه رمیت: ﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ﴾ واته : هاوکاری په کتری بکه ن له سه ر چاکه و خوا په رستی و تاوان نه کردن و ترسان له خوای گه وره ، له گه ل ئه وه شدا شه یان باوه شی خراپه و تاوان و دۆزه خی بق کردوینه ته وه بانگمان ده کات بق خه ساره تمه ندی دنیا و قیامه ت ، بانگمان

ده‌کات بقِ هاوَه‌ل دانان بقِ خِوای گه‌وره (سبحانه) بانگمان ده‌کات بقِ بی‌رِزی و سه‌رکزی دنیاو دوارِز، بانگمان ده‌کات بقِ دِزه‌خ و رقی خِوایی ، ه‌روه‌ها له‌ دنیا‌دا فه‌رمانمان پی‌ ده‌کات به‌تاوان و خِراپه‌کاری ﴿ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ ﴾ واته : شه‌یتان فه‌رمانتان پی‌ده‌کات به‌کردنی خِراپه و تاوان ، نه‌مِرقِ نِیمه‌ په‌روه‌ردگارمان له‌یاد کردووه و باوه‌شمان کردووه به‌شه‌یتان و دِزه‌خدا؟!!

نه‌وه‌نده تاوانمان لاسوک و ناسان ب‌ووه گه‌ر پِوزی تاوان نه‌که‌ین ته‌وا و بی‌ زار و بی‌ تاقت ده‌بین و ه‌ست به‌زیانیکی گه‌وره ده‌که‌ین ، نه‌مِرقِ شه‌یتان تاوانی نه‌وه‌نده رازاندو‌ته‌وه له‌به‌ر ده‌ماندا که زِقر به‌شانازی‌وه له‌ناو خه‌لکیدا باسی بکه‌ین و خِومانی پی‌ به‌رینه پیشه‌وه و خِوازیاری نه‌وه‌ین ه‌موو خه‌لکی بمان ناسی و له‌که‌نال‌ه‌کانی راگه‌یاندنه‌وه ده‌یان جار باسمان بکه‌ن و به‌نمونه له‌ناو خه‌لکیدا به‌پِترینه‌وه ، له‌ه‌مان کاتیشدا گه‌ر خِوا په‌رستیه‌ک نه‌نجام بده‌ین و په‌وشتیکی جوان تو‌مار بکه‌ین نه‌وه زِقر به‌حه‌زه‌وه ده‌بیت نه‌نجامی بده‌ین و ناواته خِوازین که‌س ه‌ستمان پی‌ نه‌کات و ناومان نه‌زرنگی نه‌ویش له‌به‌ر نه‌وه نیه‌که‌نه‌و کاره‌چاکه‌ته‌ن‌ها بقِ خِوا ده‌کین و دوره‌له‌ (پیا بازی) به‌لکو له‌به‌ر نه‌وه‌یه که‌خه‌لکی تانه‌وته‌شه‌رمان لی‌ نه‌دات و سه‌ر زه‌نشتمان نه‌کات . که‌واته نِیستا رویکه‌ینه کوی؟! چارمان چیه؟! چ هُ‌کاریک بگرینه‌به‌ر بقِ ده‌ریاز بونمان له‌ شه‌یتان و دِزه‌خ و نه‌کردنی تاوان و خِراپه‌کاری؟!!

له‌وه‌لامدا ده‌لِین : بی‌ گومان نی‌سلام چاره‌سه‌ری ه‌موو د‌رد و نه‌خِوشیه‌کی کردووه و چاره‌سه‌ری پی‌ویستی بقِ سه‌رجه‌م کِیشه‌کان دیاری کردووه وه‌له‌ناو ه‌موو شیاندا تاوان نه‌کردن و خِوپاراستن له‌ شه‌یتان و فیله‌کانی که‌گرنگ ترین هُ‌کاریک بقِ نه‌کردنی تاوان و خِوده‌ریاز کردنمان له‌ خِراپه‌کاری بریتیه له‌م خالانه‌ی خِواره‌وه :-

(۱) قیمت و کِیشی تاوان بزانی و پاشان ه‌لِیسه‌نگینین که‌ناخِ تاوان چه‌نده سوکه و بکه‌ریشی چند بی‌ رِزه له‌ناو کِوِپ و کِومه‌لگادا . بقِ نمونه سه‌پِرنکی ه‌ریه‌ک له‌ (دزی ، پیاو کِوشتن ، زینا کردن ، کاری سوخوری ، نه‌زه‌رکردن و جوین دان و داوین پیسی و

چه‌اشه کردنی خه‌لکی و سه‌رجه‌م تاوانه‌کانی تر بکه‌ین نه‌و راستیه‌مان بو دهرده‌که‌وئیت که‌تاوان خۆی له‌خودی خۆیدا زۆد بئی پۆزه و قیمه‌تی نیه .

(ب) سه‌یری چاره‌نوسی تاوان باران و گوناھ باران بکه‌ین که‌چه‌نده له‌دنیا‌دا بئی پۆزه و که‌م بوون و پاشان چاره‌نوسیشیان به‌چی که‌یشتوه . هیچ کسه‌ی له‌دنیا‌دا که‌سه‌یکی دزی خوش ناوئیت بیان پۆزه له‌داوین پپسیک ناگرئیت بیان چاره‌ی سه‌رخۆشیه‌کی ناوئیت بیان باوه‌رومتمان به‌دروژن و ده‌ست بریک ناکات یان نه‌مانه‌ت لای ده‌ست بریکی قیلّ باز دانسانئیت و به‌و شیوه‌یه ، نه‌مه‌ حالیان له‌دنیا‌و کاتی ژیانیان ، پاشان حالّ و چاره‌نوسی هه‌ریه‌که‌ بیان له‌کاتی مردن و پاشان له‌دوا پۆژیشدا به‌ره‌و کۆی پۆیشته‌وه ،بو نمونه‌ فرعه‌ونی تاوان بار له‌دنیا‌دا خۆای که‌وره ،غهرقی ناوی کردو خذکاندی و پساو بوو ، بیان که‌له‌که‌ی بقیغه‌مبه‌ر (لوط) (علیه السلام) خۆای که‌وره له‌دنیا‌دا هه‌لّی گێزانه‌وه و له‌ناوی بردن ، پاشان که‌له‌که‌ی (سراج) (علیه السلام) خۆای که‌وره له‌لایه‌وه له‌ناوی بردن و مالّ و خانوی به‌پیتوه نه‌هیشتمن ، هه‌ وه‌ها هه‌ریه‌ک له‌تاوان بارانی و دک (هامان و قارون و نه‌مروود و نه‌بو جهل و نه‌س له‌هه‌ . . . و نه‌بره‌هه و . . .) که‌هه‌ریه‌ک له‌م که‌س و کۆمه‌لانه‌ له‌دنیا‌دا به‌هۆی تاوان و خراپه‌ی خۆیان و شوئین که‌وتنی شه‌یتانه‌وه به‌ر سه‌زای خۆای که‌وره که‌وتون و پساو بوون ، پاشان سرا که‌وره و تونده‌که‌ی قیامه‌تیشیان مسۆگه‌ره و بواری بزگار بوون و خۆی دزینه‌وه‌ی نیه که‌هه‌ریه‌ک له‌و تاوان بارانه‌ له‌که‌ل شه‌یتاندا به‌ره‌و سزا توند و سوئینه‌ره‌کانی په‌روه‌ردگار ده‌بیریت و هه‌ریه‌که‌ بیان له‌ نه‌هۆمیکی دۆزه‌خ داده‌نرئیت و سزا ده‌نرئیت ، هه‌روه‌ک خۆای که‌وره ده‌فه‌رمئیت: ﴿ اَلْقِیَا فِی جَهَنَّمَ کُلَّ کَفّار عَنید ﴾ واته : هه‌لیان بده‌نه ناو دۆزه‌خه‌وه هه‌موو نه‌و که‌سه بئی باوه‌رانه‌ی که‌ عیناد بوون و نینکاری حه‌قیان ده‌کرد . بیان له‌باره‌ی سه‌زای دنیا‌و قیامه‌تیانه‌وه ده‌فه‌رمئیت: ﴿ لَهم فِی الدنیا خزی و لهم فِی الآخرة عذاب عظیم ﴾ واته : له‌دنیا‌دا پساو و سه‌رشۆپ ده‌بین و له‌ دوا پۆژیشدا سه‌زایه‌کی زۆد که‌وره‌یان بو هه‌یه .

(ج) بیر کردنه‌وه له‌مردن و به‌دواوه ترسیته‌ر و تۆقینه‌ره‌کانی خۆای که‌وره . بیکۆمان نه‌م خاله‌ش به‌کیکی تره له‌و هۆکاره که‌وره و کاریگه‌رانه‌ی که‌ مرفه‌کان دهرده‌خاته‌وه له‌تاوان و پۆزه شه‌یتانیه‌کان ، نه‌ویش به‌و شیوه‌ده‌بیرت که‌ نینسان نه‌وه‌نده بیر بکاته‌وه له‌مردن که‌له‌و کاته‌دا ده‌میرت که‌تاوانه‌که‌ ده‌کات ، بیکۆمان ناشکراشه که‌هیچ کسه‌ی نازانی

که‌ی دهمری و له‌کویش دهمری و به‌نیمان‌وه دهمری یان به‌بی نیمان ، که‌واته ماده‌م وایه ده‌بیت نینسان به‌رده‌وام واه‌ست بکات که‌نه‌وساته‌ی شو به‌ساری ده‌بات جا به‌چاکه بیت یان به‌خرابه نه‌وه هر دهمریت، نه‌وه نه‌م حاله‌ته‌ی بوی ده‌بیت به‌ریه‌ستیکی زود‌گه‌وره له‌نه‌کردنی نه‌و تاوانه و به‌نه‌نجام نه‌گه‌یاندنی ، پاشان یادی دوی مردن بکاته‌وه که‌ پوزی قیامت دیته پیشه‌وه و توش به‌کیکی له‌نه‌ندامانی قیامت و به‌تاک و ته‌نهایی ده‌چیته خزمه‌ت په‌روه‌ردگارته‌روه‌ه ده‌فرمیت: ﴿ لَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ ﴾ واته : نه‌وه به‌تاک تاک‌گه‌رانه‌وه به‌رده‌ستمان ه‌روه‌ه چون له‌سهره‌تا به‌تاک دروستمان کردن . پاشان توی تاوان بار به‌ (پوت و قوتی و به‌خته‌نه نه‌کراوی و به‌پی‌ی په‌تی ^(۱)) ده‌چیته‌وه به‌رده‌م په‌روه‌ردگارته‌روه‌ه ده‌سه‌ده‌قه ده‌قه‌ی ژبانته‌ پرسپارت لی ده‌کرنت و دوزه‌خیش له‌ولوه داگیرسینزوه و له‌گرمی و بلتیس‌ی خویدا خه‌ریکه له‌ت له‌ت و پارچه پارچه ده‌بیت ^(۲) و توش سه‌رجه‌م کاته‌کانی ژبانی گنجی و به‌خرابه‌و تاوان و بی‌فرمانی خوا و ه‌واو ناره‌زودا بردوته سه‌ر و گهر کردبیتشت نویژتکی کرج و کال و بی‌ناوه‌پوکت کردوه‌وه هیچی تر ، بیرکه‌روه‌ه له‌وکاته‌دا چی ده‌که‌ی ؟! کی‌ دیت به‌ماناته‌وه ؟! کی‌ تاوانه‌کانت ه‌لده‌گری و چاکه‌کانی خویته‌ ده‌داتی ؟! کاتی په‌روه‌ردگارته‌ بیت ده‌لی‌ فلانه‌ خرابه و تاوان و بی‌فرمانی منت بق کرد چون و به‌چ رویه‌که‌وه وه‌لامی ده‌ده‌یته‌وه ؟! ده‌بیت دلته‌ چنده به‌خیرای لیبدات و چ ترس و ناره‌حه‌تیه‌کی لی بنیشی ؟! که‌واته خوشک و برای باوه‌ردار نه‌وه‌نده به‌سه‌ بلتین که‌ : خوی گه‌وره له‌باره‌ی قیامت‌وه به‌فرمیت: ﴿ وترى الناس سكارى وما هم بسكارى ولكن عذاب الله شديد ﴾ واته : خه‌لکی ده‌بینی سه‌رخوشن به‌لام سه‌رخوشی عاره‌ق خواردنه‌وه نین به‌لکو له‌سزای سه‌ختی خوی گه‌وره سه‌رخوش بوون ، ه‌روه‌ها پیاو چاکیک له‌باره‌ی مردنه‌وه ده‌فرمیت: (کفی بالموت واعظا) واته: به‌سه‌ مردن ناموزگاریمان بکات و له‌تاوان دورمان بخاته‌وه .

(۱) پیننه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌م باره‌وه ده‌فرمیت (انکم محشورون حفات عرات غرلا) (متفق علیه) واته :

نیوه کزده‌کرنته‌وه به‌پی‌ی په‌تی و پوت و قوتی و خه‌ته‌نه نه‌کراوی .

(۲) خوی گه‌وره ده‌فرمیت ﴿ نکاد تمیز من الفيظ ﴾ (الملك: ۸) واته : خه‌ریکه دوزه‌خ له‌داخا پارچه

پارچه بیت .

تبیینی : تفسیری نه چوار خالئی پیشووم له (ابن کثیر) هوه وه رگرتوووه بهرگی (۲) لاپره (۲۰۴).

(۱۰) شهیتان پاش نهوهی سویندی. به عزت و گورهی پهروهرداری خوارد و پهیمانی دا که سرجه م بنده کان گومرا بکات و بهره و دۆزه خیان بهریت، کهاته ئیستا کی بهره و بههشت دهروات؟! یان بلئین چی بکین تا بگینه بههشت؟ ناخو ده بییت چ کردهوه و سیفه تیکمان تیدابیت تا بگینه بههشت؟ به پاستی گهر خوای گهره پهحم و پرتگه نیشاندهر و ناکادار که ره وه مان نه بییت نهوه سره انجام مرفه کان به کۆمه ل و له دوائی شهیتانی گومرا که ره وه بهره و سزا سویتینهر و گهره کانی دۆزه خ دهرین و له بههشته خوش و پر نعمته بی بهش ده بین .

بهلام نهه وانیه گهر سرنجی کوتای نایه ته که و قسه که ی شهیتان بدهین نهوه وه ک باس کردنی حاله تیکی (استسنائی) کۆمه لیک جیاده کاته وه و بهر نه و سزا سهخته ناکه ون که خوای گهره بو شهیتان و شوین که وتوانی ناماده ی کردوه که نه ویش بریتیه له (إخلاص) واته: دلسۆزی له هه موو رهفتار و کرداری کدا که هه موو ته مانی ژیانته بو پهروهرداری سهرف بکیت و کهس نه که یته هاره ئی له هیچ شتی کدا ، ههروه که ده فرمیت ﴿إلا عبادك منهم المخلصين﴾ (ص: ۸۲).

به ئی دلسۆزی له کارکردن و خواپه رستیدا به ره می سرجه م ماندوو بوون و هیلاک بوته هه ریویه خوای گهره فرمان ده کات به بنده کانی که به دلسۆزی و (إخلاص) هوه کاریکه ن و له خو ده رختن و (ریا) بازی به دورین ههروه که ده فرمیت: ﴿وما أمر إلا ليعبدوا الله مخلصين له الدين﴾ واته : نایا فرمانتان بی نه کراوه که به دلسۆزی خوای گهره بپه رستن؟ به ئی له کوتایی په ند و نامۆزگاری به ندی به که مدا حه ز ده کم چه ند به ره میکی دلسۆزی و (إخلاص) بخره پوو تا له کاره کانه اندا سهرکه و تووین و شهیتان نه بیته هۆکاریک بو گومرا کردنمان .

(ا) نه‌وکه‌سه‌ی که‌به (إخلاص) هوه له‌دنیا‌دا خوا ده‌په‌رستنی و کار بۆ ئیسلام ده‌کات نه‌وه شه‌یتان زۆر لی دورره و هه‌رگیز ناتوانیت توشی خراپه و تاوانی بکات و نه‌م به‌نده دلسۆزه له‌هه‌ر شوین و جینگایه‌که‌وه بپروات شه‌یتان به‌و جینگایه‌دا ناپروات ، هه‌روه‌ک (عومهری کوری خطاب) که پتقمه‌مبه‌ر (ﷺ) پی‌ی ده‌فرمویت: ((انی لأنظر شياطين الجن والانس فورا من عمر))^(۱) واته : من-پتقمه‌مبه‌ر-ده‌بینم که‌وا شه‌یتانه مروّفی و جنۆکه‌کان له‌(عمر) پاده‌کن. به‌لای نه‌مه به‌ره‌می بۆ خوا گو‌جائ و (إخلاص) ه و ته‌نها به‌یوه‌سه‌ت نه‌به به‌(عمر) هوه به‌لکو هه‌رکه‌سه‌ی دلسۆز بی‌ت و سیفته‌ی (إخلاص) ی تیدابیت نه‌وه هه‌مان حوکم ده‌ی گرتنه‌وه و شه‌یتانه‌کان له‌-مروّف و جنۆکه -لی‌ی پاده‌کن.

(ب) نه‌وکه‌سه‌نه‌ی به‌(إخلاص) هوه کارده‌کن و له‌(ریا) بازی دورن زۆر به‌عیزه‌ت و پیزدارن لای په‌روه‌ردگار و پاشان لای خه‌لکی چونکه نه‌وه‌ی ده‌یکن ته‌نها بۆ‌خوایه و له‌به‌ر خوایه و بۆ‌خۆ بردنه پێشه‌وه و سنگ ده‌ر په‌پاندن نه‌ه .

(ج) چاره‌نوس و عاقبه‌تی مروّفه (مخلص) ه‌کان بریتیه له‌به‌هه‌شت و پازی بوونی خوای که‌وره و پزگار بوونیان له‌دۆزه‌خ و سزای خوایی.

چهند رونه‌کردنه‌وه و سه‌رنجیک له‌باسه‌گانی به‌ندی به‌کهم

(۱) نایا جیاوازی چیه له‌نیوان جنۆکه و مه‌لائکه‌تدا؟! وه‌لام : بیکومان گه‌ر سه‌رنجیکی وردی نایه‌ت و فرموده‌گانی پتقمه‌مبه‌ر به‌دین (ﷺ) نه‌وه جیاوازیه‌کی زۆرمان بۆ ده‌رده‌گه‌ویت که‌هه‌ریه‌ک له و دوو دروست کراوه‌ی خوای گه‌وره چهند سیله‌ت و تاییه‌ت مه‌ندیه‌کی سه‌ریه‌خۆی هه‌یه و له‌یه‌ک تری جیاوازن که گرنه‌گترینیان .

(ا) مه‌لائکه‌ت له‌نور دروست کراون هه‌روه‌ک پتقمه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌فرمویت: ((خلقت الملائكة من نور))^(۲) به‌لام جنۆکه دروست کراون له‌ئاگر هه‌روه‌ک ده‌فرمویت: ((وخلقت الجن من مارج من نار))^(۳) هه‌ردوو فرموده‌که نه‌وه ده‌گه‌یه‌نن که‌مه‌لائکه‌ت له‌(نور) دروست بووه و جنۆکه‌ش له‌(ئاگر).

(۱) رواه الترمذي بأسناد صحيح (صحيح الجامع /ج/۲/ص/۲۲۹) وعالم الجن والشياطين /لكتور عمر

(۲) رواه مسلم.

(۳) رواه مسلم.

سليمان الاشرق /ص/۲۴-۲۵

(۲) مه لائڪه ته ڪان نه فسيان نيه و هرگيز خرابه نه نجام نادهن و بي فرماني خواي گوره ناڪن و بهره وام له پرستني خواي گوره دان هر وهك قورن ان ده فرميت: ﴿ لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يُؤسرون ﴾ واته: مه لائڪه ته ڪان سه پيچي نه و له زمانه ناڪن كه پييان ده درنت له لايه ن خواي گوره و نه وهي پييان ده و تربت ده دست به جي و بي دواكه وتن به نه نجامي ده كه يه نن . به لام جنوڪه به پيچه وانه وهي نه فسيان هه يه و به ويستي خويان ده توانن چا كه بكن و خرابه ش بكن هر وهك قورن ان له سه رزماني خويان بزمان باس ده ڪات و ده فرمويت: ﴿ وَاَنَا مِنَ الصَّالِحِينَ وَمَا دُونَ ذَلِكَ ﴾ (الجن: ۱۱).. واته: له ناو ني مه دا جنوڪه - پياوچاڪ و پياوخرابي تيدايه.

يان ده فرمويت: ﴿ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمَا الْقَاسِطُونَ لِمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَادًا وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴾ (الجن: ۱۴-۱۵) واته: ني مه هه نديڪمان مسولمانين و هه نديڪمان ستم ڪارين، پاشان هر كه سيڪ گهرين كه چي ڪرند وه به راستي پئي راستيان ڪرتوه، هه روه ها ستم ڪاره ڪان ده به سوت مه ني ڏوزه.

(۳) مه لائڪه ته ڪان ناخون و ناخونه وه به لام جنوڪه ده خوات و ده خواته وه هه روهك پيغمبر (ﷺ) ده فرمويت: ((إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَالْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ)) (رواه مسلم عن ابن عمر).

واته: ڪاتي به ڪيڪتان خواردي خواردي به ده ستي راستي بيخوات و ڪاتي خواردي وهي خواردي با به ده ستي راستي بيخوات چونكه شهيطان به ده ستي چهپ ده خوات و ده خواته وه. نه مه و چه ندين فرموده ي تري له م جوڙه به لگن له سه ر نه وهي كه شهيطان و جنوڪه ڪان ده خون و ده خون وه، هر وهك له صحيح (بخاري) دا هاتوه كه ده فرمويت (به شيڪي وشكه و هو و نيسقان خوتان پاك مه ڪه نه وه چونكه خواردي جنوڪه ڪانه)

(۴) له ناو مه لائڪه ته ڪاندا نيرو مي نيه به لام له ناو جنوڪه ڪاندا نيرو مييان تيدايه، نه ويش به به لگي نه و فرموده يه ي پيغمبر (ﷺ) كه ده فرمويت (ڪاتيڪ چونه سه ر ناو

بقره به سستی دست به‌ناوگه یاندن بلّین : ﴿ اللهم إني أعوذ بك من الخبث والخبائث ﴾
(دواء البخاری و مسلم) .. واته : نهی په‌روه‌ردگارم په‌نا ده‌گرم به‌تو له‌شیطانی نیروم .

(۵) . لائکه‌ته‌کان وینه‌یان جوانه نه‌ویش به‌هؤی نه‌وهی که خسرای گه‌وره له‌نور
دروستی کردون ، هه‌روه‌ک قورن‌ان له‌م باره‌وه ده‌فرمویت : ﴿ علمه شدید القوى ذو مرة
فاستوی ﴾ (النجم : ۶) . (ابن عباس) له‌ته‌فسیری (ذومرة) دا ده‌فرمویت (ذو منظر حسن)
واته : دیمه‌نیکی جوانیان هه‌یه .

به‌لام جنۆکه و شیطانه‌کان وینه‌یان ناشیرین و ترسناکه هه‌ر بۆیه خوای گه‌وره
نمونه‌ی دره‌ختی (زه‌قوم) که له‌دۆزه‌خدایه ده‌ی هینیت‌ه‌وه به‌سه‌ری شیطانه‌کان و
ده‌فرمویت : ﴿ إنما شجرة تخرج في أصل الجحيم ، طلعتها كأنه رؤوس الشياطين ﴾
(الصفات : ۶۴-۶۵) .. واته : داری زه‌قوم داریکه له‌قولایی دۆزه‌خه‌وه دردی و
خونجه‌ی سه‌رلقه‌کانی له‌سه‌ری شیطانه‌کان ده‌چی .

که‌واته نیستا ده‌زاتین و بۆمان پون بویه‌وه که (ملائکت و جنۆکه) دوو جۆر دروست
کراوی جیاوازن و خالی جیاواز نۆره له‌نیوانیاندا ، به‌لام نالیره‌دا پرسیاریکی تر دروست
ده‌بیت که نه‌ویش بریتیه له :

پرسیار : نایا که نیمه ده‌زاتین جنۆکه و ملائکه‌ته‌کان جیاوازن و خالی جیاوازی نۆر
هه‌یه له‌نیوانیاندا که‌واته چۆن نه‌وه‌فرمانه‌ی که له‌لاین خوای گه‌وره‌وه بریاری له‌سه‌ر درا
ده‌ریاره‌ی کړنوش بردنیاں بۆ ئاده‌م هه‌موویانی گرتوه له‌کاتیکدا له‌نایه‌ته‌که‌دا ته‌نها ناوی
ملائکت هاتوه ؟! هه‌روه‌ک ده‌فرمویت : ﴿ واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم فسجدوا
إلا إبليس ﴾ ؟! به‌ئێ تو‌بێژینه‌وه ده‌ریاره‌ی ئه‌م نایه‌ته‌وه چه‌ند نایه‌تیکی تره‌له‌م جۆره‌وه
پرسیاره‌ی له‌دئی خه‌لکیدا دروست کردوه که ده‌لّین : له‌نایه‌ته‌کاندا وا درده‌که‌ویت
که‌ته‌نها فرمان کراوه به‌ملائکه‌تو شیطان و جنۆکه‌کان به‌شدار نین به‌لام خوای گه‌وره
به‌شداریان ده‌کات وا درده‌که‌ویت که فرمانه‌که بۆ هه‌ردوولایه (ملائکت و جنۆکه‌ش)

(شیخ الاسلام ابن تیمیة) له وه لامي ثم پرسیاره دا ده فرمویت: (إن الشيطان كان الملائكة باعتبار صورته، وليس منهم باعتبار أصله ولا باعتبار مثاله)^(۱) واته: شعیطان له وینه دا به ملائکات حساب ده کرتیت، به لام له بنچینه و ناوه پوکدا وهک ملائکات حساب ناکرتیت.

به ئی شعیطان له هندی خالدا جیاوازی نیه له گهل ملائکه ته گاندا که بریتین له:

(ا) ملائکات و شعیطان دروست کراوی خوی گورن و له خالدا هیچ جیاوازیهک نیه.

(ب) ملائکات و جنوکه سیفه تیکی هاویه شیان هیه که بریتین له وهی که مرقه کان

ده بینن، به لام مرقه کان نه وان نابینن، ههروه کورنن ده رباره ی نه م سه له یه ده فرمویت: ﴿إنه یراکم هو وقبيله من حيث لاترونهم﴾ (الاعراف: ۲۷).. واته: جنوکه کان نیه ده بینن به لام نیه نه وان نابینن، وه بۆ ملائکه تیش به هه مان شیوه.

(ج) ملائکات و جنوکه کان له لاین خوی گوره وه فرمانیان پی کراوه به گوئی پایه ئی

کردنی خوی گوره په رستنن ههروهک ده رباره ی ملائکات ده فرمویت: ﴿ويفعلون مسا بؤسرون﴾ واته: نه وهی فرمانیان پی کراوه جی به جی ده کن، ههروه ها له باره ی جنوکه شه وه ده فرمویت: ﴿وما خلقت الجن والانس إلا ليعبدون﴾ (الذاریات: ۵۶).. واته: جنوکه و نینسانم دروست نه کردوه ته نها بۆ په رستن نه بیت، (یان به شیوه یه کی تر) مه بهستی سه ره کی له دروست کردنی جنوکه و مرقه کان بریتیه له وهی که خوی گوره په رستنن هاوه ئی بۆ په یدا نه کن.

(د) ملائکات و هندی له جنوکه کان بالیان هیه که نه م سیفه ته ش خالی هاویه شه

له نیوان جنوکه و ملائکه ته گاندا، ههروهک پیغه مبه ر (ﷺ) ده رباره ی (جویره نیل) ده فرمویت (۶۰۰) بالی هیه وه ههروه ها ده رباره ی هندی له جنوکه کان ده فرمویت:

((الجن ثلاثة أصناف، فصنف يطير في الهواء...))^(۲)

(۱) مجموعة الفتاوى لابن تیمیة ج ۴ / (ص: ۲۴۶).

(۲) (رواه الطبرانی والماکم بإسناد صحیح (صحیح الجامع)) ..

واته: جنوکه‌کان سئ به‌ش و کۆمه‌لن : به‌شیکیان به‌ه‌وادا ده‌فین و بالیان هه‌یه .

نه‌مانه‌و ده‌یان خالی تر به‌لگه‌ی زۆر به‌ه‌ون له‌سه‌ر راستیتی ئه‌م پووداوه و له هه‌مووشیان به‌هه‌یز تر نه‌وه‌یه: پاش ئه‌وه‌ی فرمان کرا به (ئیلیس و مه‌لائکه‌ته‌کان) که کپنوشی ریز به‌ن بق ئاده‌م سه‌رجه‌م مه‌لائکه‌ته‌کان کپنوشیان برد ته‌نها (ئیلیس) نه‌بیت ، پاشان خوای گه‌وره به (ئیلیس)ی فرموو ئه‌ی (ئیلیس) چی وای لی کردی که (کپنوش) بق (ئاده‌م) نه‌به‌یت، نه‌ویش له‌وه‌لامدا ووتی: ﴿ انا خیر مه‌ خلقتی من نار و خلقته من طین ﴾ (الأعراف: ۱۲)... واته: من له‌و باشتر و چاکترم چونکه منت له‌ ناگر دروست کردوه نه‌ویش له‌ قور ، که واته من باشترم !

به‌لئی ئه‌م پووداوه‌ش به‌هه‌یزترین به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که فرمانه‌که‌ی خوای گه‌وره شمولى هه‌ردوولای کردوه و چون به‌ک بووه بق (ئیلیس) و مه‌لائکه‌ته‌کان ، چونکه نه‌گه‌ر وانه‌بوایه نه‌وه به‌م جۆره ده‌بوو .

خوای گه‌وره فرمووی به (ئیلیس) ئه‌وه بق کپنوشت نه‌برد ؟! له‌م کاته‌دا (ئیلیس) له‌بری نه‌وه‌ی پاساوی نه‌وه به‌هه‌ینه‌وه که به‌لئی (من له‌و باشترم چونکه منت له‌ ناگر دروست کردوه و نه‌ویش له‌قور له‌م کاته‌دا ده‌ی ووت: (ئه‌ی په‌روه‌ردگار) تو له‌کاتی ده‌کردن ئه‌و فرمانه‌دا ته‌نها مه‌به‌ستت مه‌لائکه‌ت بووه نه‌ک من نه‌وه نیه ده‌فرمویت: ﴿ واذ قلنا للملائکه اسجدوا ﴾ که واته ئه‌ی په‌روه‌ردگارم له‌په‌رحمه‌ت و به‌هه‌شتی خۆت ده‌رم مه‌که چونکه فرمانه‌که‌ت ته‌نها شمولى مه‌لائکه‌تی کردوه و نه‌گه‌ر شمولى منیشی بگردایه نه‌وه ده‌ست به‌جئ کپنوشم ده‌بردوو بئ فرمانی تو م نه‌ده‌کرد؟ به‌لام سه‌یر ده‌که‌یت شه‌یطان ئه‌م جۆره قسانه‌ی نه‌کردوو پاساوی هه‌له‌که‌ی به‌م قسانه نه‌هه‌ینایه‌وه به‌مه‌رجئ له‌م کاته‌دا شه‌یطان له هه‌موو کات زیاتر پێوستی به‌بیانوو پاساوه‌هه‌ینه‌وه هه‌یه به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا شه‌یطان هه‌ج به‌کئ له‌م قسانه‌ی نه‌کرد ، خۆ نه‌گه‌ر شه‌یطان دلتیا بوایه له‌وه‌ی که فرمانه‌که‌ی خوای گه‌وره شمولى نه‌و ناکات زۆر به‌خه‌یرایی و گورج و گۆژی ئه‌م قسانه‌ی نه‌کرد به‌لام شه‌یطان دلتیا بوو له‌وه‌ی که فرمانه‌که‌ی خوای گه‌وره بق نه‌میشه و شمولى ئه‌می کردوه هه‌ر بۆیه باسی ئه‌م حاله‌ته‌ی نه‌کرد .

که ئەمەش بەهێزترین بەلگە یە لەسەر ئەم راستیە .

(۲) زۆر کەس پرسیار دەکات و دەڵێ ، ئایا شەیطان لەسەرەتادا چی بوو ؟

ئایا جنۆکە بوو یان مەلائکەت؟!

لەو ئەمدا دەڵێین : وە کە لەسەرەتادا باسمان کرد شەیطان لە ناگر دروست کراوە و لە توخمی جنۆکە یە هەر وەک خوای گەرە دەفەرموێت : ﴿ کان من الجن ففسق عن امر ربه ﴾ (الکەف : ۵۰) ..واتە : (إبلیس) لە کۆمەڵی جنۆکەکانە و لە فەرمانی پەرەردگاری دەرچوو .

بەلام هەندێ لە زانیان لە کۆن و نویدا دەریارە ی ئەم مەسەلە یە جیاوازی هەبوو لە نیتوانیدا هەندیکیان بۆ چونیان دەریارە ی (شەیطان) وابوو کە مەلائکەت بوو ئەویش بە بەلگە ی ئەو نایەتە ی کە خوای گەرە دەفەرموێت : ﴿ واذ قلنا للملائكة اسجدوا لآدم لسجدوا إلا إبليس ابى واستکبر وکان من الکافرین ﴾ (البقره : ۳۴) .

و زۆریکی تر لە نایەتەکان بەرۆکەش بەلگە ن لەسەر ئەو ی کە (إبلیس) لە کۆمەڵی مەلائکەتەکانە وە لە هەندێ کتیبە تەفسیرەکاندا هاتوو کە دەڵێن (إبلیس) لەسەرەتادا دەرگاوانی بەهەشت بوو ، وە لە هەندیکێ تریاندا دەڵێت دەرگاوانی ئاسمانی دنیا بوو ، هەندێ لە زانیان دەڵێن (إبلیس) بە یزترین مەلائکەتەکان بوو ... (^۱) بەلام راستترین بۆ چون لەم بارەو بەریتیه لەو ی کە بلتین (إبلیس) جنۆکە یە و لە کۆمەڵی جنۆکەکانە و جیاوازه لە مەلائکەت هەر وەک قورئان دەفەرموێت : ﴿ کان من الجن ففسق عن امر ربه ﴾ (الکەف : ۵۰) .

(۱) عالم الجن والشياطين (ص/۱۷)

به ندی دووهم

جیگیر بوونی نادم له بهه‌هشت و دروست بوونی حه‌وا

پیش نه‌وه‌ی بچینه سه‌ر باس کردنی جیگیر بوونی نادم له بهه‌هشتا پتویسته باسیکی تر بکه‌ین که نه‌ویش چۆنیه‌تی دروست بوونی حه‌وا به (علیه السلام) .

زانایان راو بو چوونیان جیاوازه ده‌ریاره‌ی کاتی دروست بوونی (حه‌وا) هه‌ندیکیان ده‌لین کاتی خوای گه‌وره (یلیس) ی له بهه‌هشت ده‌رکردو نادمه‌ی جیگیر کرد به‌ته‌نها له ویدا مایه‌وه پاشان خوای گه‌وره خه‌وی به‌سه‌ردا هیتا ، له پاشاندا خوای گه‌وره له په‌راسوی چه‌پی (حه‌وا) ی دروست کردو کاتی نادم هه‌تسا له خه‌و سه‌یر ده‌کات نافره‌تیک له لای سه‌ریه‌وه دانیشه‌توه پرسیری لی کردو پی‌ی ووت کئی ی؟! دایکه حه‌واش له‌وه‌لامدا ووتی: من نافره‌تم؟ نادم لی پرسی بو دروست بوویت؟! دایکه حه‌واش له‌وه‌لامدا ووتی: بو مه‌به‌ستی نه‌وه دروست بووم که له‌گه‌لامدا بجه‌وینته‌وه وئیسراحت بکه‌یت).^(۱)

خوای گه‌وره‌ش وه‌ک نامازه کردنیک بو نه‌م پاستیه ده‌فرمویت : ﴿ یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحده وخلق منها زوجها... ﴾ (النساء: ۱)، واته: نه‌ی خه‌لکینه بترسن له‌وه‌په‌روه‌ردگاره‌ی که دروستی کردوون له یه‌ک نه‌فس (که بریتی به له نادم) پاشان له نادمه‌یسه‌ی خیزانه‌کی دروست کرد _ که حه‌وا به .

(ابن کثیر) له ته‌فسیری ﴿ خلقکم من نفس واحده ﴾ دا ده‌فرمویت مه‌به‌ست پی‌ی نادمه‌ه‌روه‌ها ﴿ وخلق منها زوجها ﴾ ش مه‌به‌ست پی‌ی (حه‌وا به).^(۲)

به‌لئی نابم جو‌ره له سه‌ر قسه‌ی زانایان حه‌وا دروست بو له په‌راسوی لای چه‌پی نادم وه خوای گه‌وره زاناره به‌پاستی (والله اعلم بالصواب) له‌روه‌ها له سه‌ره‌تا باسمان کرد که

(۲) تفسیر ابن کثیر ج (۱) ص ۴۴۸

(۱) قصص الانبیاء - عقیف طبارة (ص: ۲۷).

(إبليس) له په حمه تی خوای گه وره کرایه دهره وه و (نادهم و حه و) اش به فرماني په روه ردگاریان له بهه شدا جیگیر بوون ، به لام مه رجی جیگیر بوونیان له بهه شدا بریتی بووله وهی که به نازادی چی ده کن بیکن و حه زیان له چ خواردن و خواردنه وه به که بیخون به لام نزیکی داریک نه بنه وه که لییان قه ده غه کراوه هه روه ک قورشان ده فرمویت :

﴿ وقلنا یا آدم اسکن أنت وزوجك الجنة وكلا منها رغدا حيث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمین ﴾ (البقرة: ۳۵). واته: (ووتمان به نادهم : نهی نادهم تئو خیزانه که ت له بهه شدا نیشته چی بین و نه وهی ناره زوتان لی هیه و نه فستان حه زی پی ده کات بیخون به لام نزیکی به ری نه و داره مه که ونه وه چونکه له سستم کاران حساب ده کرین. هه روه ها له (اعراف) دا ده فرمویت : ﴿ ویا آدم اسکن أنت وزوجك الجنة فکلا من حيث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمین ﴾ (الاعراف: ۱۹).

ناموژگاری خوای گه وره بو نادهم و حه و

به جیگیر بوونیان له بهه شت

پاش نه وهی خوای گه وره فرماني کرد به نادهم و حه و که و جیگیر بین له بهه شت و له نیعمه ته کانی بخون ناموژگاریه کی نذر گه وره و ناگادار که ره وه شی دا به گوچکه یاندا که نه ویش بریتی بووله وهی که ده فرمویت: ﴿ فقلنا یا آدم إن هذا عدو لك ولزوجك فلا یخرجنكما من الجنة فتشقی، إن لك أن لاتجوع فیها ولا تعری ، وأنتك لاتظمأ فیها ولا تضحی ﴾ (طه: ۱۱۷-۱۱۹) ، واته: ووتمان به نادهم : نهی نادهم به پراستی (إبليس) درضمنی خوت و خیزانه که ته _ واته حه و_ ناگاداری خوتان بن و کاریکی و مه کن که به مزیه وه له بهه شت ده ربکرینه دهره وه و پاشان ناره حه تی بیژن و تووشی فرماني لورس و بین ، ، چونکه نیوه له بهه شتدا تووشی برسیتی و پوت و قووتی نابن و

دایوشراون ، هرده‌ها له‌به‌هشتدا دووچاری تونی‌تی و خور نابن و ه‌تاو لیتان نادات و بیتاقه‌ت و بی زارتان ناکات.

رۆلی شه‌یطان له‌ده‌رکردنی ئاده‌م و حه‌وا له‌به‌هشتدا

باش ئه‌وه‌ی خوای په‌روه‌ردگار نامۆزگاری ئاده‌م و حه‌وای کرد له‌به‌هشت و دوژمنی سه‌ره‌کی خۆیانی پی ناساندن که بریتی‌یه له‌ (ابلیس) و هرده‌ها ناگاداری کردن که نزکی به‌ری‌ئه‌و دره‌خته مه‌که‌ونه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی له‌به‌هشت ده‌رنه‌کرتن له‌پیزی ستم کاراندا حساب نه‌کرتن.

به‌ئێ ئاده‌م و حه‌وا له‌سه‌ره‌تادا زۆر په‌یوه‌ست بوون به‌فرمانی په‌روه‌ردگاریانه‌وه هرگیز بیریان له‌خواردنی به‌ری ئه‌و دره‌خته نه‌ده‌کرده‌وه و زۆر به‌خۆشی ژیانگی ئاسوده‌یان به‌سه‌ر ده‌برد ، به‌لام شه‌یطانیک ی سه‌رپیچی که‌رو دوژمن به‌ئاده‌م تۆ بۆی هه‌روا ناسان وازه‌ینتی و نه‌و پسوای و بی چاره‌یی‌یه‌ی که‌به سه‌ریدا هاتوه هه‌روا ناسانی ده‌ستی لی هه‌لبکری؟! بی گومان نه‌خیر!! که‌واته ئیستاو له‌م کاته‌دا پیوسته شه‌یطان شه‌وو رۆژ بخاته سه‌ر یه‌ک بۆ مه‌به‌ستی دارشتنی پیلانیک بۆ ئاده‌م و حه‌وا تا ئه‌وانیش له‌به‌هشت ده‌ریکرتن و له‌نیعمه‌ته‌کانی بی به‌ش بن.

باشترین پیلانیش بۆ ئه‌م کاتو حاله‌ته بریتی‌یه له‌جوان کردن و خۆشه‌ویست کردنی به‌ری ئه‌و دره‌خته قه‌ده‌غه کراوه‌ی که خوای گه‌وره فرمانی کردوه که نزکی نه‌که‌ون ، ئه‌ویش به‌دروست کردنی وه‌سوه‌سه‌و دلّه پاوکتی بۆ ئه‌وه‌ی دلّیان بخورینتی و سه‌رنجیان به‌لای ئه‌و دره‌خته‌دا رابکیشی: قورئان له‌م باره‌وه ده‌فرمویت: ﴿فوسوس لهما الشیطان لیبدی لهما ماورئ عنهما من سوءاتهما وقال ماهاکما ربکما عن هذه الشجرة إلا أن تکونا ملکین أو تکونا من الخالدين، وقاسمهما إني لکما لمن الناصحين﴾ (الاعراف: ۲۰-۲۱).

واته : شعیطان وه سوه سهی بق دروست کردن و بق مه بستی نه وهی که عوره تی داپوشراویان له بق یه کتری دهریخات و به پوتی بی بهرگی یه کتری ببینن و پاشان پیی روتن:

وادیاره په روه ردگارتان ده یه ویت نیوه نه بنه دو فریشته و همیشه له به هشتدا نه میتنه وه؟! هر بقیه خواردنی بهری نه م دره خته ی لی قه دهغه و حرام کردوون ، پاشان سویتندی بق خواردن که زور به دلسوزی و دهرخستنی نه پهری ناموزگاریه وه نه م سوینده یان بق دهخوات و تنها بق بهرزه وهندی و سودی نه مانه و سودو بهرزه وهندی خوی تیدانیه ، واته (ابلیس) .

نه م وه سوه سه و سویتند خواردنه ی (ابلیس) کاریکی زور گوره ی کرده سه ر نادم و حوا و له ناخه وه بزوانی که هه لبسن به له بیر کردنی ناموزگاری په روه ردگاریان و شوین شعیطان بکه ون قسه که ی جی به جی بکن ، هه ریویه خوی گوره له پاشاندا ده فرمویت:

﴿ فدلّاهما بغرور فلما ذاقا الشجرة بدت لهما سوءاتهما وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة ﴾ (الاعراف: ۲۲).

واته : له پاشاندا شعیطان گومرای کردن و بهری دره خته که ی پی خواردن و له گه لی خواردنی بهری نه و دره خته دا عوره تی داپوشراوی هه ردوویکیان به ده رکوت و به رووی یه کتریان بینی ، پاشان شهرم دای گرتن و هه لسان به گه لای داری به هشت خویان داپوشی و عوره تی خویان له یه کتری دا شارده بق مه بستی نه وهی بق جاریکی تر عوره تی یه کتری نه بینن.

هه روه ها له سوره تی (طه) دا ده فرمویت : ﴿ فأکلا منها فبدت لهما سوءاتهما وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة ﴾ واته : نادم و حوا له بهری نه و دره خته یان خوارده که له سه ره تادا لیتیان قه دهغه کرابوو پاشان به هوی خواردنی بهری نه و دره خته وه عوره تیان ده رکوت که له وه وپیش شاردره بوه وه و عوره تی یه کتریان نه ده بینی ، کاتی عوره تیان ده رکوت ده ستیان کرد به کوکردنه وهی گه لای دره ختی به هشت بق مه بستی داپوشینه وهی عوره تیان .

دەرکردنی ئادهم و حه‌وا له بههشت به‌هوی شه‌یطان

له‌سه‌ره‌تا باسما‌ن کرد که‌وا خ‌وای گه‌وره کاتێ ئادهم و حه‌وای له‌به‌هشتدا جێگیر کرد مه‌رجی نه‌وه‌ی له‌گه‌ڵدا کردن که‌نزیکی به‌ری نه‌و دره‌خته مه‌که‌ونه‌وه بۆ مه‌به‌ستی خ‌واردنی ، مه‌روه‌ها ناگاداریشی کردن گه‌شه‌یطان دو‌ژمنی سه‌سه‌خت و سه‌ره‌کی یانه‌و خ‌ویانی لی بیاریژن و به‌گویی مه‌که‌ن ، به‌لام له‌پاشاندا ئادهم نه‌م نامۆزگاریانه‌ی په‌روه‌ردگاری له‌بیر کردو‌و عه‌زمی نه‌ما به‌سه‌ر خ‌ۆیدا‌و فه‌رمانی خ‌وای گه‌وره‌ی شکاندو له‌به‌ری نه‌و داره‌یان خ‌وارد که‌لییان قه‌ده‌غه کرابوو ، قورئان ده‌فه‌رمو‌یت : ﴿ ولقد عهدنا إلى آدم من قبل فئسى ولم نجد له عزما ﴾ (طه: ۱۱۵).

واته : له‌سه‌ره‌تادا په‌یمانمان له‌ئادهم وه‌رگرت (نه‌ویش به‌نه‌خ‌واردنی به‌ری نه‌و دره‌خته له‌به‌هشتدا) به‌لام ئادهم نه‌م په‌یمان‌ه‌ی له‌بیر چ‌ویه‌وه و دامه‌زرا و خ‌ۆگر نه‌بوو له‌جێ‌به‌جێ کردن و گویی رایه‌تی کردنیدا ، له‌پاشاندا خ‌وای په‌روه‌ردگا ر بانگی ئادهم و حه‌وای کردو پی‌ی فه‌رموون : ﴿ وناداهما ربهما ألم أهلكما عن تلكما الشجرة وأقل لكما إن الشيطان لكما عدو مبين؟ ﴾ (الأعراف: ۲۲). واته : خ‌وای گه‌وره بانگی ئادهم و حه‌وای کردو پی‌ی فه‌رموون : نه‌ی ئادهم و حه‌وا نه‌وه خ‌واردنی به‌ری نه‌و دره‌خته‌تان لی قه‌ده‌غه نه‌کرا بوو ؟ ! وه‌ناگادار نه‌کرانه‌وه که شه‌یطان دو‌ژمنیکی سه‌سه‌خت و زۆر دیارو ناشکرای ئیوه‌یه ؟ !

به‌ئێ تا به‌م جۆره شه‌یطانی فیتلباز بوه‌هۆکاری سه‌ره‌کی بۆ ده‌رکردنی ئادهم و حه‌وا له‌به‌هشت ، پاشان ئادهم و حه‌وا که‌زانیا‌ن فه‌رمانی په‌روه‌ردگاریان شکاندو‌وه شو‌ین شه‌یطان که‌وتوون ده‌ست به‌جێ هه‌ستیا‌ن به‌هه‌له‌و تاوانی خ‌ویان کردو‌و پویان کرده‌وه خ‌وای گه‌وره و ده‌ستی په‌شیمانیا‌ن حه‌واداو به‌یه‌ک ده‌نگ ووتیا‌ن : ﴿ ربنا ظلمنا أنفسنا وإن لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين ﴾ (الأعراف: ۲۳).. واته : نه‌ی په‌روه‌ردگارمان ئیمه به‌سه‌رپیچی کریمان له‌فه‌رمانی تۆ سته‌م مان له‌نه‌فسی خ‌ۆمان کرد ، نه‌گه‌ر نه‌مان به‌خشی و په‌رحممان پی‌ی نه‌که‌یت نه‌وه له‌زه‌ره‌مه‌ندان ده‌بین.

خوای گه ورهش له وهلامی دووعا و پارانه وه که یاندا ده فەرمویت: ﴿ فتاب علیه وهدی ﴾ (طه: ۱۲۲).. واتە: خوای گه وره ته ویه که ی لی وه رگرتن وپاشان پینموونی کردن .
 ههروهها له سورەتی (البقره) دا ده فەرمویت : ﴿ فتاب علیه إنه هو التواب الرحیم ﴾ (البقره: ۳۷).. واتە پهروه رگار لییان خووش بوو ، خوای گه وره زۆر به رحیم و ته ویه وه رگره و بهنده به خشهره .

فەرمانی خوای گه وره به دابه زینی ئادهم و حهوا و شهیطان بو سهر زهوی

به هوی ئه وهی که ئادهم و حهوا فەرمانی خوای گه وره یان شکاند و به گوئی شهیطانیان کرد خوای گه وره فەرمانی کرد به وهی که له به ههشت بچنه دهره وه و به ره و سهر زهوی به پئی بکه ون جیگیر بین ، هه وه ک ده فەرمویت: ﴿ قال اهبطوا بعضکم لبعض عدو ولکم فی الأرض مستقر ومتاع إلى حين ﴾ (الاعراف: ۲۴).

واتە: پاشان پیمان ووتن . وه رنه خواری له پلهی خۆتان - که به هه شته - وه هه ندیکتان دوژمنی هه ندیکی تر تانن . واتە ئادهم و حهوا دوژمنی شهیطانن وه به پێچه وانه شه وه . ههروهها له سهر زهوی جیگیر بین تا نه و کاتهی که نه جه لتان دیت و ده گه رینه وه بو لای پهروه رگارتان .

ههروهها له سورەتی (طه) دا ده فەرمویت: ﴿ قال اهبطوا منها جميعا بعضکم لبعض عدو فإما یأتینکم منی هدی فمن اتبع هداي فلا یضل ولا یسقی ﴾ (طه: ۱۲۳).

واته : ده‌رچن له‌به‌ه‌ه‌شت و بچه‌خواره‌وه هه‌موتان به‌که‌م‌ل ، که دوژمنی به‌که‌ترن و هه‌ندیکتان دووژمنن بۆ هه‌ندیکی ترتان ، پاشان نه‌گه‌ر له‌لایه‌ن منه‌وه . واته‌خوای گه‌وره _ به‌رنامه‌و پێئ نمویتان بۆ هات نه‌وه هه‌ر که‌سه‌ئ شوین پیتنمویی من بکه‌ویت نه‌وه هه‌ر گیز له‌دنیاو دواړژداگومراو نارچه‌ت نابیت (ابن عباس) له‌ته‌فسیری ئایه‌تی: ﴿ فلا یضل ولا یسقی ﴾ دا ده‌فه‌رمویت: ﴿ لا یضل فی الدنیا ولا یسقی فی الآخرة ﴾^(۱) واته: له‌دنیا دا سه‌رلی‌شیاو و گومرا نابیت و له‌دواړژیشدا نارچه‌ت نابیت...

وه‌له‌سوره‌تی (البقرة) دا ده‌فه‌رمویت: ﴿ قلنا اهبطوا منها جمیعا فإما یأتینکم منی هدی فمن تبع هداي فلا خوف علیهم ولا هم یحزنون ﴾ (البقرة: ۳۸). واته: ووتمان هه‌موو بچه‌خواره‌وه له‌به‌ه‌ه‌شت ، پاشان نه‌گه‌ر له‌منه‌وه پێئ نمویی به‌که‌تان بۆ هات ، نه‌وکه‌سه‌ئ شوین هیدایه‌تی من بکه‌ویت نه‌وه ترس و خه‌فه‌ت و نارچه‌تی نابیت .

پاش نه‌وه‌ی که‌خوای گه‌وره‌ئاده‌م وحه‌وای له‌سه‌رزه‌وی دامه‌زاند و جیگه‌ری کردن نامۆزگاری نه‌وه‌ی کردن که‌پێئیه‌فه‌رموون: ﴿ فیها تحبون و فیها تموتون و منها تخرجون ﴾ (الأعراف: ۲۵).

واته : له‌سه‌رزه‌وی دا ده‌ژین و هه‌ر له‌ویدا ده‌مرن و پاشان هه‌ر له‌زه‌ویدا دینه‌ده‌ره‌وه‌و خوای گه‌وره‌ زیندوتان ده‌کاته‌وه‌وه‌له‌شوینتیکی تر دا ده‌فه‌رمویت: ﴿ منها خلقناکم و فیها نعیدکم و منها نخرجکم تارةً أخرى ﴾ واته: له‌خۆلێ زه‌وی دروست کراون و پاشان ده‌مرن و ده‌چنه‌وه‌ ناو نه‌و خۆله‌ و ده‌بنه‌وه‌ به‌خۆل و پاشان بۆ جارێکی تر له‌زه‌وی ده‌رتان ده‌هیننه‌وه‌ - که‌پۆژی دواپی - ده‌کات.

(۱) تفسیر ابن کثیر/ج ۳/ص ۱۶۸

چەند نامۆزگاریهك له رووداوه گانی بهندی دووهم

(۱) خوای گه ووه له دروست بوونی مۆفه کان به گشتی و دایکه حهوا به تایبه تی دا ده فەرمویت: ﴿ یا ایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة وخلق منها زوجها ﴾ (النساء: ۱).

واته: ئەو خەلکی له پەروەردگارتان بترسن ئەو پەروەردگاره ی که دروستی کردون له یه کەس که (نادمه) وه له نادمه میش خیزانه که ی دروستی کردوه که (حهوا یه).

گەر سه رنج بدین له ناوه پۆکی ئەم ئایه ته ئەو راستیه مان بۆ پوون ده بیته وه که هه موو مۆفه کان به رنێرو من) و له هه موو کات و سه رده میگدا یه ک بنچینه یان هه یه و ده یان وه دان خالی هاوبه ش وا له نێوانیان که له یه کتریان نزیک بکاته وه که بریتین له:

(أ) سه رجه م مۆفه کان به بی جیاوازی په نگ ووزمان له لایه ن خوای گه ووه دروست کراون و هیچیان له وی تر چاک تر نیین ته نها به له خوا ترسان نه بیته ﴿ أن أکرمکم عند الله أنفاکم ﴾.

ب) سه رجه م مۆفه کان له نادمه دروست بوون و یه ک باوکیان هه یه و نادمه میش له خۆل ((کلکم من آدم و آدم من تراب)) که واته نایبته و په وانیه که هیه ک هیه ک به هیه ک بیانویه که وه خۆی له که سی تریه گه ووه ترو به پیزتر بزانیته چونکه هه موو مۆفه کان له یه ک سه رچاوه و کارگه وه هاتون که باوکه نادمه ، ئەمیش به بیچه وانیه ی بۆچوون و قسه ی هه موو نه و که سانه وه یه له کۆن و نویدا که باوه ریان وابوو به رده و امیش واده بیته که مۆفه په ش بیست وه ژارو بی که س و نه خوینده واره کان ماده به ی دروست کردنیان جیاوازه له گه ل ماده ی دروست کردنی که سیکی ده و لته دار و سپی پیست و خوینده وار نه ویش هه یه که قوره که ی نه وان به ناوی پیس و به رماوه ی خه لکی شیلراوه و قوره که ی نه مانیش به نالتون و ناو سازگار و بی گه رد شیلراوه - که وه ختی خۆی له ناو گه لانی وه ک (قارس و پۆم

و هند و حوضاره‌ته کونه‌کاندا - نهم بیرو باوره‌ره بی‌ ناوه‌رۆکه زۆد باوبوو هه‌روه‌ها ئیستاش له‌م سه‌ده‌ی پیش که‌وتن و زانسته‌دا هه‌مان تاوان دوویاره ده‌که‌نه‌وه به‌تایبه‌تی له‌و ولاته زل هیزانه‌ی که داوای مافی مړۆف ده‌که‌ن وه‌ک (امریکا) که‌فه‌ضلی سببی پیسته‌کانی داوه به‌سه‌ره‌ش پیسته‌کاندا و به‌هاولاتی پله‌ سنیان حساب ده‌که‌ن !!

ج) سه‌رجه‌م مړۆفه‌کان له‌دنیا‌دا پاش به‌سه‌ربردنی ساتیک له‌ژیانیان ده‌مرن و ده‌کرتنه‌وه ناو نه‌و خۆلای که‌له سه‌ره‌تا‌دا لسی‌ی دروست بوون ، که‌نه‌و مرد نه‌ (فه‌قیر و ده‌وله‌تدار و په‌ش پیست و سببی پیست و جوان و ناشرین و عه‌شیره‌ت دارو بی‌ که‌سو له‌ش ساغ و ناساغ به‌یک سانی ده‌گرتنه‌وه و که‌سی لای ده‌رناکات) که‌نه‌مه‌ش که‌وره‌ترین و ادبه‌روه‌ری خوای که‌وره ده‌که‌یه‌نی.

به‌پراستی نه‌مړۆکه‌ر مړۆفه‌کان له‌دنیا‌دا چ له‌کۆن و چ له‌له‌نووی و چ له‌داها‌تووشدا به‌ک تو‌ز به‌ووردی بیریان له‌م خاله‌هاویه‌شانه‌و ئایه‌تی ﴿یا ایها الناس ...﴾ بگردایه‌وه و به‌کتریان به‌برای به‌کتری بزانیایه نه‌وه‌هه‌گیز که‌س مافی براکه‌ی تری نه‌ده‌خوارد و خاک و ئاوی به‌کتریان داگیر نه‌ده‌کردوو به‌رده‌وام یارمه‌تی به‌کتریان ده‌داو به‌ده‌م گرفت و وکیشه‌کانی به‌کتریه‌وه ده‌هاتن !! به‌لام به‌له‌بیرکردنی نامۆزگاری به‌کانی خوای که‌وره و پشت کردنیان له‌دین و شوین که‌وتنی شه‌یطان شه‌یطان په‌رسته‌کان سه‌رجه‌م نه‌و خاله‌هاویه‌شانه به‌ره پیچه‌وانه وه‌بوون پۆیشتن و برایه‌تی بووه دوزمنایه‌تی و یارمه‌تی دانی به‌کتری بوه داگیر کردنی به‌شی ئه‌وی تر و خۆ به‌که‌م زانین له‌ ئاست ئه‌وی تر‌دا بووه خۆ به‌چاکتر زانین و خۆ به‌زل سه‌یر کردن و مل نه‌دان بۆ قسه‌ی حق !!

(۲) له‌پوداوی دروست کردنی ~~هه‌وا~~ دا که‌وره‌ترین خالمان بۆ ده‌رده‌که‌ویت که‌ بریتی به‌ له‌ده‌سه‌لاتی بی سنووری خوای که‌وره له‌مه‌سه‌له‌ی شیوازی دروست کردنی به‌نده‌کانیدا هه‌ر به‌که‌ی به‌شیوازی که‌به‌م جو‌ره‌یه .

ا) دروست کردنی ئاده‌م به‌بی باوک و به‌بی دایک له‌خۆل .

ب) دروست کردنی هه‌وا له‌ئاده‌م .

(ج) دروست کردنی عیسا (علیه السلام) به بی باوک .

(د) دروست کردنی مرقه کان له دایک و باوک واته به هوی دایک و باوکوه ، ههروهک خوای گوره دهفهرمویت ﴿يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ﴾ واته : پهروهردگار بهوویستی خوی چۆن بیهویت دروست دهکات و بهدی دههینیت.

(۳) دروست بوونی حهوا نهوه دهگهیهنی که مرقه کان له دنیا دا ههگیز ناتوان بهتهنها بژین ، بهتهنها کاریکه ن ، بهتهنها پاره پیدابکه ن ، بهتهنها بانگه وازی بو که یاندنی دینی خوای گوره بکه ن ، بهتهنها سه زهوی ناوه دان بکه نهوه ، ..... هتد) بهتایبتهی مرقه کان کاتی گه یشتنه ته مه نیکی دیاری کراو ههگیز ناتوان به بی خیزان بژین وژیانیان بینه سر ، هه ریویه خوای گوره یه که م که سی له پاش ناده مه وه دروستی کرد بریتی بو له (حهوا) هه وهک دهفهرمویت (وخلق منها زوجها) له نایه تیکی تر دا ده رباره ی ژن و خیزان دهفهرمویت: ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً...﴾

واته: یه کیکی تر له به لکه کانی بونی خوای گوره نه وه یه که له نه فسی خۆتان ئافره تی بو دروست کردون بۆمه بهستی نه وه ی به وینه وه له گه لیاندا ، هه وه ها له نیوانتاندا دانراوه که سۆزو خۆشه ویستی هه بیت ، کوردیش هه له کونه وه ووتویانه (ته نهایی هه رشیایوی خوای گوره یه).

(۴) مانای قه دهغه کردنی بهری نه و درمخته له به هشتدا تاقی کردنه وه ی خوای گوره ده گه یه نیت به رامبه ر به بنده کانی ، نه ویش به و شیوه یه ی که سه رجه م ژیا نی مرقه کان له تاقی کردنه وه ی خوای گوره دان و ساتیک ژیا ن به بی تاقی کردنه وه ناروات ههروهک خوای گوره دهفهرمویت: ﴿إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا﴾ (الكهف: ..) واته: نیمه ژیا نی دنیا مان رازاندۆته وه و جوانمان کردوه له بهر چاوتاندا تاوه کو به هوی وه تاقی تان بکه یه وه که ئاخۆ کامتان ژیا نی دنیا گومرایی ناکات و باشترین و جوانترین کرده وه تو مار دهکات؟!

(۵) ناگادار کردن روه و ناموزگاری کردنی نادم و حهوا له لاین خوای گه روه وه نه و پیری دل سوزی و خوشه رستی خوای گه روه ده گیه نیت به رامبر نادم و حهوا به تاییهی و سه رجه م بنده کانی تر به گشتی ، هه روه ک خوای گه روه له پاش نادم و حهوا نئیمش ناگادار نه کات وه له شیطانیه نفرین لی کراو و ده فهرمویت : ﴿ یابنی آدم لایفتنکم الشیطان کما أخرج اهریکم من الجنة ﴾ (الأعراف: ۲۷) .. واته : ئهی نه وه کانی نادم ، شیطان سه رتان لی نه شیئوتئی و فریوتان نه دات هه روه ک نادم و حهوا ی فریوداو له به هشت ده ری کردن .

به راستی ئه مه ناموزگاریه که بق نه وه کانی نادم تا پوزی دوا یی که ناگاداری خویان بن و خویان له شیطان و شوین که توانی بیاریزن تاله دواروزدا له به هشت دورنه خریته وه و به روه دوزخ ره وانه بکرتین .

(۶) خوای گه روه باسی چوار نیعمتهی به هشت ده کات و به نادم ده فهرمویت : ﴿ إن لك ألا تجوع فيها ولا تعری ، وأنت لا تضما لها ولا تضحی ﴾ .. واته : له به هشتا تووشی برسیتی و پوت و قوتی نابن و هه رگیز تینو نابن و تیشکی خور بی تاقه تان ناکات !!
(ابن کثیر) له ته فسیری ئه م نایه ته دا ده فهرموی :

﴿ إنما قرن بين الجوع والعرى لأن الجوع ذل الباطن والعرى ذل الظاهر ، وإنما أيضا متقابلان فالضما حر الباطن وهو العطش والضحي حر الظاهر ﴾ ^(۱) واته : برسیتی و پوتی زور له به کتره وه نزیکن چونکه برسیتی له پووکاری ناوه وه (واته سکی مروره کان) به دهرده که ویت و گه دهی پوت ده بیت ، هه روه ها پوتیش لاشته له دهرده وه دهرده خات و گشت گیانت ده بینن ، به هه مان شیوه ش تیوینیتی و تیشکی خوریش زور له به کتره وه نزیکن چونکه تیوینیتی ناخست گهرم ده کات و گپی تن به رده دا ، هه روه ها

(۱) تفسیر ابن کثیر . ج / ۲ ، ص (۱۶۷)

خۆریش به تیشکی خۆی پوکاری دهره وهت گهرم دهکات و دهی سوتینیت.

سه رنج بده !! خوای گه وره ته نها باسی (٤) نيمه تي به هشت دهکات كه هيج به كئ له و نيمه تانه له سه ر زه ويدا نيه كه بریتين له :

(أ) لانتجوع : واته هه رگيز به هه شتیه كان برسپان نابیت ، به لام گه ر سه رینکی سه ر زه وی بکین نه وه ده بینین پۆژی دیان وه سدان که س له برسنادا دهمرن و گیان له ده ست ده دن !
 (ب) ولاتعری : واته هه رگيز به هه شتیه كان بی جل و به رگ و پۆشاک نابن و پوت نابن ، هه روه ک خوای گه وره له زۆر شوین له قورئاندا به تاییه تی باسی به رگ و پۆشاکي به هه شتیه كان له به ری ده که ن بریتیه له (سندس و استبرق و ناوریشم) هه وه ک ده فه رمویت : ﴿و یلبسون ثيابا خضرا من سندس و استبرق...﴾ (الکھف: ٢١) به لام گه ر سه نجی خه لکی سه ر زه وی بده بین نه وه ده بینین که وا به شیکي زۆریان له هه ژاریدا بی جل و پۆشاک ده ژین و ته نها پارچه قوماشیکیان به عه وره تی خۆیاندا داوه به تاییه تی له وولاته دواکه وتوو هه ژاره کانی وه ک (سودان ، نه فریقا ، وولاته قه به لیه کان ، که عه شیره ت دارن.

(ج) لاتظماً : واته به هه شتیه كان هه رگيز دووچارى توینیتی نابن ، به لام له سه ر زه وی وانیه و زۆر جار مۆفه کان گه ر ناویان ده ست نه که ویت دهمرن له تۆنیاندا وه ک به رده وام ده ی بیستن له هه وال و ده نگ و باسه کاندا.

(د) ولاتضحی : واته به هه شتیه كان هه گيز خۆر بی زارو بی تاقه تیان ناکات (بهن تیمیه) ده رباره ی پوناکی به هه شت ده فه رمویت : (اللجنة ليس فيها شمس ولا قمر ولا لیل ولا نهار لكن تعرف البكرة والعشبة بنور يظهر من قبل العرش) (١) واته : له به هه شتدا خۆر و مانگ و شه وو پۆژی تیدانیه به لکو به یانی وئواره به و پووناکیه دا ده زانی که له لای عه رشی خوای گه وره وه دهرده که ویت .

به‌لام له‌دنیا داو له‌وه‌رزى هاویندا به‌هوى به‌رز بوونه‌وه‌ی پله‌ی که‌رماوه نۆز جار پێک ده‌که‌وێت دارستانه‌کان گریان تێ به‌رده‌بیٔ وه‌زاران خه‌لك له‌که‌رمادا ده‌مرن ، هه‌روه‌ها خوای که‌وره له‌باره‌ی به‌هه‌شته‌وه ده‌فه‌رموێت ﴿ لا یرون فیها شمساً ولا زمه‌ریرا ﴾ واته : نه‌خۆر ده‌بینن ونه‌سه‌رماشیان ده‌بیٔ . که‌واته هه‌رجیگا و شوپێنیک به‌تایبه‌تی ئه‌م چوار سیفه‌ته‌ی تێدا بوو وه‌ک به‌هه‌شت وایه . ئه‌مه‌ش ئه‌وه ده‌رده‌خات که ئه‌و باخه‌ی (جنت) ئاده‌م حه‌واى تێدا جینگیر ببوون ، ئه‌م چوار سیفه‌ته‌ی به‌هه‌شتی تێدا بوو له‌لاین په‌روه‌ردگاره‌وه .

٧) به‌کام پیلانی که‌ شعیطان به‌کاری هینا بۆ فریودان و له‌پێ ده‌رکردنی ئاده‌م و حه‌وا بریتی بوو له‌ وه‌سوه‌سه‌ و دانه‌ پراوکی هه‌روه‌ک ده‌فه‌رموێت ﴿ فوسوس له‌ما الشیطان ﴾ به‌پاستی وه‌سوه‌سه‌ دروست بوون له‌دنی مسوولماندا به‌رامبه‌ر به‌فه‌رمانه‌کانی خوای که‌وره دینه‌که‌ی که‌وره‌ترین پێگه‌ به‌ شعیطان و شوپێن که‌وتوانی به‌ئاسانه‌ترین شیوه ده‌ست بگرن به‌سه‌ر دڵ و لاشه‌و ژێسانی مرقۆه‌کاندا له‌دین داری و خواپه‌رستی و به‌کتابه‌رستی دوریان بخه‌نه‌وه ، پیغمبه‌ر (ﷺ) له‌م باره‌وه ده‌فه‌رموێت:

((الشیطان جاثم علی قلب ابن آدم فإذا ذکر الله خنس وإذا غفل وسوس)) (١)

واته شعیطان خۆی دا کوتاوه به‌سه‌ر دلی نه‌وه‌کانی ئاده‌مدا ، ئه‌گه‌ر ئه‌و به‌نده‌یه یادی په‌روه‌ردگاری کرد ئه‌وه ئه‌و شعیطانه خۆی گه‌رزو بچوک ده‌کاته‌وه و ده‌سته‌لاتی به‌سه‌ر ئه‌و مرقۆه‌وه نامیٔتیت ، به‌لام نه‌گه‌ر له‌یادی خوای که‌وره بێ ناگا بوو ئه‌وه وه‌سوه‌سه‌ی بۆ دروست ده‌کات !!

سه‌رنج بده مرقۆف گه‌یۆده‌وه به‌نده‌ی شعیطانه کاتێ له‌یادی په‌روه‌ردگاری به‌دوور بیٔ چونکه‌ تنه‌ها شتیك که‌ شعیگان و شوپێن که‌وتوانی پێی ناره‌حه‌ت بن و بێ تاقت بن بریتی‌یه له‌یادی خواو ناویردنی خوای که‌وره دینه‌که‌ی هه‌ر له‌به‌ر ئه‌م خاله‌یه خوای که‌وره ده‌فه‌رموێت: ﴿ فإذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشیطان الرجیم إنه لیس له سلطان علی الذین آمنوا وعلی رهم یتوکلون ﴾ (النحل : ٩٧-٩٨)

واته / کاتئ قورئانتان خوئند په نابگرن به خوائ گوره له شیطانی نه فرین لئ نه کراو چونکه شیطان ده ستلای نیه به سر نه و که سانه ی که باوه پریان هتیاوه و په روه ردگاریان کردوه به پالپشتی خویان .

که واته شیطان هرگیز ده ستلای به سر به نده کانی خوائ گوره دانئ په وناتوانیت و هسوه سه یان بق دروست بکات تا نه و کاتئ یادی په روه ردگاریان ده گن به لام هرکاتئ له یادی خوائ گوره دورکه وتنه وه و ناموزگاری په روه ردگاریان له پیر کرد نه وه ږنکه که بق شیطان زور خوش ده بیت و هسوه سه ی خراب بق مروفه باوه دره گان دروست ده کات .

(۸) پاش نه وه ی شیطان و هسوه سه ی بق نادم و هوا دروست کرد درو تماعی خستنه به رده م که بریتی بوون له :

(۱) شجرة الخلد : واته : نه ی نادم و هوا پئی ی دارنگه تان نیشان بده م که هرکه سئ له به ری نه و داره ی خوارد هرگیز نه مرئ و هتا هتا به له م به هشته دا همینته وه ؟! هه وه ک خوائ گوره ده فهرموت ﴿هل ادلكم على شجرة الخلد﴾ (طه : ۱۲۰)

(ب) وملك لايلي : واته وهرئ نمایتان بکه م بق مولك و سامان و دارايه ك که هرگیز کلوتایی به سهرایه ت و ناروات؟! :

به راستی گوره ترین شتئ که مروفه کان له ناخیاندا خوزگه ی پئی نه خوازن و شاه ی بق هه لئه مژن و هوئی بق بده ن بریتی به له ژیانئکی نه پراوه که مردنی تیدانه بیت که رتاپراوه به کیش ناخوش بیت هه روه ها له گه ل نه و نه مریه دا مولك و سه روه ت و سامانك که دواپی نه یه ت، به لئ مروفه کان له دنیا دا گوره ترین هو ل و تئ کوشانیان بریتی به له م دوخاله سه ره کی به .

هر بویه له م پتیاوه دا هه لده ستن به خه لك به کوشت دان بومه به سستی زیاتر مانه وه ی خویان له ژیاندا و پاشان داگیر کردنی نه و ولاتانه ی که خاک و ناوی به قیمه تیان هه یه

که نه‌میشیان بق مه‌به‌ستی دوومه‌و کۆکردنه‌وه‌ی مولک و سه‌روه‌ت و سامانیکی فراوان و بی‌سنوره .

که‌واته سه‌رجه‌م هه‌ولێ مرۆفه‌کان له‌ژانیاندا چ له‌کاتی شه‌ر دابیت یان له‌کاتی ناشستی‌دا بیت بق نه‌م دوو مه‌به‌سته‌یه :

(ا) نه‌مری و زۆر ژیان له‌دنیا (صراع البقاء).

(ب) به‌ده‌ست هه‌تانه‌ن و په‌یداکردنی زۆرتین سه‌رمایه (صراع المال) نه‌م دوولایه‌نه‌که‌سێ هه‌موو ژیانی خۆی بق سه‌رف ده‌کات که‌زۆر ماددی بیت و بیری رۆژی دوا‌یی و نیعمه‌ته‌کانی به‌هه‌شتی نه‌بیت ، به‌لام ئایا مرۆفی باوه‌ر داری راسته‌قینه‌ش وه‌هایه‌؟! له‌وه‌لامدا ده‌لێین نه‌خه‌ترکچونکه :

(ا) مرۆفی باوه‌ردار ده‌زانێ که‌چنده له‌دنیا‌دا بژی سه‌ره‌نجام به‌مردن و ژیا‌نی ناوگۆر ده‌گات.

(ب) هه‌روه‌ها ده‌زانێ که‌نه‌مری له‌دنیا‌دا بق که‌س نه‌یه‌و یاسای خوای گه‌وره‌یه‌ که‌هه‌موو ده‌بیت به‌مرین گه‌ر(۱۰۰۰) سالی‌ش بژین چونکه باوه‌ری به‌وه‌رمووده‌ی په‌روه‌ردگاری کردووه که ده‌فه‌رموئ : ﴿کل من علیها فان ویقی وجه ربک ذوالجلال و‌الاکرام﴾
واته / هه‌موو نه‌و گیان له‌به‌رانه‌ی که‌خوای گه‌وره‌ دروستی کردوون ده‌بیت به‌مرن و ته‌نها په‌روه‌ردگاری خاوه‌نی رێزو به‌رزی ده‌مینیته‌وه .

(ج) مرۆفی باوه‌ردار گه‌یشته‌ته‌ نه‌و راسته‌یه‌ی که‌ دنیا کێلگه‌ی چاندنی کرده‌وه‌یه‌و وه‌ک هه‌ولێ تا‌قی کردنه‌وه‌ وه‌هایه ، له‌به‌ر نه‌م خاله‌ گرنکه هه‌ولێ سه‌ره‌کی نابیته‌ کۆکردنه‌وه‌ی گه‌وره‌ترین سه‌روه‌ت و سامانی دنیا و هه‌ول نادات که نه‌مریت به‌لکو گه‌وره‌ترین کاری سه‌ره‌کی ده‌بیته‌ دانانی تو‌یشوی ته‌قواو خواو‌ستی بق نه‌وه‌ی له‌دوا‌رپۆ‌دا پادا‌شتی بدیته‌وه‌ و ئه‌ویش به‌(نه‌مری ناو‌به‌هه‌شت و نیعمه‌ته‌ن‌ه‌پراوه‌کانی) ﴿وتزودوا فان خیر الزاد التقوی﴾ .

د) پاشان ئیتمه‌ی باوه‌ردار و قیامت ویست ده‌زانی که‌وا نه‌مری راسته‌قینه و سه‌روهت و سامانی نه‌پراوه‌ ته‌نھا له‌به‌هشتدایه‌و له‌دنیا که‌س نه‌وه‌ی ده‌ست ناکه‌و یت ﴿والآخرة خیر وأبقى﴾

٩) کاتێ ئادهم به‌ وه‌سوه‌سه‌ی شه‌یطان یادی خوای که‌وره‌ی له‌بیر برابیه‌وه‌ و ته‌ماعی نه‌وه‌ی خرابیه‌ به‌رده‌م که‌ نه‌گه‌ر له‌و داره‌ بخوات نه‌وه‌ هه‌رگیو نامریتو ده‌بیته‌ خاوه‌نی ملکیتی نه‌پراوه‌ ، هه‌لسا به‌خواردنی به‌ری نه‌و نه‌و داره‌ی که‌لێ قه‌ده‌غه‌ کرابوو ، خوای که‌وره‌ش له‌حه‌قی نه‌م بوداوه‌دا ده‌فه‌رمو یت ﴿ ولقد عهدنا إلى آدم من قبل فَنسَى ولم نجد له عزماً﴾ (طه : ١١٥)

واته / له‌سه‌ره‌تادا په‌یمانمان له‌ ئادهم وه‌رگرت که‌ نزیکسی به‌ری نه‌و داره‌ نه‌که‌و یته‌وه‌ ، به‌لام ئادهم له‌بیری چو په‌وه‌ و خۆگر نه‌بوو له‌سه‌ر په‌یمان که‌ی خۆی ، نه‌م بوداوه‌ش دوو لایه‌نی ناوه‌کی مرۆفه‌کان به‌شپوه‌یه‌کی گه‌شتی باس ده‌کات که‌ بریتی‌یه‌:

١) له‌بیر چوونه‌وه‌ (النسیان) : بئ‌گومان بپرچوونه‌وه‌ یه‌کێکه‌ له‌و سیفه‌ته‌ ناوه‌کیانه‌ی که‌له‌ هه‌موو مرۆفیکدا هه‌یه‌و ته‌نھا خوای که‌وره‌ نه‌م سیفه‌ته‌ی تێدانی‌یه‌هه‌روه‌ک ده‌فه‌رمو یت: ﴿ وماکان ربک نسیاً﴾ واته / نه‌ی محمد (ﷺ) په‌روه‌ردگاری تو تووشی له‌بیر چوونه‌وه‌ نابیت.

به‌لێ بپرچوونه‌وه‌ چنده‌ زیان له‌مرۆفه‌کان ده‌دات له‌هه‌مان کاتیشدا نه‌وه‌نده‌ سودیان بئ‌ ده‌گه‌یه‌نیت چونکه‌ گه‌ر انسان بوداوه‌ ناخۆش و ناره‌حه‌تیه‌ کانی له‌بیر نه‌چوايه‌ وه‌ نه‌وه‌ ژیری له‌ده‌ست خۆی ده‌داو به‌رده‌وام له‌خه‌فه‌ت و دڵ ته‌نگیدا ده‌ژیا .

ب) ولم نجد عزمًا : واته‌ ئادهم خۆگر و به‌رده‌وام نه‌بوو له‌سه‌ر په‌یمان که‌ی که‌ به‌خوای که‌وره‌ی دابوو نه‌مه‌ش نه‌وه‌مان تئ‌ ده‌گه‌یه‌نیت که‌ مرۆفه‌کان هه‌رچه‌نده‌ به‌هیزو به‌ریز و نزیک بن له‌په‌روه‌ردگاریان هه‌رتووشی لاوازی و سه‌رپێچی ولادان ده‌بن، کاتێ خوای که‌وره‌ نموونه‌ی خۆنه‌گری و لاوازی ئادهم باس ده‌کات ته‌نھا په‌یوه‌ستی ناکات به‌ خودی ئادهم خۆیه‌وه‌ به‌لکو نه‌م لاوازی و په‌یمان نه‌بردنه‌ سه‌ره‌ خوی زۆربه‌ی زۆری مرۆفه‌کانه‌ هه‌روه‌ک

خوای گه‌وره ده‌فهرمویت : ﴿ وخلق الإنسان ضعيفا ﴾ .. واته : مرؤمان دروست کردوه به‌لام نؤد لاوازو بی ده‌سه‌لاته .

که‌واته لامانشتیکی سر سوپ هینتر نه‌بیت که‌ده‌بیستین که‌سیکی باوه‌رداری له‌خواترس فلانه هه‌له‌و تاوانی کرد چونکه هر چی بیت مرؤفه ، مرؤفیش قابیلی هه‌له‌و که‌م و کوی و له‌بیچونه‌وه و تاوانه و له‌نیوان دوو جؤز دروست کراوی خوای گه‌وره‌دا دانراوه (مه‌لائیکه‌ت و جنؤکه) نه‌گر تاوانی نه‌کردوو زیاد له‌سنووری خؤی به‌ندایه‌تی و یادی په‌روه‌ردگاری کرد نه‌وه ده‌چیته‌ ریزی مه‌لائیکه‌ته‌وه ، به‌پیچه‌وانه‌شوه‌وه گه‌ر نؤد پؤ چوو له‌تاوان و خرابه‌ کاریدا نه‌وه ده‌چیته‌ ریزی جنؤکه شه‌یطانیه‌کانه‌وه ، به‌لام مرؤف نه‌ نه‌وه‌نده پاکه که‌ هرگیز تاوان نه‌کات و بلّیت من فریشته‌م چونکه مرؤف نه‌نسی هه‌یه‌ر به‌رده‌وام فه‌رمانی پی ده‌کات به‌رامبه‌ر به‌خرابه‌ نه‌نه‌وه‌نده‌ش خرابه‌کارو دور له‌خوایه‌که بلّیت من شه‌یطانم چونکه هه‌موو که‌سی مه‌لائیکه‌تی له‌گه‌آدایه و فه‌رمانی پی ده‌که‌ن به‌چاکه‌ خوازی و په‌وشت به‌ریزی .

١٠) له‌سه‌ره‌تا باسمان کرد کاتی ناده‌م و حه‌وا هه‌لسان به‌ خواردنسی به‌ری نه‌و دره‌خته‌ی که‌لییان قه‌ده‌غه کرابوو عه‌وره‌تیان ده‌رکه‌وت و به‌رگ و پؤشاک به‌به‌ریانه‌وه نه‌ما ، گه‌ر عله‌تی نه‌م پوداوه وه‌ریگرین سه‌یر ده‌که‌ین له‌م سه‌ده‌ی خؤشماندا هه‌مان حالت له‌ دوویاره و سی باره‌وه بوندایه به‌م جؤده‌ی خواره‌وه .

ناده‌م و حه‌وا عه‌وره‌تیان به‌وه ده‌رکه‌وت که‌بی فه‌رمانی خوای گه‌وره‌یان کردو شوین شه‌یطان که‌وتن ، نه‌مرؤش ده‌یان و سه‌دان هه‌زار که‌س به‌تایبه‌تی نافرته‌تان پاشان پیاوان عه‌وره‌تیان به‌ده‌ره‌وه‌یه و خؤیان پوت کردؤته‌وه بؤ مه‌به‌ستی نه‌وه‌ی خه‌لکی سه‌یریان بکات نه‌ویش به‌ له‌به‌ر کردنی جلی ته‌سک ورون و کورت که‌ سه‌رجه‌م گیان یان خه‌لکی ده‌ی بینن نه‌مه‌ش هؤکاره‌که‌ی ده‌گه‌ریته‌وه‌بؤ نه‌وه‌ی که‌له فه‌رمانی خوای گه‌وره‌ لایان داوه‌و به‌رگی شهرعی وپؤشاککی عه‌وره‌ت داپؤشهر له‌به‌ر ناکه‌ن و به‌کونه‌په‌رستی وداکه‌وتوی ده‌زانن وشوین وه‌سه‌وه‌سه‌ی شه‌یطانی مامؤستاو دوزمنیان که‌وتون !!

که واته له هر سه رده میکا مرزقه کان له فرمانی په روه ردگاریان ده رچن نه وه نه و بی نابروی و ژيانه ناخوشه ده بینن و پاشان گبرزده ده بن به ده سته وه .

(۱۱) کاتې نادم و حوا ه لسان به خواردنی به ری نه و دره خته ی لیان قه ده غه کرابو خوی گوره پی پی راگه یانندن که پیم نه وتن که شه یطان دوژمنیکی سر سهخت و ناشکراتانه ؟! له م کاته دا نادم و حوا ه ستیان به ه لای خویان کرد ده ست به جی ده ستیان به رز کرده وه بق ناسمان و به یه ک ده نگ ووتیان ﴿ ربنا ظلمنا انفسنا وان لم تغفر لنا وترحمنا لنكونن من الخاسرين ﴾ گه وره ترین په ند و ناموزگاری له م حاله ته که وه ری بگری ی بریتی به له وه ی که سه رجه م پیغه مبه ران له گه ل توشی ناره حه تیه ک یان ه لایک بسون ده ست به جی په یوه ندیان کردو ته وه به په روه ردگاریانه وه و په شیمانی خویان ده ربریه ه روه ک - نوح که داوای کرد کوره که ی نه خنکی و پاشان په شیمان بویه وه ، ه روه ک یونس که بی برسی خوی گوره گه له که ی به جی هیشت و پاشان له ناو ده می حوته که دا په شیمان بویه وه .

پاشان موسا (علیه السلام) له کوشتنی کابرای (قیطیدا) وه داویدا په شیمان بویه وه و داوای لی خوشبونی کرد له خوی گوره و ه روه ها ه موو پیغه مبه رانی تریش به م جوړه بوون (سه لاسی خوی گوره یان لی بیت) .

(۱۲) خوی گوره کاتې فرمانی کرد به نادم و حوا دابه زنه سه رزه وی پی پی فرمون : که هر که سئ شوین به نامه ی من بکه ویت نه وه هرگیز توشی گومرایی و سه رگه ردانی نابیت ، به لی ده ست گرتن به دینی خوی گوره وه تاکه رنگه به که بق چاره سه ری کیشه کان له دنیا دا ، مانای پرگار بونه له دواړوژدا که سه ریکي کیشه کانی نه مرقی کومه لگای مرقایه تی بکه ین ده گه ینه نه و نه نجانه ی که سه رجه م گرفت و کیشه کان یان سه ر له بی دینی وده ست به ردان له هیدایه تی خوی گوره وه درده چیت که گه وره ترین کیشه ی نه مرقی له دنیا دا بریتی به له په یداکردنی پاره و سه رمایه به کی زور ه ول دان بق نه مردن و ته من دریزی له سه ر کورسی فرمان په وای - ه روه ک له وه و پیش باسمان کرد - به لام ده ست گرتن به دینی خوی گوره وه هیچ به ک له م کیشه نه ناهیلیت و بنه بری ده کات و ژیانی زور ساده و

ناسوده بۆ موقف کان دروست ده کات ، هه ریۆیه قورئان ده رباره ی ژبانی ئه و که س و کۆمه لانه ده دوو ئه ده فهرموئ:

﴿ومن أعرض عن ذكرى فإن له معيشة ضنكا ونحشره يوم القيامة أعمى...﴾ (طه: ۱۷۴)
 واته / هه رکه س ئه پشتم له دینی من بکات و دژیی بو ستم ئه وه له ژبانیکی زۆر ته سک و ناخۆشدا ده ی ژنم و پاشان له رۆژی دوايشدا به کۆتیری کۆی ده که مه وه و پرسیاری ئی ده که م

چه ئه روون کردنه وه وه سه رنجیک له به سه رهات و باسه گانی به ندی دووه م

به ئی گو مان هه ندی مه سه له له و روداوه بونه ته پرسیاریو گرفت له بیرو بۆ چونی خه لکیدا له به رامبه ر به ژبانی ئاده م پینغه مبه ر (سه لامی خوی لیبیت) که (ان شاء الله) به کۆمه کی په روه ردگار به پی ئی توانا وه لامیان ده ده ی نه وه که بریتین له مانه :

أ) ئه و به هه شته ی ئاده می تیدا بو هه ر ئه و به هه شته یه که له رۆژی دوايشدا بۆ باوه پداران ناماده کراوه !؟

ب) ووشه ی (شه بظان) مانای چیه و له چی په ره هاتوه !؟

ج) ئایا له پيش ئاده مدا خه لکی تر له سه ر زه وی ژیاوه !؟

وه لامی پرسیاری به که م:

به راستی زانایان جیاوازیه کی زۆر هه یه له نیتوانیاندا ده رباره ی ئه و به هه شته ی ئاده م و خه وای تیدا بوون و پاشان ئی هاتنه ده ره وه ، هه ندی له زانایان ده لێن ئه و به هه شته هه مان به هه شته که له رۆژی دوايشدا بۆ باوه پداران ناماده کراوه به لکه شیان له سه ر ئه م بۆ چوونه یان بریتی به له و ئایه ته ی که ده فهرموئیت :

﴿قلنا اهبطوا منها جميعا﴾ .. واته : هه مووتان دابه زنه خواره وه ، هه روه ها ده لێن

له ئایه ته که دا ووشه ی (هبوط) هاتوه که واته مانای ئه وه ده که به نیت که له به هه شته ی ناسمان بوون و پاشان فه رمانیان پی کراوه به دابه زین بۆ سه ر زه وی ، به لام ئه م بۆ چوونه هه له به چه نک ووشه ی (هبوط) به مانای گواستنه وه دیت له شوینیکه وه بۆ شوینیکی تر

هروهك خواى گه وره ده فەرموئیت : ﴿هبطوا مصرا فإن لكم ما سألتم﴾ كه واته ئیستا رابووقچونی ته واو دەریاره ی ئه و به هه شته ئه وه یه كه له سه رزه وی بووه و ئه و به هه شته نیه كه له پۆژی دوایدا بۆ باوه پداران ته رخان كراوه به پێی ئه م به لگانه ی خواره وه .

(۱) له سه ره تادا خواى گه وره ناده می له سه رزه وی دروست كردوو به مه لائیکه ته كانی فەرموو ﴿إني جاعل في الأرض خليفة﴾ پاشان له هه یج جیگایه كدا چ له قورئان وچ له سونه ت باسی ئه وه نه كراوه كه (ناده م) له پاش دروست گردنی له سه رزه ویدا به رزكراوه ته وه بۆ ناسمان و پاشان بۆ به هه شت !

(۲) نه گه ر له زه وه یه وه به رانایه بۆ به هه شت ئه وه خواى گه وره پێی نه ده فەرموون : ﴿اسكن أنت وزوجك الجنة﴾ .. واته : ئه ی نادم خۆت و ژنه كه ت دابنیشن و جیگه ی به ن له به هه شتدا .

(۳) ئه و به هه شته ی له پۆژی دوایدا بۆ چا كه كاران ئاماده كراوه ته نها مرفی له خوا ترس و باوه پدار ته ی ده چن كه واته شه یطان چۆن توانی به چته ناویه وه وه سه وه سه بۆ نادم و حه وا دروست بكات ؟!

(۴) له به هه شتدا هه یج شته قه ده غه نیه و خواى گه وره ده فەرموئیت ﴿فم ما يشاءون فیها﴾ .. واته : ئه وه ی به هه شته یه كان به یانه وئ له به هه شتدا ده ست ده كه وئیت ، یان ده فەرموئیت ﴿ وفيها ما تشبهه الآنفس وتلذ الأعین وأنتم فیها خالدون﴾ (الزخرف: ۷۱) واته : ئه وه ی ده رونی مرفه كان حه زی لی بكات وچاویان خۆش حالئیت به به یینی ئه وه له و به هه شته دا هه یه وه رگیز ئیوه كه كرانه به هه شته وه مردن به سه ر تاندا نایه ت و هه تا هه تا به تئیدا ده ژین .

كه واته چۆن خواردنی به ری ئه و دره خته له نادم و حه وا حه رام و قه ده غه كرا ؟
(۵) مرفه باوه پداره كان كاتى كرانه ناو به هه شته وه هه یج ته كلیفیان له سه ر نامئیت و به ئاره زوی خویان چیان بویت نه نجامی ده ده ن كه واته چۆن نادم و حه وا ته كلیفیان لی كرا به نه خواردنی به ری ئه و دره خته ؟!

٦) له‌به‌هشتدا تاوانی تیدانا کریت ، که‌واته ئاده‌م و حه‌وا چۆن ئه‌م گونا‌هه‌یان کرد ؟!

٧) مرۆفی باوه‌رداران کاتێ کرابه‌ به‌هه‌شته‌وه‌ هه‌رگیز ناهه‌تیرته‌وه‌ ده‌ره‌وه‌ وه‌ک قورشان ده‌فه‌رمویت ﴿وما هم منها بمخرجین﴾

واته : کاتێ باوه‌ردار کرانه‌ به‌هه‌شته‌وه‌ ناهه‌تیرته‌وه‌ ده‌ره‌وه‌ که‌واته ئاده‌م و حه‌وا چۆن هه‌تیرانه‌وه‌ ده‌ره‌وه‌ ؟!

ئهمانه‌و چه‌ندین خالی تر به‌لگه‌ی به‌هه‌تیرن له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که‌ ئه‌و به‌هه‌شته‌ باخه‌یک بووه‌ له‌سه‌ر زه‌ویدا و ئاده‌م و حه‌وا ی تیدا تا‌قی کراونه‌ته‌وه‌ . (والله اعلم بالصواب) خ‌وا‌ی گه‌وره‌ش زان‌اتره‌ به‌پاست ی ئه‌م باسه‌ .

پاشان ووشه‌ی (جنه) له‌زمانی عه‌ره‌بیدا به‌باخ و باخات دیت هه‌روه‌ک له‌سوره‌تی (الکهف) دا له‌باسی گف‌ت وگۆی پیاوه‌ ده‌وله‌تداره‌ بن باوه‌ره‌که‌ و پیاوه‌ هه‌ژاره‌ باوه‌رداره‌که‌ دا هاتوه‌ و ده‌فه‌رمویت :

﴿واضرب لهم مثلا رجلین جعلنا لأحدهما جنتین من اعداب ...﴾ (الکهف: ٣٢)

وه‌لامی پرس‌یاری دووه‌م : ئایا ووشه‌ی شه‌یطان له‌چیه‌وه‌ هاتوه‌ ؟!

(طه‌به‌ری) ده‌فه‌رمویت : هه‌ر جۆره‌ دروست کراویکی خ‌وا‌ی گه‌وره‌ گه‌ر له‌فه‌رمانی په‌روه‌رگاریان ده‌رچوون وپه‌شتیان هه‌لگه‌رد نه‌وه‌ ده‌بنه‌ شه‌یطان جا جنۆکه‌ بن یان ئه‌ینسان ^(١)

که‌واته‌ هه‌رکسه‌ی له‌فه‌رمانی په‌روه‌رگاری ده‌رچوو پاشان په‌ستی هه‌لگه‌ردو خ‌وی به‌زل زانی و ملی نه‌دابۆ فه‌رکانه‌کانی نه‌وه‌ پته‌ی ده‌وتریت شه‌یطان هه‌روه‌ک خ‌وا‌ی گه‌وره‌ له‌قورئاندا باسی شه‌یطانی کردوه‌ له‌گه‌وه‌ی جنۆکه‌و ئاده‌میزاده‌کان و ده‌فه‌رمویت ﴿شیاطین الإنس والجن﴾

(١) حقیقه‌الشه‌یطان بالنظور القرآن / شاکر عبد الجبار

وه لامي پرسياری سى هم / نایا له پيش ئادهمدا خه لکی تر له سهر زهوی ژیاوه؟! هندیك له میژوو نوسان باوه پریان وایه که له پيش ئادهمه وه مړوشی تر ژیاون له سهر زهوی ، به لام قسه که یان بئ به لگه یه ، پاشان خوی گه وړه باسی نه وهی نه کردوه و ناماژهی بۆ نه وه نه کردوه که مړوف له پيش ئادهمه وه هه بوویت له سهر زهوی ، خو نه گهر هه بویتیش نه وه شتیکی سهر سوپهینه ر نیه.

پرسیار / نایا جۆری نه و داره چی بوو که له به هه شتدا له ئادهم و حه و قه دهغه کرا؟! وه لام / هندیك له خه لکی ده لئین (گه نم) بووه؟! به لام / نایا گه نم له دار دیته ده ره وه یان دانه ویلّه یه؟! که واته نه م قسه یه بناغه یه کی نیه ، به لام پاسترین بۆ چوون و قسه له م باره وه نه وه یه که بلتین (هه لبه ته نه گهر ده رس و نامۆژگاری و سود له باس کردنی جۆری نه و دره خته دا هه بوايه نه وه خوی گه وړه باسی لۆه ده کردوو بۆی پوون ده کردینه وه ، به لام وادپاره باس کردنی نه و داره هه چ سویدیکی نیه هه ر بۆیه باسی لۆه نه کراوه) پاشان نه ک نه مه به لکو زۆر مه سه له هه یه له قورئاندا پیویست به وه ناکات که به شتیه یه کی زۆر پون و ناشکرا باس بکرتیت چونکه سویدیکی وای نیه و پاشان باس کردنه گه شی مه به سستی سه ره کی نیه له و مه سه له یه دا به لکو مه به سته سه ره کیه که شتیکی تره.

به هه مان شتیه باس کردنی جۆری نه و دره خته ی به هه شتیش مه به سستی سه ره کی پوداوه که نیه به لکو خوی گه وړه هه ر بۆ نه وه نده بۆمان باس ده کات که بزانی و تئ بگه ین که له به هه شتدا داریکی به ردار هه بووه و له ئادهم و حه و قه دهغه کراوه بۆ مه به سستی تاقی کردنه وه یان ، خو نه گهر بلتین نه و داره (سینو بووه یان هه نار یان پرته قال یان قه یسی و...) چ له باسه که ده گۆرتیت و سویدی چیمان پئ ده گه یه نیت؟!

پرسیار/ نایا نادم هه‌سا به‌و سه‌پیتیچه یان حه‌وا پئی نه‌نجام دا؟!
 وه‌لام/ زۆریک له‌خه‌لکی مسولمان و نامسولمان واتن گه‌یه‌نراون که حه‌وا بوه‌ته هۆکاری
 ده‌رکردنی نادم له‌به‌هه‌شت و گه‌ر حه‌وا نه‌بوایه نه‌وه نیسته‌ش نادم و نه‌وه‌کانی
 له‌به‌هه‌شت ده‌مانه‌وه و هه‌رگیز دۆزه‌خیان نه‌ده‌بینی؟!!

به‌ئێ نه‌مه‌گو مانیکه ده‌یان و سه‌دان ساڵه به‌ناو خه‌لکیدا بلاو بوته‌وه ، به‌داخه‌وه
 هه‌ندی له‌ مسولمانه‌ تن گه‌یشتوه‌کانیش هه‌مان بیرو باوه‌ریان هه‌یه . به‌لام له‌پاستیدا وانیه
 و ئه‌م بیرو باوه‌ره هه‌له‌یه له‌ته‌وراتی ده‌ست کاری کراوی جوله‌که‌کاندا هاتوه ، گومانیشی
 تێدانیه که ته‌ورات له‌لایه‌ن جوله‌که‌وه ده‌ست کاری کراوه و هه‌زاره‌ها قسه‌ی پیرو پوچ و
 درۆیان تن خزانده هه‌روه‌ک خوای گه‌وره ده‌فرمویت: ﴿من الذین هادوا^(۱) یحرفون الکلم
 عن مواضعه﴾ (النساء : ۴۶)

واته: هه‌ندی له‌ جوله‌که هه‌لسان به‌ده‌ستکاری کردن و گۆزینی ووته‌کانی خوای گه‌وره و
 دانانی قسه‌ی خۆیان له‌جیگه که‌یدا.

پاشان گه‌ر سه‌یرتکی قورئان بکه‌ین ئاماژه بوو نه‌و پاستیه ده‌کات که نادم ده‌ست
 پێشخه‌ر بووه له‌و سه‌پیتیچه کردنه‌دا هه‌روه‌ک خوای گه‌وره ده‌فرمویت:
 ﴿وعصی آدم ربه‌ فسوی﴾ واته: نادم له‌په‌روه‌ردگاری عاصی بوو به‌هۆیه‌وه پئی
 راستی لی وون بوو.

(۱)اله‌ادوا: الیهود.

بەندی سێهەم چیرۆکی ھابیل و قابیل

(ھابیل و قابیل) دوو کۆری ئادەم بوون و قورئان چیرۆک و بەسەرھاتی مان بۆ باس دەکات بۆ مەبەستی گەیانندی سودو نامۆزگاری بەباوەرداران .

بەئێ ھابیل کە یەکن بوو لە کۆرەکانی ئادەم زۆر چاک و ئارامگرو گۆی راپەڵ بوو ھەر لەبەر ئەم سێفەتە بەرزانەیی بوو کرابوو ھەروەستای شوانی مەرۆ مالات .

بەپێچەوانەش ھەو ھابیل کە یەکنیکی تر بوو لە کۆرەکانی ئادەم زۆر دڵ پەق و لار بوو بەردەوام ھەزی بەسەر پێچی و بێ فەرمانی دەکرد ، ھەریۆیە کاری زەوی کێڵان و جوتیاری دەکرد .

پۆزگار پۆیشت و ئادەم و نەو ھەکانی ژیا نیان بەسەر برد تا لە ناکاودا (ھابیل و قابیل) دژایەتیەک لە نێوانیاندا دروست بوو ، زانا نیان دەربارەیی ئەم دژایەتیەیی نێوان (قابیل و ھابیل) دووجۆر بۆ جۆنیان ھەبە .

یەكەم: لەسەر ھەتای ئەم باسەدا و وتیمان (ھابیل) خەریکی شوانی تێتی بوو ھەبۆدەھا (قابیل) خەریکی جوتیاری بوو ، ھەریە کە یان ھەئسان بەخێر کردنێک (ھابیل) مەریکی زۆر جوان و لەش ساخ و قەلەوی ھێنار لەسەر شوپنێکی بەرز دای ناو، (قابیل) یش لە کێلگەیی خۆیدا کام بەرۆ بومەیی زۆر زێوو بێ کەلک بوو ھێنای و ئەویش لەسەر تەپۆل کە یەك داینا ، لەم کاتەدا ئاگرێک لە ئاسمان ھەو ھات و مەرپە کەیی (ھابیل) ی بردوو بەرۆ بومە خرابە کەیی (قابیل) ی لە شوپن خۆیدا بەجێ ھێشت ، ئا بەم پوداوە دا زانیان کە ئەو خێر و قوریانیەیی کردوویانە لە (ھابیل) قبول کراو ھەو لای خوا ی گەرە ھەو لە (قابیل) قبول نە کراو . کاتێ ئەمە پویداو (قابیل) پقی لە (ھابیل) ی برای ھەلگرت و ھەئسا بە کوشتنی ، ھەروەك قورئان ئاماژەیی بۆ کردووە .

دووه‌م: هندیکی تر له زانایان ده‌لین : کاتی ئاده‌م به‌ته‌واوی له‌سه‌ر زه‌ویدا جیگیر بوو هه‌ئسا به‌کاری ژن و میزدا به‌تی له‌گه‌ل هه‌وادا ، پاشان هه‌وا سکی به‌که‌می داناو کوپو کچیکی بوو هه‌روه‌ها بۆ جازیکی تریش هه‌وا سکی پر بوو و کوپو کچیکی تری بوو ، ئاده‌م بۆ مه‌به‌ستی زۆر بوونی نه‌وه له‌سه‌ر زه‌ویدا هه‌ئسا به‌وه‌ی که‌ فه‌رمان بکات نه‌و کچه‌ی که‌له‌گه‌ل هابیل دابوو (قابیل) بیکاته ژن و خیزانی خۆی و هه‌روه‌ها نه‌و کچه‌ی که‌له‌گه‌ل (قابیل) دا بووه‌ با (هابیل) بیکاته ژن و خیزانی خۆی ، سه‌ره‌نجام (هابیل) پازی بوو به‌م فه‌رمانه‌ به‌لام (قابیل) ی که‌له‌ ره‌ق سه‌رپیچی نه‌م فه‌رمانه‌ی کردوو دژی وه‌ستاو ملی بۆ نه‌داو ووتی: خوشکی من جوانتر و چاکتره‌و له‌گه‌ل خۆمدا له‌دایک بووه‌ که‌واته‌ ده‌بیت بۆ خۆم بیت و خوشکی خۆت بۆ خۆت .

پاشان ئاده‌م بۆ چاره‌ سه‌ری نه‌م کیشه‌یه‌ فه‌رمانی پێ کردن به‌وه‌ی هه‌ریه‌که‌تان خیزو قوریانیه‌ک بکن گه‌ر له‌هه‌ر کامتان وه‌رگیراو قبول کران وه‌ بابه‌ قسه‌ی نه‌و بیت و نه‌وی تریان ده‌بیت گوێ پایه‌لی بیت ، پاشان خیزو قوریانیه‌که‌ له‌ (هابیل) وه‌رگیراو له‌ (قابیل) وه‌رنه‌گیرا و (قابیل) به‌م کاره‌ زۆر زیاتر رقی نه‌ستوو بوو له‌ (هابیل) ی برای سه‌ره‌نجام کوشتی.

قورنان ئاماژه‌ بۆ نه‌م پوداوه‌ ده‌کات و ده‌فه‌رمویت:

﴿واتل عليهم نبأ ابني آدم بالحق إذ قربا قربانا فتقبل من أحدهما ولم يتقبل من الآخر قال لأقتلك قال إنما يفتيل الله من المتقين ، لئن بسطت إلى يدك لتقتلني ما أنا بإسبط يدي إليك لأقتلك إني أخاف الله رب العالمين ، إني أريد أن تبوأ بإثمي وإثمك فتكون من أصحاب النار وذلك جزاء الظالمين ، فطوعت له نفسه قتل أخيه فقتله فأصبح من الخاسرين﴾ (المائدة: ۲۷- ۳۰)

واته: نه‌ی محمد بۆیان باس بکه‌ ده‌نگ و باسی کوپه‌کانی (ئاده‌م) به‌پاستی که‌ هه‌ردووکیان قوریانیه‌که‌یان کردوو له‌پاشاندا له‌یه‌کیکیان وه‌رگیراو له‌وی تریان وه‌رنه‌گیرا که‌ (قابیل) بوو به‌و براکه‌ی تری ووت که‌ (هابیل) بوو ده‌ت کوژم !! له‌وه‌لامدا (هابیل)

به (قابیل) ی ووت : خوای گه وره له خواتر سه کان (المتقین) قوریانی و خیر وهرده گریئ پاشان پیی ووت: ئه گهرتو ده ستم بۆ دریز بکیت بۆ ئه وهی بم کوژی ئه وه من هه رگیز ده ست بۆ دریز ناکه م که بت کوژم چونکه من له پهره رگاری جیهان ده ترسم.

من ده مه وئ گونا می تو نه یه ته ملی من ، به لکو ئه مه وئ گونا می منیش و گونا مه کان تریشت له سه ر که له که بییت بۆ ئه وهی بیته هاوپیی ئاگری دۆزه خ که به راستی دۆزه خ پاداشتی تاوانبارانه .

پاشان قابیل ده ستی دریز کرد بۆ (هابیل) ی بی تاوان و له خواتر س و کوشتی به م کاره شی قابیل بوو به یه کئ له زه ره مه نده کان.

به ئی قابیلی شه یطان په رست بۆ یه که م جار له سه ر زه ویدا تاوانی کوشتی دا هیتنا و برا بی تاوان و با وه رپاره که ی خوی کوشت ، به لام کاتی کوشتی نه یه زانی چی له ته رمه که ی بکات ، هه رچه ند بیری ده کرده وه و سه ری ده هیتنا ریگه یه کی نه ده دۆزیه وه که ته رمی برا که ی به شاریتته وه و له بهر چاوان وونی بکات ، به لام له م کاته دا خوای گه وره نایه ویت ئه و لاشه پاک و بی تاوانه ی هابیل له سه ر زه وی کرم تی بدات و نازه له درنده کان به مردویی بیخون ، هه ر بۆ به له م کاته دا خوای گه وره قه له ره شیکی ناردو پیشانی (قابیل) ی دا که به دنوک چائی بۆ قه له ره شیکی مرداره وه بوو هه لکه ندو پاشان قه له ره شه مرداره وه بوه که ی تی کردو خۆ له که ی دایه وه به سه رده ، قورئان ده رباره ی ئه م بوودا وه ده فه رمویت:

﴿فَبِعَثَّ اللَّهُ غْرَابًا بِحِثِّ فِي الْأَرْضِ لِيرِيهَ كَيْفَ يُورِي سُوءَ آخِيهِ قَالَ يَا وَيْلِي أَعْجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغْرَابِ فَأُوَارِي سُوءَ أَخِي فَأَصِحَّ مِنَ النَّادِمِينَ﴾ (المائدة: ۳۱)

چه ند پهن دو ئاموزگار یه کی گرنگ له م باس و به سه ر ها ته دا

(۱) هه ره ک باس مان کرد یه کئ له و هۆکارانه ی بوه هوی دژیاته ی له نیتوان هابیل و قابیل بریتی بوو له وهی که ئه و خیر و قوریانیه ی که هابیل کردی له لایه ن خوای گه وره وه لیی قبول کراو به پیچه وانه شه وه خیر و قوریانیه که ی قابیل وه رنه گیراو درایه وه به سه رو چا ویدا ، جالبه دا په رسیارک دروست ده بیته که بریتی به له :

نایا بۆ ئه و قوریانیه له هابیل وهرگیراو له قابیل وهرنه گیرا؟!

نایا خوای گه وره رقی له قابیل بوو هابیلی خۆش دهویست !؟

نایا چ به کۆ له م خالانه بووه هۆکاری سه ره کی بۆ وهرنه گرتنی قوریانیه که ی (قابیل)؟

له وه لامدا ده لێین:

أمرجی وهرگرتنی خیرو قوریانی لای خوای گه وره بریتی به له (ته قوا) ههروه که له نایه ته که دا و له سه ر زمانی هابیله وه ناماژه ی بۆ کراوه و ده فهرمویت ﴿إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ .. واته: خوای گه وره خیرو قوریانی له که سه ی وهرده گری که خاوه نی ته قواییت ، ته قواش مانایه کی گه وره فبروانی هه یه که به مانای له خواترسان و خۆپاراستن له گونا و بۆ خوا گونجاندن و پزای بوون به به شی که م و کارکردن به قورئان و خۆ ناماده کردن بۆ پۆزی دوا یی دیت ههروه که له نعیامی (عه لی) بیان پرسی ده رباره ی ته قوا نه ویش له وه لامدا به م جوړه ی وه لام دایه وه .

به پراستی ته قوا بناغه ی سه رجه م کارو بانگه وازو خیرو قوریانیه که ، به و واتایه ی ئه و که سه ی که ده سستی دایه هه رکاریکی خیر ته قوای له گه ل دابوو ئه وه دلنیا بیت که خوای گه وره لای قبول ده کات ههروه که چون خیرو قوریانیه که له (هابیل) قبول کرا . زۆر که س واگومان ده بن که ئه و که سه ی قسه کانی کاریگه ره و ووتارییژیکی سه رنج پاکیشه ره ته نها په یوه ندی به زانست و زیره کی نه و که سه هه یه ، به لام له پراستیدا وانیه چونکه زانست و زیره کی چه نده پیویسته بۆ قسه کردن و کارکردنه سه ر خه لکی نه وه ته قواو له خوا ترسان له ناخی ئه و که سه دا ده ئه وه نده پیویسته . هه ر بۆیه زۆر که س ده بینیت که کاتی خیرده کات یان نامیلکه یه که ده نوسه ی یان قوریانیه که ده کات یان ده رسیک ده لێته وه زۆر شوینی خۆیان ناگرن و سویدیکی نه و تو ناگه یه نن به و که سانه ی که نه مان به حسابی خۆیان سویدیان پی گه یاندون و نامۆزگاری خیران کردوون به مه رجیک له هه مان کاتیشدا پاره یه کی زۆریان به خشیوه یان زۆر زیره کن به لام کاری گه ریان له سه ر ژیری و دلی خه لکی نیه ، که نه مه ش

هؤکاره که ی ده گریته وه بۆ نه وه ی که (ته قوا) له دل و ناخیاندا ره گی دانه کوتاوه و چنده بۆ خوی گی گوره نه و خیره ده که ن نه و ننده و زیاتریش له وه بۆ دنیا و سوپاسی خه لکی ده که ن .

(ب) به کیکی تر له مەرجه کانی قبول کردنی خیر و قوریانی و چاکه خوازی بریتی به له وه ی که کام شته ی ماله که ت زۆر خو شه و یسته نه وه بکه ین به خیر و قوریانی ههروه که چون (هابیل) له گه ل نه وه ی که به ته قوا له خواترسانه وه قوریانیه که ی نه نجامدا باشترین و چاکترین مه ری هینا و کردی به قوریانی ، به پیچه وانه شه وه نه که وه که قابیل) که پیس ترین و بی که لک ترین و به رو بومی باخه که ی کرده قوریانی هه ره بۆیه له نه نجامدا لی قبول نه کرا چونکه ته قوا ی له گه ل دانه بو ههروه ها نه وه ی کردیشی به خیر بی که لک و بی سوود بوو خوا ه گوره له باره ی مال به خشین و قوریانیه وه ده فرمویت :

﴿لن تالوا البر حتی تفقوا لما تحبون وما تفقوا من شیء فإن الله به علم﴾ (ال عمران : ۹۲)

واته : هه رگیز ناگه نه چاکه و چاک نابن تا له و شته نه به خشن که خوشتان ده ویت وه هه رشتی کتان کرد به خیر و نه وه خوی گوره پی زانایه .

(۲) به راستی ته قوا ته نها قسه ی سه زویان نیه و دروشم به رز کردنه وه نیه به لکو ته قوا نه وه یه که (ما قر فی القلب و صدقه العمل) واته : له دلدا جیکیر بییت و پاشان به کرده وه ش بیسه لمیتی که به ته قوا ی .

به لی هابیل ته نها به ده م خاوه نی ته قوا له خواترسان نه بوو به لکو به کرده وه ش سه لماندی که له پهروه ردگاری ده ترس و هه ره نه م ترسه وای لی کرد که دهستی نه چیته خویتی (قابیل) ی برای و فرموی :

﴿لن بسطت إلی یدک لتقتلی ما أنا بیاسط یدی إلیک لأقتلک إنی أخاف الله رب العالمین﴾

(۳) گومانی تیدانی به کاتی مسولمانیک پیاو کوژی دیته ری نی نایکات و خوی لی به دور ده گریته هؤکاره که ی نه وه نیه ده ترس له خه لک یان که سکی لاوازو بی ده ست لاته به لکو تاکه هؤکاری سه ره کی له نه نجام نه که یاندنی نه و تاوانه بریتی به له ترسان له خوی گوره ، به لی هابیل زۆر باش ده ی توانی به رگری له لاشه ی خوی بکات و پاشان قابیلی برای بکوژی

به‌لام له‌وه‌لامدا ووتی من هرگیز ده‌سنت بۆ دریز ناگام ، نه‌ویش له‌بر نه‌وه‌نیه که ناتوانم
یان ده‌سته‌لام نیه یان ترسنۆکم به‌لکو من له‌په‌روه‌ردگارم ده‌ترسم ﴿إِنِ أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ
العَالَمِينَ﴾ . به‌پرستی هه‌روهه‌ک چۆن ده‌بیت ته‌قوا و تاوان نه‌کردن له‌کار و کرده‌وه‌ی نینسانی
مسولمان و باوه‌ردار دا په‌نگ بداته‌وه‌ ئاواو به‌همان شیوه‌ش ده‌بیت ترسان له‌خوای گه‌وره
بیته‌هۆکارێکی زۆر سه‌ره‌کی بۆ دوور خستنه‌وه‌ی نه‌وکه‌سه‌ له‌تاوان کردن ، جائه‌و ترسان
له‌خوایه‌ له‌کاتی دیاردابیت یان نادیار ، به‌لام له‌کاتی نادیاردا پاداشتی گه‌وره‌تر چونکه
به‌نه‌نجام گه‌یاندنی تاوان له‌وکاته‌دا زۆر ئاسان تره‌ و جگه‌ له‌خوای گه‌وره‌ که‌س ناگاداری نه‌و
که‌سه‌ نیه ، هه‌ریۆیه‌ خوای گه‌وره‌ له‌م باره‌وه‌ ده‌فه‌رمه‌یت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ (الملك: ۱۷)

واته‌ : نه‌و که‌سانه‌ی که‌له‌په‌روه‌ردگاریان ده‌ترسن به‌تایبه‌تی له‌کاتی نه‌یتی دا بۆیان
هه‌یه‌ پاداشتیکی گه‌وره‌ .

به‌لام به‌په‌چه‌وانه‌شه‌وه‌ نه‌وکه‌سانه‌ی که‌تاوان ده‌که‌ن و خه‌لکی به‌ناهه‌ق ده‌کوژن
له‌په‌روه‌ردگاریان ناترسن و شه‌رمی لی ناگه‌ن هه‌روهه‌ک چۆن(قابیل) له‌په‌روه‌ردگای نه‌ترسا و
هه‌ئسا به‌کوشتنی (قابیل) ی‌برای .

که‌واته‌ ئیستا ده‌توانین گه‌وره‌ترین یاسا له‌م بوداوه‌ وه‌ریگرین که‌بریتی به‌ له‌وه‌ی هه‌موو
نه‌و که‌سانه‌ی به‌دریزایی میژوو خه‌لکیان چه‌وساندۆته‌وه‌ و پاشان کوشتویانن نه‌وه‌بووه
که‌له‌په‌روه‌ردگاریان نه‌ترساون و شه‌رمیان لی نه‌کردوو .

(۴) یه‌کیکی تر له‌و یاسانه‌گۆرانه‌ی که‌ هه‌ر له‌م بوداوه‌ وه‌ری ده‌گرین بریتی به‌ له‌ وه‌ی
که‌هه‌ر که‌سێک هه‌ئسا به‌دروست کردن و به‌دی هه‌تانی رینگه‌و به‌رنامه‌یه‌کی خراپ پاشان گه‌ر
خه‌لکی به‌هۆی نه‌م به‌رنامه‌و بیردۆزه‌ خراپه‌وه‌ گه‌ر تووشی خراپه‌وه‌هه‌له‌ و تاوان بوون نه‌وه
تاوانی هه‌موو نه‌و که‌سانه‌ی که‌ نه‌و کاره‌ خراپه‌یان نه‌نجامدا وه‌ ده‌جیته‌ ملی نه‌و که‌سه‌ی
که‌له‌ سه‌ره‌تادا ده‌ه‌زرتنه‌رو دروست که‌ری نه‌و کاره‌ خراپه‌یه‌ بی نه‌وه‌ی له‌تاوانی نه‌نجام
ده‌رانی که‌م بیته‌وه‌ .

هر یو یه پیغمبر (ﷺ) ده فەرموئیت: ((لا تقتل نفس ظلما إلا كان على ابن آدم الأول كفل من دمها لأنه كان أول من سن القتل))^(۱) واتە: گەر کەسێ بە بێ تاوان بکوژێ ئەو ئەو خوێنە ی دەچیتە ملی کۆرە کە ی نادم (قابیل) و ئی بەر پرسیارە چونکە ئەو یە کە م کەس بوو کە کاری کوشتنی داھێنا.

۵) یە کێکی تر لە ویاسا گرنگانە ی کە هەر لە م بووداوە فیزی دە بێن بریتی یە لەوە ی هەر کە سیک هە ئسا بە کوشتنی کە سیک بێ تاوان پاداشتە کە ی بریتی یە لە دۆزەخ هەر وە ک (هابیل) لەوە لأمدا بە (قابیل) ی ووت:

﴿ فتكون من أصحاب النار وكذلك جزاء الظالمين ﴾ (المائدة: ۲۹)

واتە: بۆ ئەو ی ببیتە هاوڕێ ی ئاگری دۆزەخ کە ئە مەش پاداشتی تاوان بارووستە م

کارانە ، هەر وە ها خۆ ی گەرە دە ریارە ی کوشتنی مرقۆ ی بێ تاوان دە فەرموئیت :

﴿ فمن يقتل مؤمنا متعمدا فجزاه جهنم خالدا فيها وغضب الله عليه ولعنه وأعد له عذابا

عظيما ﴾ .. واتە: هەر کە سێ هە ئسا بە کوشتنی باوە رپارێک بە بێ هیچ هۆکارێک ئەو پاداشتی بریتی یە لە دۆزەخ کە بە نە مری تێیدا دە میننە وە و پاشان خۆ ی گەرە رقی ئی هە ئدە گری و لە رەحم و بە زەیی خۆ ی دە ی کاتە دە رە وە و پاشان سزایە کێ گەرە ی بۆ ئامادە دە کات.

۶) بێ گومان لە هەر سەر دە مێکدا دژایە تی (صراع) هە بوو بێت ئەو دژایە تی یە شتی

دنیا ی نە بوو بە شتیو یە کێ گشتی بە لکو دژایە تی بوو لە نێوان (دروست و نادروست) دا

(حق ، باطل) بە ئی ئەو دژایە تی ی کە لە نێوان (هابیل و قابیل) دا بوو بریتی بوو لە دژایە تی

لە نێوان هە ق و نا هە قدا هەر یو یە (محمد قطب) دە فەرموئیت (إن الصراع الأكبر في الحياة البشرية

ليس هو الصراع السياسي ولا الصراع الحربي ولا الصراع الاقتصادي ولكن هذا الصراع هو صراع

بين الحق والباطل بين الإيمان والكفر)^(۲)

واتە: ئەو دژایە تی ی گەرە یە ی کە لە ناو مرقۆ کاندایا هە بوو دژایە تی نە بوو لە سەر

(۱) رواه الجماعة غير أبي داود و تفسير ابن كثير (ج ۲ ص ۴۵)

(۲) كيف نكتب التاريخ الإسلامي (محمد قطب) / ص ۷۳

مسئله‌ی سیاسی یان له‌سەر مه‌سه‌له ئابووری و عه‌ سه‌که‌ریه‌کان به‌لکو نه‌و دژایه‌تیه‌ی
نیوان مرقفه‌کان بریتیه‌ی له‌ دژایه‌تی نیوان هه‌ق و ناهه‌ق، ئه‌یمان و کوفر

به‌ندی چواره‌م حیکمه‌ت له‌دروست کردنی شه‌یطان

زۆر جار پرسیار ده‌کریت و ده‌وتریت: ئایا حیکمه‌ت چی‌یه‌ له‌دروست بوونی شه‌یطان؟!
یان خوا‌گه‌وره شه‌یطانی بۆ به‌دی هه‌تاره‌ و تیکه‌ل ناخ و ده‌روونی مرقفه‌کانی
کردوه؟! تو‌بێتی‌ی خوای گه‌وره‌ بقی له‌بهنده‌کانی خۆی بێت و به‌هۆی شه‌یتانه‌وه‌ بیه‌ویت
به‌ره‌ودۆزه‌خیان به‌ریت؟! یان گه‌ر خوای گه‌وره‌ به‌هه‌شتی بۆ به‌نده‌کانی ئاماده‌کردوه
بۆچی ته‌مه‌نی دریزی داوه‌ به‌شه‌یتانکه‌ به‌ئاره‌زوی خۆی هه‌لسن به‌گومراکردنی به‌نده‌کان و
لادانیان له‌سه‌ر خواپه‌رستی و په‌کتاپه‌رستی؟! نه‌مانه‌و ده‌یان پرسپاری تر له‌میشک و دلی
خه‌لکیدا دروست بووه‌ و به‌بێ وه‌لام ماوه‌ته‌وه‌، ئه‌مه‌ش زۆر به‌په‌یو‌سته‌مان زانی
که‌له‌سه‌ره‌باسینکی سه‌ر به‌خۆدا وه‌لامینکی تیرو پری زانسته‌یانی ئه‌م پرسپاره‌ بده‌ینه‌وه‌ تا
خه‌لکی بزانی و تێ بگه‌ن له‌و راستیه‌ی که‌ کاره‌کانی خوای گه‌وره‌ بێ حیکمه‌ت نین و کاری
بێ سه‌ره‌و بێ‌ناوه‌رۆک شیایوی په‌روه‌ردگاری حه‌کیم نیه‌.

هه‌روه‌ها ده‌بیت له‌وه‌ش دلتیا بین که‌هه‌رشتیک له‌لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه‌ برپاری له‌سه‌ر
درایی نه‌وه‌ نعه‌مه‌تی په‌روه‌ردگاره‌و بۆ سوودی به‌نده‌کانیه‌تی چونکه‌ هه‌رگیز خوای گه‌وره‌
زیانی به‌نده‌کانی ناوێت و هه‌موو کات و په‌ستی وه‌هایه‌ که‌ به‌نده‌کانی چاک بن و له‌هه‌موو
کاریکی خراپ و درزیو دور بن.

به‌تی هه‌ر له‌م یوانگه‌یه‌وه‌ ده‌توانین بۆ وه‌لامی ئه‌م پرسپاره‌ بڵین:

(۱) بۆ مه‌به‌ستی تا‌قی کردنه‌وه‌ی به‌نده‌کان و ده‌رکه‌وتنی پله‌ی به‌ندایه‌تیان:

بێ گومان گه‌وره‌ترین مه‌به‌ست و حیکمه‌ت له‌دروست بوونی شه‌یطان بریتیه‌ی له‌ تا‌قی
کردنه‌وه‌ی به‌نده‌کان تاوه‌کو ده‌ریکه‌وێ کس به‌راستی به‌ندایه‌تی خوای گه‌وره‌ ده‌کات و
گوێپه‌لی فرمانه‌کانیه‌تی و دژایه‌تی شه‌یطان و هه‌موو نه‌و ریگایانه‌ ده‌کات که‌ مرقفه‌کان

بهره و دۆزهخ په وانه ده که ن ، له گه ل نه مه شدا بۆ ده رکه وتن و تاقي کردنه وهی نه و که سانه ی که پشتیان له په روه ردگاریان کردوه و شه یطان یان کردۆته چا و ساغ و مامۆستای خۆیان.

به ئی له م کاته دا نه وه ده رده که ویت که کئی به راستی به نده ی (الله) یه و کئی به نده ی (شه یطان) ه هر بۆ یه قورئان له م باره یه وه ده فه رمویت : ﴿ فليعلمن الله الذین صدقوا ولیعلمن الکاذبین ﴾ (العنکبوت: ۲)

۲) بۆمه به سستی ترسان له تاوان کردن و سه ریچی کردنی فه رمانه کانی په روه ردگار : نه میس به وهی که به نده کان بیرکه نه وه له چاره نویسی (بلیس) ی تاوانبار که کاتئ فه رمانی په روه ردگاری شکاند چی به سه ر هات و پاشان له یقۆزی دوايشدا به چ جیگا و شوینیک ده گات که بی گومان دۆزهخه ، ، گومانیشی تیدانیه که نه و فه رمانه ی ده رباره ی شه یطان درا له لایه ن خوای گه ورده وه که بریتی بوو له دۆزهخ و له په رحم ده رچوون ته نها په یوه ست نیه به شه یطانه وه به لکو یاساکه گشتی یه و په یوه سته به هه موو نه و که سانه ی که ری په وی شه یطان ده گرنه بهر و بی فه رمانی په روه ردگاریان ده که ن.

۳) بۆ نه وه ی بیته په ندو ئاکۆزگاری بۆ که سه کانی دوا ی خۆی زۆر جار باوکان و دایکان و په روه رده که ران که ده یانه ویت نامۆزگاری منداله کانیان یان قوتابیه کانیان بکه ن هه ول ده دن نمونه ی که سیکیان بۆ باس بکه ن که له پیش نه مدا خراپه و تاوانیکی کردبئ و پاشان به چاره نویسی خۆی گه یشتبئ ، بۆ نمونه : گه ر بته وئ منداله که ت یان قوتابیه که ت ده ست پاک ده ربجیت و دوربیت له فیل و ته له که بازی کردن به رامبه ر خه لکی نه وه نمونه ی که سیکی دزی بۆ ده هینیته وه که له سه ر دزی چۆن گیراوه و پاشان له کویش کوشتویانه ، له م کاته دا نه و منداله یان نه و قوتابیه ترسیک له دلیدا دروست ده بیت به رامبه ر ده ست پیسی چونکه له ناخیدا نه وه ی بۆ دروست بووه گه ر نه میس دزی بکات به هه مان نه نجام و چاره نووس ده گات ، هه ر له م پوانگه یه وه خوای گه ورده ویستی وه هایه که سه رجه م به نده کان به بی جیاوازی په روه رده بکات له سه ر تاوان نه کردن و نمونه شمان بۆ ده هینیته وه به شه یطان و

پیمان ده فرمویت : ئهه بهنده کانم به خه بهر بیته وه و ناگادار بن که واشه یطان له کاتی خۆیدا بی فرمانی منی کردوو پاشان منیش له پرهمتهی خۆم دهرم کردوو ههروه ها له پۆژی دواییشدا دهیکه مه هاوپی ئی ناگری دۆزه خ ، که واته ئیوه ش ناگادار بن و تاوان نه که ن باتووشی ئه و چاره نووسه نه بن که شه یطان تووشی بوو .

سه رنج بده ؟! به راستی خوای گه وه زۆر به خه خه نده و لسی بوو . ده یه به رامبه ر به بنده کانی چونکه شه یطانی بۆ کردوینه ته په ندو ئامۆژگاری و به نمونه یه کی واقعی تیمان ده گه یه نیت که خواستی بی فرمانی و خراپه کاری له ناخی خۆمان دهریکه بن و فپری ئی بده بن .

ههروه ها فیرعه ونیش (علیه اللعنة) به هه مان شیوه کراوته عیبه رته و په ندو دهرس لی وه رگرتن له به رده م به بنده کاندا تارۆژی دوایی ئه ویش به مانه وه ی لاشه که ی و هیج لی نه هاتنی ههروه ک خوای گه وه ده فرمویت : ﴿ فالیوم ننجیک ببدنک لتکون لمن خلقک آیه ﴾ واته : ئه مرۆ لاشه که تمان رزگار کرد له غه رق بوون و نازه له درنده کانی ناو دهریا بۆ مه به سستی ئه وه ی بیته په ند و ئامۆژگاری بۆ که سانی دوای خۆی به ئی شه یطانیش په ندو ئامۆژگاریه بۆ تاوان باران و سته م کارانی دوای خۆی تارۆژی دوایی .

٤) بۆ مه به سستی ئه وه ی بهنده خواناسه کان پیزو چاکی خۆیان بۆ دهریکه وی و خۆیان به که م نه زانن : گه ر بمانه ویته وه سفی شتیک یان که سیک بکه بن ئه وه ده ست به جی نمونه به بۆه که ی ده هینینه وه بۆ ئه وه ی ریزی ئه و که سه ی یان ئه و شته مان بۆ دهریکه ویته بۆ نمونه گه ر یه کئ بیه ویته باسی فاضل و گه وره یی له ش ساغی بکات ئه وه نمونه به نه خۆشی ده هینیتته وه بۆ ئه وه ی چاکی له ش ساغی بۆ خه لگی پوون بکاته وه و به واقعی تییان بکه یه نیت یان تا مرۆفه کان فقهیری نه بینن قه درو پیزی ده وله مه ندی نازانن ، یان تارۆفی خراپ نه بینن پیزو په ی مرۆفی چاک و خواناس نازانین .

که واته مرقیش تا شعیطان و شعیطان په رستان نه بینیت نه وه که درو ریزی خوی بق درناکه ویت که چنده پاکه و چنده له په روه ردگار یه وه نزیکه ، نه ویش به هوی جی به جی کردنی فرمانه کانی خوی گوره وه .

۵) په کیکي تر له حکیمه ته گانی دروست بوونی شعیطان بریتی به له وهی که نیمه نی بگه یین که خوی گوره چنده نارامگره له بهرامبر دروست کراوه کانیدا .
به راستی نینسان نازانیت به ج شیوه یه ک باس له (صبر و حلم) ی خوی گوره بکات چونکه نارامگری خوا سنوریکي بق دیاری نه کراوه و شتیکی نسبی نیه نا مرقه کان به زیری سنور داری خویان باسی لیوه بکن . هر بق نه م به بسته گه ر سه رنج بده یین شعیطان له گال نه وه مو تاوان و به دکاری و بی باوه پیه دا که چی خوی گوره ته منی ریژ کردوه و پزی خوی بده و ام پی ده به خشنی که گوره ترین پزی خوی گوره بریتی به له زیان و ته من چونکه زیان و کات فرسه تیکن خوی گوره دهی به خشنی به مرقه کان تاوه کو دوا پزی خویانی پی بکړنه وه .

به لئی زور که سی تر ده بینی که هه مان پیاو کار ی شعیطانی گرتوته به رو روزه هه زاران هه زار پی فرمانی خوی گوره نه انجام ددهات و ده بیته به ریه ست له پیگه ی به نامه ی خوی گوره داو دهیان و سه دان که س له ساتیکدا هه کوژی که چی له گال نه وه شدا خوی گوره پزی ددهات و ده وله مندی ددهات و پهوکش و پوخساری جوانی پی ده به خشنی و مال و مندالی زور چاکی پی ده به خشنی ، پیغه مبه (ﷺ) ده فرمانی له م باره وه : ((لأحد أصبر على أذى يسمعه من الله ، يجعلون له الولد وهو يرزقهم))^(۱)

واته : که س به وینه ی په روه ردگار نارامی نیه بهرامبر به نده کان له کاتیکدا بریاری نه وه ددهن که خوی گوره مندالی هه یه و که چی خوی گوره پزتیان ددهات .

(۱) عالم الجن والشياطين / د. عمر سليمان الأشقر ص ۱۷۴

به‌ندی پینجه‌م ریگاکانی شه‌یطان بوگومراکردنی به‌نده‌گان

له‌م باسه‌دا زۆر به‌ پئویستی ده‌زانین که خویته‌ری به‌ریز له‌وه ناگادار بکه‌یفه‌وه که شه‌یطان و شوین که وتوانی چه‌نده‌ها ریگاوه‌کار یان گرتوه‌ته به‌ر بو‌مه‌به‌ستی گومراکردن و له‌خشته بردنی به‌نده‌گانی خوای گه‌وره که سه‌ره‌کی ترین و له‌به‌ر چاو ترینیان نه‌مانه‌ن:

(۱) جوان کردن و پازاندنه‌وه‌ی کردارو گوفتاری خراب و نادروست له‌به‌ر چاوی خه‌لکی:

گه‌ر به‌خیرایی سه‌یریکی چوار ده‌وری خۆمان بکه‌ین نه‌م پیلانه‌ی شه‌یطان به‌ چاوانی سه‌رمان ده‌بینین ، نه‌ویش به‌وه‌ی که سه‌رجه‌م نه‌و شتانه‌ی که جوان و چاکن و خوای گه‌وره فرمانی پئ کردوون له‌به‌ر چاوی په‌ش و ناشیرینی ده‌کات و بوپپچه‌وانه شه‌وه هموو نه‌و شتانه‌ی که قه‌ده‌غه‌ کراوه و خوای گه‌وره به‌مایه‌ی چونه‌ دۆزه‌خی داناوه جوان و پازاوه‌ی ده‌کات و هانت ده‌دات که نه‌نجامی بده‌یت.

نمرۆ دین داری و خۆ نزیك خستنه‌وه له‌به‌رنامه‌ی خوای گه‌وره کۆنه‌په‌رستیه‌و بئ دینی و بئ باوه‌ری نیشانه‌ی پیش که‌وتن و زانست و زانیاریه‌.

نمرۆ گه‌ر ووته‌کانت به‌به‌لگه‌ی قورئان و فرموده‌گانی پیغمبر (ﷺ) بیست نه‌وه تو کۆن بیژوو لواکه‌وتوویت و ده‌بیست زۆر به‌هتوایشی قسه‌ بکه‌یت و ده‌نگت هه‌لنه‌بریت نه‌وه‌که کالته‌ت پئ بکن !! به‌لام گه‌ر قسه‌ی کابرایه‌کی بئ په‌وشت و ئاره‌ق خۆرو درۆزن بکه‌یت به‌لگه‌ی قسه‌کانت نه‌وه ده‌بیست تو‌ماربکرتت و پاشان بکرتته‌ کتیب و هه‌زاره‌ها نوسخه‌ی لی چاپ بکرتت و به‌ناو خه‌لکیدا بلأو بکرتته‌وه !!

نمرۆ له‌به‌رکردنی به‌رگ و پۆشاک‌ی ئیسلامی مانای خۆ کوشتن و ووشکی و وازه‌ینان له‌دنیا ده‌گه‌یه‌نیت ، به‌لام پووت و قوتی ئافره‌تان و خۆ به‌په‌لا کردن مانای زانست خوازی و به‌ره‌و پیش چوونی په‌وتی پیشکه‌وتوو خوازی ده‌گه‌یه‌نیت !!

بەئى ئەمانە و دەيان ھەزار پوداوى ترى لەم جۆرە بەلگەى زىندوو لەبەر چا و وون لەم بارە وە ، خواى گەورەش لەم بارە وە لەسەر زمانى شەيطانە و دەفەرمويت : ﴿قال رب بما أغويتني لأزينن لهم في الأرض ولأغوينهم أجمعين﴾ (الحجر: ٣٩)

واتە : ئەى خوايە مادەم سەرت لى شىواندم پەيمان بىت شتە خراپ و بى ناورە پۆكە كانى دنيا لەبەرچاوى خەلكيدا جوان بكەم و پاشان ھەموويان گومرا بكەم .

٢) لەبەر چوونە وە (النسيان) : لەبەر چوونە وە بە كۆتە لە و سىفەتەى كە لە گەل ناخ و سروسى مرقە كاندان تىكەل بوو و سىفەت كە لە خوە ناو كە كانى نىسان بە لام ھەروەك چۆن زۆرەى تەنە ماددى و مەعنى وىە كان لايەنى چاكە و خراپەيان ھەيە ناو بە ھەمان شىوەش (لەبەر چوونە وە) لايەنى چاكە و خراپەى ھەيە ، لايەنى چاكە كەى لە وە دايە كە مرقە كان كاتى لە ژيانى دنيا دا تووشى كيشە و زيان و نارەحەت كە دەبن لە و كاتە دا زۆر پى ناپەحەتن و خەفتى لى دەخۆن بە لام پاش ماو ھەك لەبەر يان دەچىتە وە و مەسە لە كە زۆر ئاسايى دەبىتە وە .

بە لام جۆرى دوو ھەمى بىر چوونە وە زۆر كارى خراپ و زيان كى گەورە يە كاتى دوو چارى مرقە كان دەبىت كە لەم رىگە يە وە شەيطان زۆر جار ھەولى دوورخستە وەى بەندە كان دەدات لە خواى گەورە كە ئەو یش بە بىر بردنە وەى ئايەتە كانى قورئان كە لەبەرت كەردو وە ، يان ناموزگارى و فەرموودە كانى پىغەمبەر (ﷺ) يان بىر چوونە وەى قەسەى خىرو ناموزگارى پياو چاكان ، يان زۆر كەس دەبينىت كە وەك قوتابىك لە مزگەوت و شويتە كانى تردا وانەى پەوشت و چاكە خوازى دەخويتىت بە لام دەست بە جى شەيطان بىرى دەباتە وە و كارىكى وەھا بە و بەندە دەكات كە ھەر نەشى بىستىن ، خواى گەورە دەربارەى ئەم باسە دەفەرمويت : ﴿وإذا رأيت الذين يخوضون في آياتنا فأعرض عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره وإما ينسينك الشيطان فلا تقعد بعد الذكرى مع القوم الظالمين﴾ (الأنعام: ٦٨)

واته : هر کاتیک که سانیک بینی که وا به به لگه و نیشانه کانی نیمه گالته ده کن ، نه وه پویان لی وه ریگتیه و هولّ بده که نه و باسه یان پی بگوری ، نه گهر شیطان له بیری بردیتوه که نه م کاره نه نجام بدهی نه وه بق جاری دووم هه لسته و لایان دامه نیشه و نه و کورو کویونه وه به جی بهیله .

به لئی شیطان له هممو کات و شوینیکدا هولّ ده دات که کردارو گوفتاره خیره کان له بیر بهنده کان بیاته وه تاوه کو تووشی گوناوه تاوانیان بکات .

ته نهاره ریگه چارهش بق نه م دردوو نه خوشیه بریتیه له یادی پهروه ردگار نه ویش به وهی که هرکاتی بهنده کان یادی خوی گوره یان کرد نه وه هرگیز شیطان ناتوانیت زه فەر به و بهنده بیات و کاری خیری له بیر بیاته وه . خوی گوره له پاداشتی نه وکه سانهی که یادی خوی گوره ده کن ده فەر مویت :

﴿ والذاکرین الله کثیرا والذاکرات اعد الله لهم مغفرة واجرا عظیما ﴾ (الأحزاب: ۳۵)

واته نه و پیاوو ژنانه ی که زیاد یادی پهروه ردگاریان ده کن خوی گوره پاداشتیکی گوره و لی خوشبوونی بق ناماده کردوون .
۲) بروسست کردنی ترس له ناخی بهنده کاندایا .

بین گومان هر وه ک چون بیرچوونه وه به کیکه له سیفه ته ناوه کی و فیطری به کانی ئینسان ناواو به هه مان شیوهش (ترس) به کیکه له سیفه ته فیطری به کانی ئینسان ، (محمد قطب) له م باره وه ده فەر مویت :

(إن النفس ، بطبیعتها ، لتخاف وترجوا هکذا ركب فی فطرهما یولد الطفل وفیه هذان الاستعدادان متجاورین ، یخاف الظلمة و یخاف الوحدة و یخاف المناظر التي لم یألفها والأشخاص الذین لم یألفهم) (منهج التریة الاسلامیة / محمد قطب _ ص ۱۲۷)

واته : ئینسان به سروشتی خوی ده ترسسی وه ئومید ده بی نه م حاله ته له که ل ناخی مرقفه کاندایا تن که ل بووه به لئی نابم شیوهیه ده ترسسی له تاریکی ، له ته نیایی ده ترسسی

له سه رنه که وتن ده ترسی له و دیمه نانهی که غریبین به لایه وه و خوی پیوه نگر توون ، هه روه ها ده ترسی له و که سانهی که خویان به مه وه نه گرتووه و تیکه لی له نیوانیاندانیه .
 که واته نیستا زانیمان که ترسیش به همان شیوه به کیکه له لایه نه سروشتی و فیطریه کانی نینسان ، به لام شه یطان له م ریگه یه وه دیت و نه م لایه نه سروشتیه خوابیه ده شیوینی و تیکی ده دات و ده یکاته ریگه یه کی سه ره کی بق دورخستنه وه ی بنده کان له ریگه ی خوابه رستی ، نه ویش به وه ی که ناموزگاری به کانی خوی گه وره و پیغه مبه ریان له بیر ده باته وه وه سه وه سه ی خراب له جیگا که پیدا داده نی ، خوی گه وره له م باره وه ده فهرمویت :

﴿ استحوذ علیهم الشیطان فأنساهم ذکر الله ... ﴾ (المجادله: ۱۹)

واته / شه یطان به سه ریاندان زال بووه و یادی خوی گه وره ی له بیر بردنه ته وه .
 به لی گومانی تیدانیه کاتی شه یطان به سه ره که سیکدا زال بوو ده ست به جی یادی خوی گه وره ی له بیر ده باته وه .

٤) هه ست کردن به خه فته و دل تهنگی و بی تاقه تی (قلق).

یه کیکه تر له و ریگایانهی که شه یطان به کاری ده هینی بق گومراکردنی به بنده کان بریتی به له وه ی له ناخیاندان بی تاقه تی و بی زاری و بی نومیدیه که دروست ده کات نه ویش به وه ی که نه وکه سه به رده وام له خه فته تدا ده ژی و دلی به هیج شتی خوش نابیت گه گه وره ترین خوشیشی به سه ردا بیت و گه وره ترین زیانیشی له کول بویتته وه ، له به رامبه ر نه مه شدا به رده وام دلی تهنگه و گه رتووشی بچووکترین کیشه بیت له ناخه وه ده پوخی و له خوی ده کاته شاخیک و کاتیکیش تاوانیک ده کات له ناخه وه بی نومید ده بیت و به خوی ده لی هه رگیز خوی گه وره لیم خوش نابیت !!

به پراستی گه هیج پیلانیک شه یطان بق گومراکردنی به بنده کان سه ری نه گرتبی نه وه زقر به دنیا بیه وه ده لیین نه م پیلانه ی ته واو سه ری گرتووه و نیشانه ی خوی پیکاره ، نه مرز له جیهان به گشتی و وولاتی خویمان به تاییه تی هه زاراننه زار خه لک تووشی ده بیان نه خووشی

د پروونی بوون هرله (خه م و خه ف و بئ ئومید بوون له ژيانی دنیاو هه ست کردن به تاوان و دلته نگي و و ده یان نه خوځی تری له م جوړه)

پاسته چنه د هؤکاریکی هیه بؤ دروست بوونی خه م و خه ف و بئ تاقه تی له ناو خه لکیدا که زؤریکیان وه ک وولاتانی پؤژناوا به هؤی هؤکاری پؤچی و معنه ویه ویه و وولاتانی رؤژژه لاتیش به هؤی هؤکاری مادیه وه زیاتر .

به لام له گال نه مه شدا هیچ هؤکارو پاساویک نیه بؤ بئ ئومید بوون له ژيانی دنیاوا چونکه نه وهی تؤ نه مرق به کاریکی سهخت و خه یالی ده زانی سبه نیئ له دنیاوی واقعدا به چاری خؤت دهی بینیت و دیته دی ، به لام شیطان وه سوه سی بئ ئومید بوونی له ناخی زؤریک له دانیش تونی سر زه ویدا دروست کردوه که نه نجامه کی بریتیه له خوارنده وهی ماده سه رخؤش که ره کان بؤ مه به سستی خؤده ریزا کردن له وکیشانهی که مرقه کان به حسابی خویان له به رامبه ریدا ده سته وسان که وتوون و بئ ئومیدن له چاره سهری پاشان به ره و نه نجامیکی له وه خراب تر، بریتیه له خؤکوشتن به ده سستی خؤت که نه م حالته له وولاتانی پؤژناوا زؤد بلاره به هؤی خؤبه دور گرتنیان له لایه نی پوچی و خواپه رستی و خودانه مادیاتی ژيانی دنیا .

تا که چاره سه ریش بؤ نه م نه خوځییه بریتییه له :

(ا) بیرکردنه وه له په حمهت و لی بوردنی بئ سنووری خوی گوره که چنده لی بوردنه و میهره بانه به رامبه ر به بنده کانی .

(ب) نه پوخان له به رامبه ر به کیشو گرفته کان و هول دان بؤ چاره سه رکردنیان

(ج) زؤد یادی خوی گوره کردن و بئ ناگانه بوون لی .

(د) خویندنی قورئان به شیوه یه کی به رده وام و نه پچران لی .

(ه) تیکه لی نه کردنی که سانی خراب و په فتار شیطان ، به لکو به پیچه وانه وه تیکه لی

کردنی که سانی چاک و خواپه رست و دین په روره و له تاوان دور .

و نه خواردنی حرام و خو به دور گرتن لی و ههولّ دان بۆ به دست خستنی (أز کسی طعاما) پاکژترین خواردن و خواردنه وه.

ئه مانه و چهند خالکی تر چاره سه ری وه سه وه سه و قه له ق و که ئابه و بی ئومیدی و سه رجه م نه خو شیه نه فسیه کانه به پشتوانی خوی گه وه (إن شاء الله).

٥) جادووگه ری (السحر) به کیکێ تر له و پێگایانه ی شه یطان به کاری ده هینسێ بۆ گومرا کردنی به نده کان و وه لادانیان له سه ر دینی خوی گه وه بریتی به له کاری جادووگه ری ، به لئی هه ر له کۆنه وه و له سه ر ده می سلیمان پێغه مبه رو موسا و پێغه مبه رانی تر دا و شه یطان هه ندی خه لکی به کاری جادووگه ری وه خه ریک کردوه بۆ ئه وه به سه تی که هه ر وه ک خو ی له سو زو لی خو ش بوونی خوی گه وه ده ریان بکاتو به ر نه فرینی خوی گه وه یان بخت و له دوا پێژیشدا به هه تا هه تابه له دۆزه خدا بن، پێغه مبه ر (ﷺ) له فه رمووده یه کدا مسو لمانان ناگادار ده کاته وه که خو یان له (٧) تاوان پیا ریزن که خا وه نه کانیان به هیلا کدا ده بات که ده فه رموویت: ((اجتنابوا سبع الموبقات ^(١) ... فذكر منها السحر ^(٢))) .

واته: دوور بکه ونه وه له (٧) تاوانه به هیلا ک به ره ، که یه کێکیان جادووگه ری به هه ر وه ها له فه رمووده یه کی تر دا ده فه مویت: ((ثلاثة لا يدخلون الجنة : مدمن الخمر وقاطع الرحم ، ومصدق بالسحر)) ^(٣)

واته/ سن کۆمه له ناچه به هه شته وه که بریتی بوون له:

أ) نه و که سانه ی که به رده وام سه رخو شن.

ب) نه و که سانه ی که خه زمه تیان به ته واوی پچراندوه و به ری لی نا که نه وه و به ده م کێشه

نزیکه کانیانه وه ناچن.

ج) نه و که سانه ی که با وه پ به جادووگه ری ده که ن و هه ولّ ده دن که فیری ببن.

(١) الموبقات : المهلكات (٢) رواه البخاری ومسلم وأبو داود والنسائي

(٣) رواه الإمام أحمد في مسنده والحاكم وصححه وابن حبان وأبو يعلى

۶) دروست کردنی ئاژاوه و ناخوشی و دژایه تی له نژیوان بهنده کاندای.

قورئان گه وره ترین و سه ره کی ترین کاری شهیطانی بۆ دیاری کردووین و ده فه رمویتی :
﴿ إِنَّمَا يَرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ ﴾ (المائدة: ۹۱)
واته به ته نها کاری سه ره کی شهیطان بریتی به له وهی ده یه ویت دژایه تی و رقه به رایه تی
له نژیوانتاندا دروست بکات .

به لئی به کیکی تر له کاره سه ره کی و گه وره کانی شهیطان بریتی به له دروست کردنی
ئاژاوه و فیتنه و دوویه ره کی له نژیوان بهنده کاندای بۆ مه به سستی دروست بوونی شه پوو
کوشتارو ده نگ دابهرین و رقی لی بوونه وه له یه کتری .

پیغمبرهه (ﷺ) له م باره وه ده فه رمویتی : ((إِنَّ الشَّيْطَانَ يَضِعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ ، ثُمَّ يَبْعَثُ سُرَابِيهَ
فِي النَّاسِ ، فَلَأَقْرَبُهُمْ عِنْدَهُ مَزَلَةٌ أَعْظَمُهُمْ عِنْدَهُ فِتْنَةٌ ، يَجِيءُ أَحَدَهُمْ فَيَقُولُ : مَا زَلْتُ بِفُلَانٍ حَتَّى
تَرَكَهُ وَهُوَ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ إِبْلِيسُ لَا وَاللَّهِ مَا صَنَعْتَ شَيْئًا وَيَجِيءُ أَحَدَهُمْ فَيَقُولُ : مَا تَرَكَهُ
حَتَّى فَرَقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَهْلِهِ قَالَ فَيَقْرَبُهُ وَيَدْنِيهِ وَيَقُولُ نَعَمْ أَنْتَ)) (رواه مسلم)

واته شهیطان کۆشکه کهی خۆی له سه ر ئاو داناوه ، پاشان کۆمه ل کۆمه ل شهیطانه کانی
تر ده نیریت بۆ ناو خه لکی، نزیکترین که سی له و کۆمه لانه لای شهیطان بریتی به له وانه ی که
گه وره ترین شه پوو فتنه یان دروست کردوه له نژیوان خه لکدا ، پاشان که دیتنه وه لای شهیطان
به کئی له و کۆمه لانه ی که ناردویتی ده لئی وام کردو وام کرد ، شهیطان له وه لامدا ده لئی :
سویندبیت به په روه ردگار هیچ نه کردوه ، پاشان به کیکی تر له و کۆمه لانه دیتنه وه بۆ لای
و پئی ده لئی فلانه که سمان به رنه دا تا وه کو جیا بوونه وه مان خسته نژیوان خۆی و که س و
کاریه وه ، شهیطان زۆر به خۆش حالیه وه له خۆی نزیک ده خاته وه و پئی ده لئی : به لئی
به پراستی تو کاری خۆت نه نجام داوه .

به لئی نه مه کاری سه ره کی شهیطان و شوین که وتوه کانیانه له کۆمه لئی ئاده مه یزاد گه ر
سه یریکی دنیای نه مرۆ و حالی خه لکی بکه ین نه م کاره ی شهیطان زۆر به ناشکرا ده بینیت و

بۆمان پون دەبیتەوێه که شەیطان و شەیطان پەرستان چۆن لەم کارەیاندا سەرکەوتن و بەردەوام لە هەول داندان بۆ سەرگرتنی ئەم کارەیان.

(۷) چپە چپ (النجوی) یەکیکی تر لە رینگاکانی شەیطان بۆ گومراکردنی بەندەکان و دروست کردنی دل گران و نازاوه لە نێوانیاندا بریتی یە لەوێ که کاتێ سێ کەس پێکەوێه دەپۆن دوو کەسیان چپە چپ دەکەن ، کە بە پراستی ئەمە کاریکی شەیطانیە و دروست نیە ، خوای گەرە لەم بارەوێه دەفەرمویت: ﴿إِنَّمَا النُّجُوى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ (المجادلة: ۱۰)

واتە: چپە چپ بەتەنها کاری شەیکانە بۆ مەبەستی دل تەنگ کردنی باوەرداران بە کاری دەهینێ ، بەلام ئەم کارە هیچ زیانێک ناگەیهنیت بە باوەرداران تەنها لە کاتی کە دەبیت که خوای گەرە وستی لی بیت .

پێغه مبریش (ﷺ) لەم بارەوێه دەفەرمویت : ((إذا كنتم ثلاثة فلا يتساحي إثنان دون صاحبهما فإن ذلك يخرنه)) (رواه الشيخان)

واتە: ئەگەر سێ کەس بە یەکەوێه بوون با دووانیان بەبێ ئەوی تریان چپە چپ نەکەن چونکە ئەو چپە چپە دلی ئەوی تریان دەپەرەنجین .

(۸) توند پەوی شل پەوی (الإفراط والتفريط) .

یەکیکی تر لە کارەکانی شەیطان بۆ مەبەستی گومراکردنی بەندەکان بریتی یە لەوێ که بەندەکان یان زۆر پۆدەچینێ لە مەسە لە یە کدا یان زۆر شل ئەو مەسە لە یان پێ دەگری ، (ابن القیم) ی جەوزی لەم بارەوێه دەفەرمویت :

(وما أمر الله عز وجل بأمر إلا وللشيطان فيه نزعان ، إما تقصير وتفريط ، وإما إفراط

وغلر...) (۱) واتە: کاتێ خوای گەرە فەرمان دەکات بە کاریک دەست بە جێ شەیطان دوو لایەن لەو کەسەدا دروست دەکات ، یان ئەو تە لایەنی کەم تەرخەمی و شل گیریە ، وە یان لایەنی زۆر پۆچوون و توندیە .

(۱) الوابل الصيب / ابن القيم الجوزي - ص ۱۹

به‌راستی توندو شل گرتنی دین به‌کیکه له و خاله سهره‌کیانه ی که گه له‌کانی پیش نیسلامیان له‌ناو برد و به‌ر رقی په‌روه‌رگاری خستن ، پاشان له‌م سهرده‌می خوشماندا زۆرتک له مسولمانان ده‌بینیت که‌وا هه‌ندیکیان نه‌وه‌نده دینیان به‌شلی و هیواشی گرتوه که به‌ساده‌ترین بوداو و کیشه داده‌نین و له‌ده‌ستی ده‌دن وه‌ه‌ندیکی تریشیان توند ناینیان گرتوه تاوه‌کو سهره‌نجام هه‌ندی له‌شته حاله‌کانیان له‌خویان حرام کردوه و هه‌رگیز بزه له‌سهر لئیویان دروست نابیت. هه‌ر له‌م رینگه‌وه شه‌یطان ده‌چیته دلّی نه‌و که‌سانه‌وه و پیتیان ده‌لّی : گه‌ر به‌کیکتکان بینی که‌وا له‌کاتی ده‌ست نوێژدا سێ جار ده‌م و چاوی شت تو بیکه به‌هه‌شت جارو زیاتر که‌وه به‌پیچه‌وانه‌وه فرمانه‌کانی‌خوای گه‌وره‌ت و لا ناسان و سوک ده‌کات که نه‌گه‌ر نه‌شی که‌یت زۆر ناسایی بیت به‌لاته‌وه و پاشان تاوانت زۆر به‌لاوه سوک و ناسان ده‌کات و خیرکردن و مالّ به‌خشینیش زۆر له‌لا قورس و گران ده‌کات که‌که‌س سودت لی نه‌بینی.

۹) به‌کیککی تر له‌فیلّ و رینگاکانی شه‌یطان بۆ گومراکردنی به‌نده‌کان بریتی به‌ له‌وه‌ی له‌وه‌ی ده‌رگایه‌وه دیته ژوره‌وه بۆ به‌نده‌کان که ناره‌زویان تیدا ده‌جولّی و زۆر چه‌زی پسی ده‌که‌ن (ابن‌القیم) له‌م باره‌وه ده‌فه‌رمویت :

(إن الشيطان يجري من ابن آدم مجرى الدم حتى يصادف نفسه ويخالطه ، ويسألها عما تحبّه وتؤثره فإذا عرفه استعان بها على العبد ودخل عليه من هذا الباب . . . . .) (۱)

واته : شه‌یطان هه‌روه‌ک خوین به‌ناو له‌شی مرفۆدا ده‌گه‌رئ تا نه‌و په‌له‌یه‌ی که به‌ته‌واوی تیکه‌لّ به‌ده‌روونی مرفۆه‌کان ده‌بیت ، پاشان پرسیارو وه‌سوه‌سه له‌دلّی نه‌و که‌سه دروست ده‌کات که چه‌زی لی‌ه‌تی و خوش حاله‌ پسی و کاری تی ده‌کات ، کاتس شه‌یطان نه‌مه‌ی زانی نه‌وه له‌وه‌ ده‌رگایه‌وه خۆی ده‌کات به‌ژوردا.

به‌لّی که‌سی وه‌ها هه‌یه که چه‌زی له‌پاره‌یه هه‌ر بۆیه شه‌یطان له‌ده‌رگای خوشه‌ویستی پاره‌و مالی دنیاوه ده‌چیته ژوره‌وه بۆ نه‌و به‌نده‌یه و هه‌موو هۆشوو بیری ده‌کاته پاره‌و

کوکردنەوی گەورەترین سەرمایه.

هەرۆهە کەسی واهیه زۆر حەزی بەلایەنی ئافەرەت و تێ کەلی و قسەکردن دەکات پاشان شەیطان لەم دەرگایە وە بۆی دەچیتە ژۆرە وە هەموو بێر کردنەوی ئەو کەسە دەکاتە بێر کردنە وە لە جوانی و لاشە و پزۆشتن و قسەکردن و بزەیی ئافەرەتان تا کار دەکاتە ئەو ئەنجامەیی کە سەر لە زینا و داوێن پیسیە وە دەر دەکات (خوا پەنامان بدات) وە هەرۆهە بۆ سەر جەم لایەنەکانی تیریش بەهەمان شیۆهیه .

گەر لەو پوانگەیه وە سەیرتکی قورئان بکەین ئەو دەبینین کە و شەیطان چۆن لەو دەرگایە وە چۆرە ژۆرە وە بۆ ئادەم و حەوا لەبەهشتدا کە حەزبان لێ دەکردو خۆش حال بوون پێی و پێی ووتن: ﴿ مَا نَأْكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنْ الْخَالِدِينَ ﴾ (الأعراف: ۲۰)

بەندی شەشەم تایبەت مەندیەکانی شەیطان

وەک ناشکرایە هەموو چۆرە دروست کراویکی خوای گەورە تایبەت مەندیکی تایبەتی خۆی هەیه کە پێی بە ناویانگە و دەناسرێتە و پێی ، بە ئێ هەر لەم پوانگەیه وە گەر بچینه خزمەت قورئان و سوننەت ئەو لە تایبەت مەندیکی شەیطان تێ دەگەین کە بەرچاو ترینیان ئەمانەن.

۱) شەیطان دروست کراویکی بێ باوەرە بەرامبەر پەرۆردگاری (کفسور لربە) گەر سەرنجی ژێانی شەیطان بدەین ئەو راستیە مان بۆ دەر دەکەوێت کە تەمەنی درێژو خراپی لە بێ باوەرپی و سەرکەشی پەرۆردگاریدا سەرف کردووە ، پاشان گەر لە مە زیاتر بکۆلێنە وە لەم لایەنە ئەو تێ دەگەین کە شەیطان لە سەرەتاوە لە سەر بناغەیی بێ باوەرپی بوو کە نەفرینی لێ کراو لەبەهشت دەرکرایە دەرەو وە و بوو بە گەورەترین دووژمنی خوای گەورە بە ئێ خوای گەورە باسی ئەم سێفەتە پیسیە شەیطانمان بۆ دەکات و دەفەر مۆیت :

﴿ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴾ (الإسراء: ۲۷)

واته: شیطان له‌برامبر په‌روه‌ردگاریدا بی باوه‌ر بوو .

نور کس کاتئ ده‌گات به‌خزمتی نه‌م نایه‌ته واتئ ده‌گات که شیطان باوه‌ری به‌په‌روه‌ردگاری نیو ده‌لئیت خوانیه؟ به‌لام له‌راستیدا نه‌م تئ گیشته نور هه‌له‌یه چونکه شیطان له‌هم‌موومان زیاتر خوای گه‌وره ده‌ناسئ و باوه‌ری پی‌ی هیه و نور جاریش سوئندی پی‌ی ده‌خوات !! ده‌ی که‌وا بی شیطان بق بی باوه‌ره به‌رامبر په‌روه‌ردگاری؟! له‌لامدا ده‌لئین : کاری بی باوه‌ری تنها له‌باوه‌ر نه‌بوون به‌خوای گه‌وره‌دا خوی نابینیته‌وه چونکه گه‌ر وا بوايه نه‌وه شیطان به بی باوه‌ر ناوی دهرنه‌ده‌کرد ، یان عه‌ره‌به بت په‌رسته‌کانی سرده‌می پیغمبر (ﷺ) به‌همان شیوه ، به‌لام کاتئ سیری نایه‌ته‌کانی حواو فرموده‌کانی پیغمبر (ﷺ) ده‌که‌یت ده‌گه‌یته سه‌و نه‌جامی که‌ وانیه به‌لکو باوه‌ر نه‌بوون به‌خوای گه‌وره یه‌کیکه له‌و خالانئ که‌مرؤفه‌کان به‌ره‌و بی باوه‌ری ده‌بات به‌لام له‌گه‌ل نه‌مه‌شدا هرکه‌سیک بی فرمانی خوای گه‌وره‌ی کردو به‌ برنامه‌ی خوا کاری نه‌کردو دژی برنامه‌ی خوای گه‌وره وه‌ستاو گالته‌ی به‌نایه‌ت و به‌لکه‌کانی خوای گه‌وره کردو دژی پیغمبران و باوه‌رداران وه‌ستا نه‌وه پی‌ی بی باوه‌ر ده‌بیت و له‌دینی خوای گه‌وره پی‌ی ده‌چیته دهره‌وه .

هر له‌به‌ر نه‌م خالی که بی باوه‌ری (کفر) خالیکی هاوبه‌شه له‌نیوان شیطان و مرؤفه‌کاندا هر وه‌ک قورئان ده‌فرمویت: ﴿وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا﴾ واته: شیطان بی باوه‌ر بوو به‌رامبر به‌ په‌روه‌ردگاری .

هره‌وه‌ها دهر باره‌ی مرؤفه‌کان ده‌فرمویت: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا﴾ الاسراء: ۶۷

واته: ئینسان به‌همیشه‌یی ناسوپاس و بی باوه‌ر بووه .

۲) دووم سیفته‌ی شیطان بریتی‌یه له‌دروست کردنی وه‌سوه‌سه‌و دلّه‌ راوکن له‌ناخی به‌نده‌کاندا ، پیغمبر (ﷺ) له‌م باره‌وه ده‌فرمویت : ((يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبُّكَ؟ فِإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَالْيَتَّهِ)) (رواه البخاری و مسلم) .. واته: شیطان دیت بق لای یه‌کیتکان و بیتان ده‌لئ: نه‌وه‌کن دروستی کردوه

؟ ههتا دهلتی ئه‌ی په‌روه‌ردگارت کئی دروستی کردوه ؟ ۹. رکاتئ ئه‌م پرسیاره‌تان بق دروست بوو ئه‌وه په‌نا بگین به‌خوای گه‌وره‌و بوه‌ستن و له‌وه زیاتر بیر مه‌که‌نه‌وه .

یان له‌فه‌رمووده‌یه‌کی ترده‌ ده‌فه‌رموویت: ((الشيطان حاتم على قلب ابن آدم فإذا ذكر الله حس وإذا غفل وسوس)) (رواه البخاری) ..واته: شه‌یطان خۆی دا‌کو‌تا‌وه به‌سه‌ر دلتی نه‌وه‌کانی ئاده‌مدا ، هه‌رکاتئ ئه‌ویه‌ندانه یادی خوای گه‌وره‌یان کرد ئه‌وه شه‌یطان خۆی بچوک و گرز ده‌کاته‌وه ، به‌لام هه‌رکاتئ ئه‌و به‌نده‌یه غافل و بئێ ناگابوو له‌یادی په‌روه‌ردگاری ، ئه‌وه شه‌یطان تووشی وه‌سوه‌سه‌و دلێ راوکئی ده‌کات.

به‌لتی هه‌ر ئه‌م سیفه‌ته‌ی شه‌یطان بوو که بووه‌ هۆی ده‌رکردنی ئاده‌م و حه‌وا له‌ به‌ه‌شت و خواردنی به‌ری ئه‌و داره‌ی که لێیان قه‌ده‌غه‌ کرابوو ، قورئان ده‌فه‌رموویت:

﴿فوسوس لهما الشيطان ليبدى لهما ماورى عنهما من سوءاتهما وقال ماأناكما ربكما عن هذه الشجرة إلا أن تكون ملكين أو تكونا من الخالدين؟وقاسمهما إني لكما من الناصحين﴾
(الأعراف: ۲۰-۲۱) .

واته: شه‌یطان وه‌سوه‌سه‌ی بق ئاده‌م و حه‌وا دروست کرد بق مه‌به‌ستی ئه‌وه‌ی عه‌وره‌ته‌ی داپۆشراویان بق یه‌کتی ده‌ریخاو به‌پوتی و بئێ به‌رگی یه‌کتی ببیننو پاشان پئێی ووتن: ئه‌وه‌بۆچی په‌روه‌ردگارتان به‌ری ئه‌و دره‌خته‌ی لی حه‌رام کردوون وادیاره‌ نایه‌وێت ئیوه‌ ببنه‌ دووفریشه‌ له‌ به‌ه‌شتدا و به‌نه‌مری به‌میئنه‌وه ، وه‌سویندیشی بق خواردن که من گاتئ ئه‌م قسانه‌تان بق ده‌که‌م ته‌نها به‌رزه‌وه‌ندی ئیوه‌م ده‌وێت.

چاره‌سه‌ری ئه‌م وه‌سوه‌سه‌یه‌ش ته‌نها بریتی‌یه‌ له‌یادی خوای گه‌وره‌و په‌ناگرتن پئێی هه‌روه‌ک خوای گه‌وره‌ فێرمان ده‌کات و پێمان ده‌فه‌رموویت: ﴿قل أعوذ برب الناس ، ملك الناس ، إله الناس ، من شر الوسواس الخناس ، الذى يوسوس فى صدور الناس ، من الجنة والناس﴾ (الناس: ۱-۶) ..واته: بئێ په‌نا نه‌گرم به‌په‌روه‌ردگاری خه‌لکی ، فه‌رمان په‌وای خه‌لکی ، په‌رستراوی خه‌لکی ، له‌زیانی وه‌سوه‌په‌یدا‌که‌ری خۆ په‌نه‌انکه‌ر ، ئه‌وه‌ی که وه‌سوه‌سه‌ دروست ده‌کات له‌دلتی مرقۆه‌کاندا ، له‌جنۆکه‌و ئاده‌میزاد .

۳) به‌کئی تر له‌سیف‌ت و تاییه‌تمه‌ندی به‌کانی شه‌یطان نه‌وه‌یه که نه‌و نئیمه ده‌بینی و نئیمه نه‌و نابینین هه‌روه که ده‌فرمویت: ﴿إِنَّ يٰرَاكُم هُوَ قَبِيلَهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْهُمْ﴾ (الاعراف: ۲۷).. واته: شه‌یطان و هاوده‌سته‌کانی نئوه ده‌بینن له‌کاتیکدا نئوه نه‌وان نابینن.

به‌ئێ ئه‌م سیف‌ته‌ش به‌کئی که له‌و تاییه‌تمه‌نیانه‌ی که به‌ شه‌یطان دراوه‌و مروفه‌کان ده‌بینن و توانای سه‌یر کردن و بینینیان له‌نئیمه زۆر به‌هیزتره‌.

۴) به‌کئی تر له‌تاییه‌تمه‌نیه‌کانی شه‌یطان نه‌وه‌یه که دوژمنی سه‌ر سه‌خت و ناشکرای مروفه‌کان به‌گشتی، سه‌ره‌تای ئه‌م دوژمنایه‌تیه‌ش له‌وه‌وه ده‌ستی پێ کردوو سه‌ری هه‌لدا که شه‌یطان فه‌رمانی په‌روه‌دگاری شکاندوو کپنووشی نه‌برد بۆ ئاده‌م، ئا له‌و کاته‌وه شه‌یطان بوو به‌ گه‌وره‌تین و ناشکرا ترین دوژمنی مروفه‌کان و بریاری داو سوویندی به‌ده‌سه‌لاتی خوای گه‌وره‌ خوارد که ﴿لَا غَوْنَهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ په‌یمان بیته‌ هه‌موویان له‌رێگه‌راسته‌که‌ی تو ده‌ریکه‌م و له‌دواپۆژیشدا به‌ره‌و دۆزه‌خ بچن.

خوای گه‌وره‌ ده‌ریاره‌ی ئه‌م سیف‌ت و تاییه‌ت مه‌ندیه‌ی شه‌یطان ده‌فرمویت ﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطْرَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ﴾ (البقرة: ۱۶۸) ... واته: نه‌ی مروفه‌کان شوین ریگا و کاره‌کانی شه‌یگان مه‌که‌ون چونکه شه‌یگان دوژمنی سه‌ر سه‌خت و ناشکرای نئوه‌یه.

یان ده‌فرمویت: ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ (ناظر: ۶)

واته: شه‌یطان دوژمنی نئوه‌یه، ده‌ی نئوه‌ش بیه‌کن به‌دوژمنی خۆتان.

به‌راستی ئینسان کاتێ له‌م نایه‌ت و نامۆزگاریانه‌ی خوای گه‌وره‌ بیره‌ده‌کاته‌وه ده‌کاته‌و نه‌و نه‌نجامه‌ی که دوژمنی سه‌ره‌کی و پوون و به‌رچاوی بریتی به‌ له‌شه‌یطان و نه‌و رێگایانه‌ی که شه‌یطان به‌کاری ده‌هێنی بۆ گوهراکردنی به‌نده‌کان. به‌ئێ گومانی تێدانیه‌ کاتێ مروفه‌کان له‌دنیا دا گه‌ر دوژمنیان هه‌بیته‌ ئه‌وه حسابی بۆ ده‌که‌ن و خۆیانی بۆ ئاماده‌ ده‌که‌ن و به‌رده‌وام له‌سه‌نگه‌ری نژیایه‌تی پویه‌پوو بونه‌وه‌دان له‌ به‌رامبه‌ریدا بۆ مه‌به‌ستی نه‌وه‌ی له‌کاتی بێ ناگاییدا زه‌فه‌ری پێ نه‌برێ له‌لایه‌ن دوژمنه‌که‌یه‌وه.

بەلام نۆز بەداخووە ئەمڕۆ مرقۆفەکان بەگشتی دوژمنی سەرەکی خۆیان لەبەر چۆتووە و خۆیان خەریک کردووە بە دوژمنایەتی کردنی یەکتەرەو و شەیطان و دۆستەکانیان کردۆتە هاوێ و خۆشەویستی خۆیان !! تاسەرئەنجام کاربەرەو گەیشتوووە کە کەم شوێن مابێت لەسەر زەوی دا شەری تێدا نەبێت و مرقۆفەکان دەستیان سوور نەبوویت لەخوێنی براکەیی تریدا.

بەندی حەوتەم

نامۆزگاری خوای گەورە بۆ بەندەکان لەبارەی شەیطانەووە

بەگومان خوای گەورە هەروا مرقۆفەکانی بەبێ هۆدە بەر بەرنەداوە کە لە دنیا دا بخۆن و بھەوێنەووە و پارە پەیدا بکەن و بژین بەلکو لەگەڵ ئەوێ کە هەزاران هەزار نێعمەتی بەخەلات بەخشیووە بە سەرچەم مرقۆفەکان ئاواش نێعمەتیکی تری پێداوون کە بریتی یە لەئاگادار کردنەووە و نامۆزگاری کردنیان دەربارەی شەیطان، کە گرنگترین و بەرچاوترین نامۆزگاری خوای گەورە بریتی یە لەم چەند خالە:

(۱) شوێن نەکەوتنی شەیطان : خوای گەورە ئاگاداری ئەو کانی ئادەم دەکات و

دەفەر مۆیت:

﴿ومن يتخذ الشيطان وليا من دون الله فقد خسر خسرانا مبيناً﴾ (النساء: ۱۱۹)

واتە: هەکەسێ شەیطان بکاتە خۆشەویست و پالپشتی خۆی و پشت بکاتە خوای

گەورە ئەو دووچاری زەرەر مەندیەکی پون و ئاشکرا دەبێت.

شوێن کەوتنی شەیطان ئەووە ناگەینێ کەوێ کاری سەربازی بچیت ناوی خۆت

بنوسیت و جەنگ بکەیت لەپێت ناوی شەیطاندا بەلکو شوێن کەوتنی شەیطان بەو دەبێت

کە تاوان بکەیت و بێ فرمانی خوای گەورە بکەیت ، هەر وێ گوتراویشە هەموو بێ

فرمانیەکی خوای گەورە شوێن کەوتنیکی شەیطانە.

(۲) شەیطان نەپەرستین:

یه کیکی تر له نامۆژگاری یه کانی خوی گه وره بریتی یه له وهی که ناگادار مان ده کاته وه که شه یطان نه پرستین و گوئی پایه لئی نه که یین.

ئه وه که سانهی که شه یطان ده پرستن زۆر به توندی به رپه چی ئه م نامۆژگاریه خوابیه ده ده نه وه و ده لئین: ئیمه شه یطانمان نه پرستوو و نوێژمان بق نه کردوو و کرپوشمان بق نه بردوو؟!

له وه لامدا ده لئین : ئه وه که سانهی وا ده لئین زۆر به هه له دا چون و له واتای پرستن و به ندایه تی حالی نه بوون چونکه مه رج نیه پرستن ته نها بریتی بیته له کرپوش بق بردن بیان ئه نجام دانی نوێژوو پۆژوو ، په لکو مانای پرستن (عباده) به و واتایه دیت که هه رکه سی حه لالی بق حه رام کردیت و حه رامی بق حه لال کردیت و تۆش گوئی پایه لئی بوویت ئه وه تۆ بوویت به ندای ئه وه که س و به رنامه یه و کاره که شت بوه ته پرستن بقی هه روه ک جارێکیان پیغمبر (ﷺ) نایه تی ﴿ اخذوا احبارهم و رهباهم اربابا من دون الله ﴾ ی ده خویند له م کاته دا (عدی کوری حاتم) که کابرایه کی تازه مسولمان بووی کۆنه مه سیحی بوو گوئی بیستی ئه م نایه ته بوو هاته خزمه ت پیغمبره پی ئی ووت : ئه ی پیغمبره یی خوا ئیمه وه ختی خۆی له سه رده می پیش مسولمان ئیتماندازانا کانی خۆمان نه ده پرست !!

پیغمبره یش (ﷺ) له وه لامدا پی ئی فه رموو : نایا حه لالیان بق حه رام نه ده کردن ؟ و حه رامیان بق حه لال نه ده کردن ؟!

(عدی کوری حاتم) له وه لامدا فه رمویی (به لئی) پیغمبره یش (ﷺ) پی ئی فه رموو: (تلك عبودیتهم ایاهم) .. واته : ماده م حه لالیان بق حه رام ده کردن و حه رامیان بق حه لال ده کردن و ئیوه ش شوینیان ده که و تن و پزازی ده بوون به قسه و فه رمانه کانا ن که واته ئه مه پرستنی ئیوه بووه بق ئه وان ، خوی گه وره ش له م باره وه ده فه رمویت : ﴿ ألم اعه د ایلکم یابنی آدم الا تعبدوا الشیطان انه لکم عدو مبین وان اعبدونی هذا صراط مستقیم ﴾ (سوره یس: ۵۹- ۶۰) واته : ئه ی نه وه کانی ئاده م نایا ئیوه په یمانتان لی وه رنه گرا به وهی که شه یطان نه پرستن ، چونکه شه یطان دوزمنی ناشکرای ئیوه یه ؟ وه من به پرستن نه مه رپگای راسته .

۳) سئ هه مین ئامۆزگاری خوای گه وره بۆ بهنده كان ده رياره ی شهيطان بریتیه له وهی که شوین پێگا و کاره کانی نه که ون ههروه که ده فرمویت: ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴾ (البقرة: ۱۶۸) .. واته: شوین پێگا و شویتنه وارو کرداره کانی شهيطان مه که ون چونکه شهيطان دوژمنیکي سه سه سخت و ئاشکرای ئیوه یه.

رێگا و شویتنه وارو کرداره کانی شهيطان زۆن ههروه که له بهندی پیتجه م دا باسما ن ئیوه کرد و خوای گه وره ش ئاگادارمان ده کاته وه که شوین نه و پێگایانه نه که وین که پێگای شهیطانه بۆ مه بهستی ئه وهی چاره نووسمان وه که چاره نووسی شهیطانی ئی به سه رنه یه توو به دۆزه خ شاد نه بین.

۴) ئامۆزگاریه کی تر له ئامۆزگاریه کانی خوای گه وره بۆ مرۆفه کان بریتیه له وهی که خوای گه وره ئاگادارمان ده کاته وه به وهی که وریای خۆمان بین و شهيطان گومرا و فیلمان ئی نه کات ههروه که ده فرمویت ﴿ يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ ﴾ (الأعراف: ۲۷) .. واته: ئه ی نه وه کانی ئادهم شهيطان گومرا و فیلتان ئی نه کات هه وه که چون فیل ئی له (ئادهم و حه وا) کردوو ده ری کردن له به هه شت به هوی خواردنی به ری ئه و دره خته ی ئیان حه رام کرابوو.

له دنیای خۆماندا ئه و که سانه ی که ته مه نیا ن درێژه له فیل بازی و چاو به ست کردن ی خه لگی دا کارزان تروو کارمه ترن له و که سانه ی که ماوه یه کی که مه ده ستیا ن داوه ته ئه و کاره گه ره له م روانگه یه وه سه رنج به دین له شهيطان که له پیش ئینسانه وه هه بووه ده بیت تانیستا چه ند (ملیار و تلیار) فیل و ته له که و کاری ساخته کاری بزانی و له هه رکات و سه رده میکا به شیوه و شیوازی جیا جیا به کاریان به ئینی بۆ گو مرا کردنی به نده کان؟

له وه لامدای ده ئین: فیل و ته له که بازیه کانی شهيطان له ژماره نایه ت و گه ره خوای گه وره به ره حم و سوژی خۆی به رامبه رمان ئاگاداری نه کردینایه وه له ته له که و فیل کانی شهيطان ئه وه زۆر به ده گمه ن له داوی پرگارمان ده بو و ده چوینه به هه شته وه.

۵) پینجه ناموزگاری خوی گوره بق بنده‌کانی دهرباره‌ی شیطان ، بریتی به له‌وی که فرمانان پی ده‌کات به‌وی که په‌نا بگرین له‌شیطانی نفرین لی‌کراو له‌هموو کاتیکدا هرره که نم نمونانه‌ی لای خواره‌وه :

(۱) له‌کاتی قورنان خویندندا وه‌ک ده‌فرمویت : ﴿ فإذا قرأت القرآن فاستعذ بالله من الشيطان الرجيم ﴾ .. واته : کاتی قورنانت خویند په‌نا بگره به‌په‌روه‌دگارت له‌شیطانی نفرین لی‌کراو .

ب) له‌کاتی توپه‌بووندا په‌نا بگره به‌خوی گوره له‌شیطانی نفرین لی‌کراو هرره که پیغمبر (ﷺ) ده‌فرمویت :

((إني لأعلم كلمة لو قالها لذهب عنه ما يجد من الغضب)) فقالوا : ماهي يا رسول الله ؟! قال يقول (اللهم إني أعوذ بك من الشيطان الرجيم) (رواه البخاري ومسلم وأبو داود وأحمد)

واته : من (محمد) ووشه‌یه‌ک ده‌زانم گهر هرکه‌سی بیلی‌ئو وه توپه‌بیه‌که‌ی ده‌پوات و دهره‌ویته‌وه ، ووتیان ئه‌ی پیغمبری خوا چی‌یه ئه‌و ووشه‌یه ؟! له‌وه‌لامدا فرمووی بلین (ئه‌ی په‌روه‌دگارم من په‌نا ده‌گرم به‌تو له‌شیطانی نفرین لی‌کراو .

ج) له‌کاتی جووت بوون له‌گه‌ل خیزانی حه‌لالی خوتدا : هرره که ده‌فرمویت : ((بسم الله ، اللهم جنبنا الشيطان ، وجنب الشيطان مارزقتنا)) (متفق علیه) .. واته : به‌ناوی خوا ، ئه‌ی په‌روه‌دگارم له‌شیطانمان دوربخه‌روه ، هرره‌ها ئه‌و ریژی‌یه‌ی که‌ده‌شمان ده‌یتئ - کاتی که منداله - له‌شیطانی دور بخه‌روه .

د) له‌کاتی بیستنی ده‌نگی گوئی دریژ : پیغمبر (ﷺ) ده‌فرمویت : ((إذا نطق الحمير فتمعدوا بالله من الشيطان الرجيم))^(۱) واته : کاتی گویتان له‌ده‌نگی گوئی دریژ بوو په‌نا بگرین به‌خوی گوره له‌شیطانی نفرین لی‌کراو ، چونکه له‌شودا شیطان ده‌بینئ (وه‌باشترین شتی که‌خه‌لکی په‌نای پی بگرین بریتی به له هر دوو سوره‌تی (الناس) و(الفلق))^(۲) (قل أعوذ برب الناس) (قل أعوذ برب الفلق) .

(۱) رواه الطبرانی في معجمه الكبير بإسناد صحيح (صحيح الجامع) (۲) رواه النسائي

۶) شه شہم ناموژگاری بۆبہندہ کاتی بریتی یه له وهی که فرمانیان پی ده کات که قسهی جوان بکن ووتی خیرو چاک به زمانیان بکن هر وه که ده فرمویت: ﴿وقل لعبادی یقولوا الی هی أحسن إن الشیطان یسزغ بینهم إن الشیطان کان للأنسان عدوا مبینا﴾ (الإسراء: ۵۲) واته: نهی محمد بلئی به بهنده کاتم که جوانترین و چاکترین قسه بکن چونکه شه یطمان له به رامبر مرقفه کاندای دوژمنیکی سه رسه سخت و دیاره.

به راستی قسه کردن کاریکی زور ناسانه و نه وهی زمانی له ده مدابیت و لال نه بیت ده توانیت قسه بکات! به لام نایا هه موو قسه کردنیک (قول أحسن) هه؟ واته: باشترین قسه یه؟ نه خیر قسه کردن چه نده ناسانه ووتنی خیرو قسهی جوان شه وه نده گرانه و که سئی زور باوه پر دارو له خواترس نه بیت هر گیز ناتوانیت زمانی وه که نه ندایمیکی له شی به باشی به کار بهیتنی، هر له بهر نه مه یه پیغه مبر (ﷺ) ده فرمویت:

((من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا اولی صت)) (متفق علیه)

واته: هر که سئی باوه پی به خواو پوژی دوابی هه یه ی باخیر بلئی یان گهر (قسهی خیر

نازانی) بلئی با بین ده نگ بیت

چونکه به راستی به هوی زمان پیسیه وه یه که زوری ی زوری خیرو کرده وه جوانه کانت ده سرتیه وه له پوژی دوابیدا ده بیتته یه کئی له و که سانهی که به (مفلس) واته (هیچ پی نه بو) به ناویانگن.

هر یه هوی به کاهینانی زمانی خراپه وه یه که فیتنه و قسه هینان و دوور زمانی و نازاره دروست ده بیت و هزاران که سی تیدا ده کوژریت.

۷) یه کیکی تر له ناموژگاریه کانی خوی گهره، بریتی یه له وهی که فرمانمان پی ده کات به گوژیراه لی کردنی خوی و پیغه مبره که ی (ﷺ) هر وه که ده فرمویت ﴿یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول﴾ واته: نهی باوه پداران گوئی پایه لی خوی گهره و پیغه مبره که ی بکن.

به راستی گوره ترین ته وریک بق سهری شهیطان و شوین که وتوانی بریتی به له گوپرایه لی کردنی خوی گوره و پیغمبره که ی ، چونکه شهیطان له سهر بنچینه ی گوپرایه لی نه کردنی خوی گوره و ده رچون له فرمانی بهر نه فرینی په روره دگاری که وت و بوبه هاوپی ئی ناگری دوزه خ و توندترین سزای بق خوی به ده ست هیئا .

گومانیشی تیدا نیه زوری به ی زوری یاساکانی خوی گوره گشتین و (عام) و حوکمه بق هموو نه و که سانه ی که له ژیر نه و یاسایه دا جیگه یان ده بیته وه .

به پی ئی نه م یاسای سهر وه هه رکه سیك له فرمانی په روره دگاری ده ریچی و به گوئی پیغمبره که ی نه کات نه وه هه مان حوکمی شهیطانی هه به . چونکه به هه مان ریگه ی نه ودا ده پوات و به رده وامه له سهر کاری سهر پیچی و لادانی خوی .

باشان خوی گوره ته نه به وهنده رازی نیه که ته نه گوئی رایه لی خوی بکه ین به لکو له گه ل نه وه شدا فرمانمان پی ده کات به رامبه ر به گوئی رایه لی پیغمبره که ی (ﷺ) که نه مه ش گوره ترین به لگه به له سهر پاکی و بی تاوانی پیغمبره ، که هه روه ک نیمامی (فخرالدین) ی رازی له ته فسر (الکبیر) داباسی لیوه کردوه .

به ندی هه شته م دوا ووته و دوا ناموژگاری

له کوتا به ندی نه م چیرۆکه دا ده لئین :

هه موو باخچه یه کی به رهم دار سود به خشه به تایبه تی بق نه و ریوارانه ی که پیدای ته ده پرن و گه شتی پیدا ده کن ، به لی هه ندی ریوارای دوربین وژیر هه به که بیری نه و ریگا دورده ی به رده می خوی ده کات و ده زانیت که وا پیوستی به تویشووی زور هه به بق برسیتی و نارچه ته کانی ریگا هه ر له بهر نه مه به که هه ولی نه وه ده دات که تویشوو به رهمی زور له گه ل خوی ببات ، له گه ل نه مه شدا ریوارای وه هه به که بیری ته سکو بیر له به رده م و

ژيانی ئادهم (عليه الصلاة و السلام)

داها توی خوی ناکاتوه تهنه بیر له و کاته ده کاتوه که تئیدا دهژی هه ربۆیه ئه وهی له ناو ئه و باخه دا خواری و نۆشی کرد تهنه هه رنه وهنده یه و مه خابن بئ ناگایه ، که وا بیابانیکی دوورو درێژو بئ ئاوو که رمی له بهرده م دایه و به دلتیابیش بئ ده گات .

به لئ ئیمهش به باخچه ی پر به ره م و بۆن خووشی (ئادهم) پیغه مبهردا (علیه السلام) که شتمان کردو شاره زا بووین له م باس و به سه رهاته دا.

پاش ئه مه هه رکه سیک په ندو ئامۆزگاری له م چیرۆکه دا وه رگرت و تویشووی ئامۆزگاری بۆ کاروانی ریگی ژيانی چنیه وه و کۆلی پشتی لی پر کرد ئه وه به دلتیابییه وه له ریگیه دا فریای ده که ویت و پئی ده گاته ئه و مه نزله ی که خوی مه به سته یه .

به لام به پیچه وانه شه وه هه رکه سیک هه روا به شیوه یه کی ساده و ساکار پروانیتته چیرۆکی پیغه مبهردان سوودو په ندو ئامۆزگاری لی وه رنه گرتی ئه وه وینه ی ئه و که سه وه ک کاروانچه ک وه هایه که بدات به لای باخیکی پر به ره مدا و تهنه ئه وهنده بخوات که به سی بیت و حساب بۆ ئه و ریگی دوورو درێژه نه کات که له بهرده مه دایه .

به لام ده بیت له وهش ناگادار و دلتیا بین که وا باخ چهنده جوان و دل رفین به ره م داربیت ئه وه به بئ دپک و پوهکی بئ سوود نابیت.

به هه مان شیوهش ژيانی سه رجه م پیغه مبهردان (علیه السلام) بریتی به له و باخه فینک و به به ره م دل رفینه ی که هۆکاری سه ره کین بۆ شفای دل نه خوشه کان ، ههروه ها شه یطان و شوین که وتوانیشی بریتین له و دپک و بهردو پوه که بئ سوودانه ی که زۆر جار نازاری که شتیازان ده دن و شیوه و دیمه نی باخه که یان ناشیرین کردوه .

ئاله م کاته دا پیویسته له سه رمان که وا قۆلی مهردایه تی و باوه پری لی هه ل بکه یین و ئه و دپک و بهردو پوه که بئ سوودانه له په گ و پیشه وه هه ل بکه یین و شوینه واریان نه هیلین ، به هه مان شیوه له دنیای واقعی شدا واجبه له سه رمان که په گ و پیشالی شه یطان و شوین که وتوانیان بهرین و پیلانه کانیان پوچه ل بکه ینه وه بۆ مه به سته ی جوان کردنی دیمه نی باخچه ی ژیان و خووش گوزه رانی خه لگی .

دوا ناموژگاری

(۱) دروست بوونی ئادهم له خۆل تیمان ده‌گه‌یه‌نیت که سه‌رجه‌م مرۆفه‌کان له‌یه‌ک ئاست دان و که‌سیان له‌وی تریان زۆر تر نیه‌ ته‌نها به‌ له‌ خواترسان نه‌بیته (إن أکرکم عند الله اتقاکم) .

(۲) دروست بوونی ئیتمه‌و سه‌رجه‌م مرۆفایه‌تی له‌ئادهم نه‌و پراستییه‌ زانستییه‌مان تی ده‌گه‌یه‌نیت که مرۆفه‌کان له‌مرۆفن نه‌ک له‌م‌یعمون و ئاژه‌ل هه‌روه‌ک هه‌ندئ که‌سی ئاژه‌ل په‌فتار چه‌ند سالی‌ک بانگه‌ش‌ه‌یان بۆ کرد .

(۳) دروست بوونی فریشته‌و په‌ری (الجن والملائکه) نه‌و پراستییه‌مان تی ده‌گه‌یه‌نیت که به‌واقعی به‌مرۆفه‌کان ده‌لی:

ئهی مرۆف وا هه‌ست نه‌که‌یت ته‌نها تر هه‌یت له‌دنیای مادیدیا به‌لکو له‌دنیای غه‌یری مادیدیدا چه‌ند دروست کراویکی تر هه‌یه‌ که ئیتمه‌ به‌چاوی سنوورداری خۆمان نایان بینین ، که‌ئمه‌ش به‌رپه‌چیکێ گه‌وره‌یه‌ بۆ نه‌و که‌سانه‌ی که‌ته‌نها ماددیانه‌ به‌ر ده‌که‌نه‌وه‌ و نه‌وه‌ی به‌هه‌سته‌وه‌ره‌کان هه‌ستی پێ نه‌که‌ن ده‌لێن بونی نیه‌ .

(۴) باس کردنی إبلیس و پرگا و کاره‌کانی نه‌وه‌مان فێرده‌کات که خۆمانی لی به‌دوور بگه‌ڕین و به‌رده‌وام له‌سه‌نگه‌ری نژایه‌تیدا بین له‌به‌رده‌میدا .

(۵) هه‌رده‌م په‌نادانی مرۆفه‌کان بۆ ناموژگاری‌یه‌کانی زاتی‌په‌روه‌ردگاره‌و به‌گوێ کردنی مایه‌ی سه‌ریه‌رزی مرۆفه‌کانه‌، وه‌دوورکه‌وتنه‌وه‌ و پێ گوێ کردنیان بۆ نه‌م ناموژگاریانه‌، هۆی بێ نرخ بوونیانه‌ .

(۶) تاوانباری تنۆکیکی په‌شه‌، له‌چاو به‌زه‌یی په‌روه‌ردگاردا هه‌روه‌ک دلۆپه‌ بارانی‌ک له‌ده‌ریایه‌کی بێ نه‌ندازه‌دا که‌واته‌ مرۆفه‌کان هه‌رچه‌نده‌ تاوان بارین پێویسته‌ ساتیک زوتر

به ده ریای به زهیی خۆیان له پیسی تاوانه کلنپاک بکهنه وه چونکه پهروه دگار به خشندهی تاوانه کانه .

(۷) هه موو خاوه ن دارێک پتویستی به گوئی رایه لێ کردن هیه ، هه موو گوئی رایه لێه ک ره وشت دروستی ده کات ، هه موو په وشتیکیش ، باوه دروستی ده کات ، هه موو باوه پتیکیش سه رچاوه که ی به دی هینه ری بونه وهره .

(۸) خۆ به گه وره گرتن وه ک دار گهنمیکێ ناویۆشه که هه رده م سه ری بق ئاسمانه به لام ناخی بێ سووده ، خۆ به که م گرتنیش دار گهنمیکێ ناو پره که هه رده م سه ری دانه واندوه و ناخیشی سوود به خشه .

بمبشتوانی خۆای گه وره ژیانی پتفه مبه ر ئادهم (عليه السلام) ته واو بوو
چاوه مروانی ژیانی نوح پتفه مبه ر بن به م زووانه ده که ویته بمردستی خویته مران

﴿وصلی الله علی سیدنا محمد وعلی آله وصحبه اجمعین﴾

والحمد لله رب العالمین

سەرچاوه كان

- (١) القرآن الكريم
- (٢) صحيح البخارى ..... الأمام بخارى
- (٢) صحيح مسلم ..... الأمام مسلم
- (٤) تفسير القرآن العظيم ..... الحافظ ابن كثير
- (٥) تفسير فى ضلال القرآن ..... سيد قطب
- (٦) تفسير الكبير ..... فخرالدين الرازى
- (٧) تفسير المقتطف ..... مصطفى خرمدل
- (٨) مفردات الفاظ القرآن ..... العلامة راغب أصفهانى
- (٩) قصص الأنبياء ..... الحافظ ابن كثير
- (١٠) مع الانبياء فى القرآن ..... عفيف عبد الفتاح طيارة
- (١١) قصص الأنبياء ..... عبد الوهاب النجار
- (١٢) أنه الحق ..... عبد المجيد الزندانى
- (١٢) عالم الجن والشياطين ..... د/ عمر سليمان الأشقر
- (١٤) مجموعة فتاوى الكبرى ..... شيخ الإسلام ابن تيمية
- (١٥) الوابل الصيب ..... ابن القيم الجوزي
- (١٦) إغاثة اللهفان ..... ابن القيم الجوزي
- (١٧) كيف نكتب التاريخ ..... محمد قطب
- (١٨) منهج التربية الإسلامية ..... محمد قطب
- (١٩) حقيقة الشيطان بالمنظور القرآنى ..... شاكر عبد الجبار
- (٢٠) عالم الملائكة الأبرار ..... د/عمر سليمان الأشقر

لەم کتیبەدا

✿ سەرەتایەکی زانستی دەربارەی چۆنیەتی درووست بوونی زەوی و ناسمانەکان .

✿ بەندی یەكەمی دەدوێ دەربارەی ویستی خۆی گەورە بۆ درووست کردنی ئادەم و کاری جێ نشینی .

✿ بەندی دووەمی نەماژە بۆ جێگیر بوونی ئادەم و جەوا دەکات ئەناو بەهەشت داو پاشان ناگادارکردنەوهیان لەشەیتان و چوونە دەرەوهیان لەبەهەشت .

✿ بەندی سێیەمی دەدوێ لەبەبەسی دوو کۆرەگەیی ئادەم ، کەناسراوون بە (قابیل و هابیل) و چۆنیەتی رزانی یەكەم دڵۆپە خوێن لەسەر زەوی دا .

✿ بەندی چوارەمی بەسی حیکمەت لەدرووست بوونی شەیتان دەکات .

✿ بەندی پێنجەمی بەس لەو رێگایانە دەکات کەشەیتان دەیانگریته بەر بۆگومراکردنی بەندەکان .

✿ بەندی شەشەم بەس لەتایبە تەندەیی یەكانی شەیتان دەکات .

✿ بەندی حەوتەم بەس لەنامۆزگاری خۆی گەورە دەکات بۆبەندەکانی لەبەرانبەر شەیتان دا .

✿ کۆتا بەندی ئەم چیرۆکە دەدوێ لەچەند وتەو نامۆگاریەکی گەرنەگ بۆ خوێنەری خۆشەویست کە لەسەر جەم رووداوه کانی ئەم کتیبە وەرگێراوه .

لەبەل و کراوه کانی کتیبەخانەیی تیشک